

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการ
ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

งานวิจัย
ของ
จิราภรณ์ หงษ์ประชา

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
วิชา ปถ.692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง และ ปถ. 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2546

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการ
ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

งานวิจัย
ของ
จิราภรณ์ หงษ์ประชา

2 6 0 0 0 2 5 4 7

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
วิชา ปถ.692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง และ ปถ. 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2546

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

บทคัดย่อ
ของ
จิราภรณ์ หงษ์ประชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
ตุลาคม 2546

จิราภรณ์ หงษ์ประชา. (2546). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. งานวิจัย กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก และ อาจารย์ทัศนาก ทองภักดี.

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Sampling) จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF THE TEACHING EFFECT ON PRATHOMSUKSA I
STUDENTS MORAL REASONING TO HONESTY
BY USING LITERARY MINITEXTS

AN ABSTRACT
BY
JIRAPORN HONGPRACHA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Primary Education
at Srinakharinwirot University
October 2003

Jiraporn Hongpracha. (2003). A Study of the Teaching Effect on Prathomsuksa I Students Moral reasoning to Honesty by Using the Literary Minitexts. Master's Project, M.Ed. (Primary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Sanan Meekhanmark, Arjarn Tassana Tongpukdee.

The purpose of this study was to of the teaching effect on prathomsuksa I students moral reasoning to honesty by using the literary minitexts.

The sample was prathomsuksa I students in the first semester of 2003 academic year of Rajini school. The subjects of 30 students were randomly selected through random sampling through a conventional method for 2 weeks, the design of the study was group pretest – posttest design. The research instruments were moral reasoning: honesty questionnaires. The data were statistically analyzed by t- test

Finding of the study were as follows:

The students moral reasoning to honesty by using literary minitexts was significantly higher than pretest at .01 level.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยดี โดยได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือแนะนำ ตลอดจนกำลังใจในการทำงานจากบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก และอาจารย์ทัศนาทองภักดี ประธานและกรรมการควบคุมงานวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะ ตลอดจนควบคุมดูแล เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณดร.ชวลิต โพธิ์นคร อาจารย์อุตมศักดิ์ นาดี และคุณครูเพียงใจ แสงสวัสดิกุล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาโทและคณาจารย์ภาควิชาการประถมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้จัดการและครูใหญ่หม่อมหลวงประทีปทิพย์ นาครทรรพ และคณะครูโรงเรียนราชินี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในทุกด้าน ตลอดระยะเวลาในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตตลอดจนระยะเวลาที่ทำการทดลอง และขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุขุมลย์ จันทะแก้ว คุณนิภา ลาหิรัญ คุณสรวิรัตน์ พงศ์สำราญ และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ วิชาเอกการประถมศึกษาทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำงานจนสำเร็จลงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณตา ยนต์ หงษ์ประชา คุณแม่รัตนา หงษ์ประชา พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนผู้ให้การสนับสนุนและกำลังใจ จนกระทั่งประสบความสำเร็จในครั้งนี้

จิราภรณ์ หงษ์ประชา

สารบัญ

บทที่

หน้า

1. บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและหนังสือสำหรับเด็ก.....	23
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	38
ทฤษฎีการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	56
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	59
การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	59
เครื่องมือที่ใช้หาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	63
การดำเนินการทดลอง.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	68
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	68
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	69
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	
คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์...78	
ค่าคะแนนของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....79	
ภาคผนวก ข	
แผนการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....81	
แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....93	
โครงสร้างแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....99	
เฉลยคะแนนของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....100	
ภาคผนวก ค	
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมขนาดย่อจากตัวจริง.....102	
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	129

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	17
2 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design.....	65
3 เปรียบเทียบคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	66
4 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....	78
5 แสดงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	79
6 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....	99
7 เฉลยคะแนนแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.....	100

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน.....	31
2. แผนภูมิโครงสร้างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	49
3. แผนภูมิขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	51
4. แผนภูมิขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศหนึ่ง แต่การพัฒนาไปได้ผลเพียงใด นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น กำลังคน กำลังเงิน ทรัพยากรธรรมชาติ วัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ในบรรดาปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว หากพิจารณากันอย่างถ่องแท้ จะเห็นได้ว่ากำลังคนเป็นกำลังที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เพราะคนเป็นที่รวมของทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านสมองความคิดหรือวิทยาการก้าวหน้า ล้วนแล้วแต่เกิดจากมันสมองและน้ำมือคนทั้งสิ้น แต่จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน คนในประเทศเริ่มจะมีความเสื่อมลงทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และได้ก่อปัญหาสังคมในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ปัญหาที่เห็นได้ในภาพข่าวเกือบทุกวันของสังคมไทย อย่างข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับ วันที่ 3 ธันวาคม 2545 ที่ว่า "โฆษกตร.-ผู้การท่องเที่ยว บุกร้านเพชร-จี้คืนเงิน 2 ล้าน โวยหลอกขาย-รุ่มดับ" จากภาพข่าวเป็นปัญหาความไม่ซื่อสัตย์ของร้านค้าเพชรที่หลอกขายเพชรที่ไม่มีคุณภาพให้กับชาวต่างชาติ จะเห็นได้ว่าทำให้ประเทศไทยเสียชื่อเสียง และจะทำให้เกิดผลกระทบที่จะตามอีกหลายอย่างซึ่งสาเหตุเกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ของคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งเท่านั้น

การพัฒนาบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในด้านการปลูกฝังพลเมืองของชาติให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม การเป็นพลเมืองที่ดีก็คือการมีจริยธรรมสูง นั่นคือมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ระเบียบวินัย(ดวงเดือน พันธมนาวินและเพ็ญแข ประจวบจันก.2520 : 14)

สำหรับการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนชนนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมทางด้านความซื่อสัตย์ เนื่องจากเป็นคุณธรรมที่จะพาประเทศให้สงบสุข ประเทศชาติพัฒนา และเจริญก้าวหน้า ดังนั้นจึงควรพยายามพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้กับประชากรในประเทศ ซึ่งการพัฒนานี้จะต้องเริ่มมีการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ถ้าเด็กวันนี้เป็นเด็กที่มีความซื่อสัตย์ก็ทำนายได้ว่าเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นคนซื่อสัตย์ สังคมที่มีคนซื่อสัตย์อยู่มาก ๆ ก็จะสงบสุข

ในสภาพปัจจุบันหนังสือสำหรับเด็กได้มีการจัดทำขึ้นมาเป็นจำนวนมากโดยสำนักพิมพ์และหน่วยงานต่าง ๆ แต่มาตรฐานหนังสือสำหรับเด็กแตกต่างกันออกไปหนังสือบางเล่มให้ความรู้สร้างสรรค์ ความเพลิดเพลินและถ่ายทอดค่านิยมที่ถูกที่ควรให้แก่เด็ก แต่หนังสือสำหรับเด็กบางเล่มก็หาสาระไม่ได้ (ณรงค์ ทองปาน.2526 : 164) หนังสือถือเป็นเครื่องสะท้อนสังคมเมื่อ

เด็กอ่านหนังสือย่อมนำได้เรียนรู้แบบอย่างและบรรทัดฐานของสังคม รูปแบบการกระทำ ข้อควรประพฤติ ข้อห้ามปฏิบัติ เด็ก ๆ จะค่อยเรียนรู้และสะสมไปที่ละเล็กละน้อยจนกระทั่งยึดเป็นแนวปฏิบัติเมื่อเจริญวัยขึ้น (นิศา ชูโต.2527:2) จากการศึกษาวิจัยของ ภิกษุญน เจนเจริญวงศ์ (2530 : 40) พบว่าการใช้หนังสือนิทาน หรือหนังสือภาพ จะสามารถกระตุ้นพฤติกรรมและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กไปสู่พฤติกรรมจริยธรรมได้ หนังสือภาพที่มีการเสนอพฤติกรรมของตัวละครไปในทางบวกทำให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมได้สูงขึ้นในเด็ก

ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา สิ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน คือสื่อ เพราะสื่อจะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ทักษะ และเจตคติให้กับผู้เรียน หรือทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (วรรณา เขียมทะวงษ์ 2528: 1) การเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมจะเป็นการช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของครูได้ผล สื่อการสอนในปัจจุบันก้าวหน้าไปมากมายเนื่องมาจากความเจริญทางเทคโนโลยีทางการศึกษา แต่สื่อที่ราคาถูกลงและสะดวกในการใช้คือหนังสือ

ชอร์ส (Shores.1960 : 37) ได้กล่าวถึงบทบาทของหนังสือ แบบเรียน ว่าเป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน เป็นแหล่งรวมเนื้อหา และนำกิจกรรมและวัสดุประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและฝึกทักษะในการอ่าน ทั้งยังเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนที่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลได้ช่วยเรียนเรื่องเดียวกัน (Shores) หนังสือจึงถือเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ช่วยเสริมความรู้กระตุ้นให้เกิดความคิดและเกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก (วิรุพร ดันชัชวาล.2526:19) และจากหลักการที่ว่าครูผู้สอนจะสอนสิ่งใดต้องคิดสร้างสรรค์สิ่งนั้น ให้เป็นเรื่องเป็นราวเป็นภาพได้ด้วย เพื่อสอนให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างสรรค์สิ่งนั้นให้เป็นเรื่องเป็นราวได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองที่แท้จริงตรงกับแนวคิดทางการสอนที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางและให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูสามารถที่จะใช้สื่อหนังสือที่ได้ผ่านการคิดสร้างสรรค์มาเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในการปฏิรูปการศึกษาให้ทันสมัยเพียงใดก็ตาม สื่อหนังสือเรียนยังเป็นสื่อพื้นฐานสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ทุกยุค ทุกสมัย ทุกหลักสูตร เพื่อที่จะเป็นสื่อให้เด็กได้เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ด้วยคุณสมบัติที่ดีของหนังสือและนิทานผู้วิจัยจึงอาศัยแนวคิดดังกล่าวมาใช้โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อในการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กในระดับประถมศึกษา ซึ่งนักการศึกษาโดยทั่วไปต่างก็ยอมรับว่าการให้เด็กได้อ่านวรรณกรรมนั้นเป็นวิธีการสร้างทรัพยากรมนุษย์อย่างแท้จริง วรรณกรรมสำหรับเด็กหลาย ๆ เรื่อง ช่วยพัฒนากายและจิตใจเด็ก ทำให้เด็กเกิดพื้นฐานทางจริยธรรม เช่น เรื่องแม่ห่าน หนูน้อยหมวกแดง เจ้าหญิงนิทรา ซินเดอเรลล่า ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องพัฒนาจิตใจเด็กทั้งสิ้น (สนั่น มีชันหมาก. 2537: 12 ; อ้างอิงจาก Zena & Arbuthnot. 1977 :44)

ลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมคือการมีพลังของวรรณกรรม ซึ่งหมายถึง ความมีอำนาจของเรื่องในวรรณกรรมที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านให้เกิดจิตพิสัยใหม่ ๆ เกิดจิตสำนึกใหม่ ๆ (Neo-Consciousness) อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน แหล่งพลังงานของวรรณกรรมที่สำคัญคือ ปมวรรณกรรม (Literary Complex) ปมเป็นบ่อเกิดของจิตสำนึกปมก่อให้เกิดพลังเร้าใจ ปมทำให้อ่านพยายามติดตามเพื่อวิเคราะห์คลี่คลายปมนั้น ๆ (สนั่น มีชันหมาก.2537 : 49,54-55) ดังนั้นแบบเรียนเล่มเล็กจึงเป็นแหล่งสร้างพลังจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้อ่านเกิดจิตสำนึกเชิงจริยธรรมมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างคุณงาม ความดี

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่ใช้การสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไม่ว่าจะเพื่อศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาความสนใจของนักเรียน และการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรม ดังเช่น งานวิจัยของ หทัย ดันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน ระหว่างการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ได้ดีกว่าหนังสือเรียนตามปกติ หรืองานวิจัยของอัจฉริยาภรณ์ ยิ้มแย้ม ซึ่งพบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จะเห็นได้ว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะในการนำมาใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมที่จะส่งผลให้เด็กเป็นคนดีของชาติบ้านเมืองต่อไปในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มีความสนใจในบทเรียนและปลูกฝังการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งจำเป็นมากที่จะต้องนำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี เขตพระนคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 251 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

2. ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง ทดลองสัปดาห์ละ 3 ครั้งโดยใช้เวลา 2 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546

3. เนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้เนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเนื้อหาที่จะศึกษาคือเรื่องการใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 6 ด้าน(ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการวิเคราะห์หลักสูตรและจุดประสงค์รายย่อยของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยแต่งเป็นเรื่องสั้นๆ จบภายในเล่มมีภาพการ์ตูนเป็นภาพประกอบตัวละครมีพฤติกรรมแสดงให้เห็นภาพพจน์ของสภาพชีวิตจริง ตามเนื้อหาของกลุ่มวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 เล่ม โดยใช้ขั้นตอนการสร้างของ หทัย ดันหยง (2532)

2. การเรียนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หมายถึง การเรียนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำ

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการพูดเร้าใจ สนทนา ทบทวนความรู้เดิม
2. ชักถาม
3. ร้องเพลง และถาม

2.2 ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนอ่านเรื่อง
2. ชักถาม
3. แบ่งกลุ่มอภิปรายเรื่อง แสดงบทบาทสมมติ

2.3 ขั้นสรุป

1. นักเรียนเขียนเรื่องระบายสี
2. นักเรียนเสนอผลงาน
3. ครูและนักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้

3. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เมื่อต้องประสบสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลด้านความซื่อสัตย์ ดังนี้

3.1 ไม่ลอกงานเพื่อน หรือให้เพื่อนหรือญาติช่วยทำ ให้ หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม ที่ทำงานด้วยตนเอง เช่น เมื่อครูให้งานนักเรียนทำงานด้วยตนเอง หรือทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่ลอกการบ้านของเพื่อนให้เพื่อนหรือญาติทำ

3.2 ไม่พูดปด หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงคำพูดที่ตรงตามข้อเท็จจริง เช่น นักเรียนบอกครูตามตรงว่านักเรียนเป็นคนทำแจกันครูแตก

3.3 ไม่ลักขโมย หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยพลการ หรือที่รู้ว่าเป็นของของคนอื่นแต่เราก็ไม่นำไปคืนเจ้าของ เช่น นักเรียนหยิบสิ่งของของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเห็นใครทำของหล่นก็ไม่คืนเขาแต่เก็บมาเป็นของตนเอง

3.4 ตรงต่อเวลา หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามเวลานัดหมาย เช่น นักเรียนไม่มาโรงเรียนสาย หรือต้องส่งงานตามกำหนดเวลา

3.5 ปฏิบัติตามกฎระเบียบบังคับ หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การมาเข้าแถวหน้าเสาธงในตอนเช้า

3.6 รักษาความสัตย์สุจริต หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนระบุในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมรักษาความสัตย์สุจริต เช่น นักเรียนสัญญาว่าจะตัดเล็บให้สั้น นักเรียนก็จะตัดเล็บตามที่สัญญาไว้กับครู

4. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ในงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมาเป็นแนวทาง ซึ่งตามทฤษฎีนี้จะแบ่งจริยธรรมเป็น 6 ชั้น 3 ระดับ (ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หน้า 16 - 18) แต่จากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีอายุระหว่าง 6 - 7 ปี ซึ่งตามหลักทฤษฎีนี้จะมีระดับจริยธรรมในระดับก่อนกฎเกณฑ์ ผู้วิจัยต้องการที่จะใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้กลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นมาซึ่งเป็นระดับตามกฎเกณฑ์หรือสูงกว่า

4.1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ เป็นระดับที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีในกลุ่มตัวอย่าง มี 2 ชั้น คือหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ และหลักการแสวงหารางวัล

4.2 ระดับตามกฎเกณฑ์ เป็นระดับที่มีอยู่ 2 ชั้น คือหลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ และหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการเรียนการสอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม และการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและหนังสือสำหรับเด็ก
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นเป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้ บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล หลักสูตรแกนกลางของประเทศเป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรในสถานศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : คำนำ) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 :1-8) แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างก็เป็นองค์ประกอบที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ให้คนไทยเป็น

พลเมืองดีมีคุณภาพทั้งสิ้น และวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นเนื้อหาหนึ่งเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ความสำคัญ

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการ ด้านเจตคติและค่านิยมและด้านการจัดการและการปฏิบัติ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีดังนี้

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนา มาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบ เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

- มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้นจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางการในการหาเนื้อหาตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1 : ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม รวมทั้งการจัดทำแผนการสอนให้ตรงกับช่วงชั้นที่ 1 ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้คือนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2531 : 135) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมในฐานะเป็นคำนามว่า หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม

กรมวิชาการ (2523 : 8) กล่าวว่า จริยธรรม คือ การกระทำทั้งกาย วาจาและใจที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

สาโรช บัวศรี (2522 : 18) กล่าวว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติเพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงามและถูกต้อง ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อที่จะอยู่กันอย่างสงบสุข

ลักษณะทางจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้น ถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดเลวควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้นๆ เพียงใด ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลบางในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคตินั้น รวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรม จึงสามารถชี้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือ

แรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริย-ธรรม คือ เพียเจท์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย คือ พัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่งคือ พฤติกรรมในสถานที่เย้ายวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วยู่ให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยู่ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลเท่านั้น

ในที่นี้ผู้วิจัยจะศึกษาลักษณะทางจริยธรรมประเภทที่ 3 คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความสำคัญของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน คนจะต้องเผชิญปัญหาให้ขบคิด ตัดสินใจตลอดเวลา ปัญหาบางอย่างตัดสินใจง่ายไม่ต้องใช้เวลานานมากนัก แต่บางปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจ บุคคลที่พิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผลจะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

พิชาญ สำอางศรี (2527 : 14) กล่าวว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจ หรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่า เป็นเหตุผลขั้นใดตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ มีลักษณะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ระดับกลางมีลักษณะยึดความต้องการของกลุ่มคนเป็นหลัก ระดับสูงมีลักษณะยึดความต้องการของตนเองและประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก แต่ละระดับแบ่งแยกออกเป็นระดับละ 2 ชั้น รวมเป็นชั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้งหมด 6 ชั้น

โคลเบอร์ก (ดวงจันทร์ หนูทอง. 2533 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1970 : 58-63) เชื่อว่าการสอนจริยธรรมแก่เด็กจะบรรลุเป้าหมายให้เด็กเป็นผู้มีจริยธรรมอย่างแท้จริงนั้น ทำได้เพียงสอนให้มีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง เพราะหลักทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลใช้ในการแก้ปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมระหว่างบุคคล เป็นเกณฑ์หรือแนวทางสำหรับ

ความประพฤติเป็นเหตุผลสำหรับการตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติ ความสามารถในการใช้หลักจริยธรรมเรียกว่า ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งบุคคลอาจมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันออกไปได้ โคลเบอร์ก็จึงสนับสนุนให้มีการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะจริยธรรมขั้นสูงดีกว่าจริยธรรมขั้นต่ำ โดยให้เหตุผลไว้ดังนี้

1. คนให้เหตุผลขั้นสูง สามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลในขั้นต่ำ
2. คนที่ให้เหตุผลขั้นสูง สามารถมองเห็นความแตกต่าง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสิ่งต่างๆ ได้ เช่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างกฎหมายกับความยุติธรรม และมีความสามารถในการคิด หรือเข้าใจหลักการที่เป็นสากล เช่น หลักของความยุติธรรมได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลขั้นต่ำ

จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคล และควรส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในด้านนี้

จากผลการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจวบจักษ์ (2520 : 11) ยืนยันว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมและสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ กล่าวคือ การวิจัยพบว่า คนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอันแสดงถึงความมีจริยธรรมสูงมากกว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างเชื่อมั่นได้ และดวงเดือน พันธุมนาวิ (2522 : 75) ได้กล่าวสรุปจากการวิจัยเรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” ว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะหนึ่ง ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของบุคคล และยังได้เน้นว่าการเสริมสร้างเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงปฏิบัติของจริยศึกษา

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำสุด เป็นขั้นที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด และค่อยๆ ลดความเห็นแก่ตัวลงตามลำดับขั้นเปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้องในที่สุด ยึดหลักอันเป็นอุดมคติ โดยเห็นแก่ส่วนรวมอันหมายถึงมนุษยชาติ ฉะนั้นการที่บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ย่อมเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น และเหตุผลเชิงจริยธรรมนับว่าเป็นลักษณะทาง จริยธรรมที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ จึงควรส่งเสริมและพัฒนาในตัวเยาวชนให้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นต่อไป

วิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิ (2524 : 63-67) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมไว้ดังนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้นไป วิธีการฝึกฝนเด็กโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของ เพียเจท์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ในขั้นสูงขึ้นไปขั้นที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลใหม่ เด็กจะนำไปใช้เปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งการเปรียบเทียบนี้จะเกิดความรู้ที่ขัดแย้งกัน หรือเกิดความไม่สมดุลย์ทางความคิด ความไม่สมดุลย์นี้จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับปรุง

โครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับ เหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน โดยเฉพาะเพศชายมีโอกาสเข้ารับการอบรมทางพุทธศาสนา โดยการบวชเป็นสามเณรและภิกษุ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก แต่ที่ปฏิบัติกันมาก คือ ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ในระยะเข้าพรรษา คือ ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี การได้บวชเรียนนี้ใน วัฒนธรรมไทยถือว่าการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ สามารถรับผิดชอบในหน้าที่ การงาน ครอบครัวและประเทศชาติ ผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้วสังคมถือว่าเป็นผู้ที่มีความ เปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะและพฤติกรรมไปในทางที่ดีความเห็นแก่ตัว และเพิ่มความเห็นแก่ พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่มนุษยชาติ นอกจากนั้นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนแล้ว ยังควรเป็น ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในระสพระธรรมมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

3. การให้แสดงบทบาท วิธีการนี้เกิดจากการเข้าใจที่ว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้ดี นั้น ต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งคอลลินส์ (Collins) กล่าวว่า วิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิดหรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ได้คือ ให้เขาได้ แสดงออกในบทบาทที่ต่างไปจากเดิม และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม โคลเบอร์ก ได้ กล่าวว่า การสวมบทบาทนั้น ได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ในความคิดและ ความรู้สึกของคนอื่น การนำตนเองไปอยู่ในฐานะของคนอื่นด้วย กระบวนการดังกล่าวจะทำให้มี ความคิดกว้างขวาง และเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง

4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อเป็น การยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกจาก จริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่าง และคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไป โดยง่าย เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก สำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทาง จริยธรรมของเพียเจท์ได้เน้นที่ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนแบบเสมอภาคกัน (Equalitarian peer Interaction) ว่าเป็นแหล่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรู้ และระดับจริยธรรม โดยโคลเบอร์ก ได้ ยืนยันเช่นเดียวกัน โดยเขากล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กที่ได้ ร่วมสังคมนั้นจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กมีโอกาส แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โต้แย้งกันกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นและทัศนคติใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิด แนวคิดที่จะให้กลุ่มเพื่อนและเหตุผลใหม่เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยในการฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมแก่บุคคล โดยใช้กลุ่มเพื่อนเป็นสื่อเสนอความรู้และเหตุผลใหม่ให้ในระดับที่สูงกว่าที่ บุคคลมีอยู่เดิม

5. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่างๆ ให้ผู้ถูกทดลอง เห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบให้นี้ก็เป็น การให้ความรู้แก่ผู้ถูกทดลองวิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการเขียนให้อ่านแบบวิธีแรกที่กล่าว

มาแล้ว หรือการให้แสดงบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อน หรือการให้เพื่อนแสดงความคิดที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันจะทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการศึกษาค้นคว้ามากพอประมาณ เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า จะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุด และเป็นวิธีการเดียวที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกชักจูง ลักษณะของการเลียนแบบนี้ เป็นลักษณะหนึ่งที่เป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลทางสังคม เป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของการเลียนแบบ (Imitation) ก็ดี การเทียบเคียง (Identification) ก็ดี ล้วนเป็นวิธีที่อาศัยตัวแบบ ลักษณะและความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวิธีนี้ เพราะตัวแบบจะต้องมีลักษณะดึงดูดและชักชวนให้ผู้อื่นสังเกตเห็น เกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้ ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มากที่สุด ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อน ลักษณะอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเลียนแบบได้มาก คือ ความเหมาะสมของตัวแบบ การเชื่อในเรื่องความรู้ความสามารถของตัวแบบในเรื่องที่เขาจะแสดงออก จะทำให้ผู้สังเกตคล้อยตามได้มาก ลักษณะภายในของผู้เลียนแบบเองก็เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้เช่นกัน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ได้มีผู้ศึกษาดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget)

เพียเจท์เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและมีความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น และได้แบ่งขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1.1 ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวันนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กเริ่มมีความสามารถที่จะเริ่มเรียนรู้สภาพแวดล้อม และบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น

1.2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่ คือ ประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 8-10 ปี เพียเจท์เชื่อว่าเกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอก จะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลบางคนพัฒนาการอาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่สอง เนื่องจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันก. 2520 : 40-41)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 : 405) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นทั้งเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ การศึกษาใช้ทั้งวิธีการสัมภาษณ์ และการเขียนตอบ โคลเบอร์ก ได้จัดลำดับเหตุผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เป็น 6 พวก แล้วทำการตรวจสอบหลายครั้ง จึงสรุปว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของคนมี 6 ชั้น ชั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์ก กำหนดชั้นของจริยธรรม โดยถือจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่าอยู่ในระดับอายุนี้ให้เหตุผลมีลักษณะแบบนี้ แต่ละชั้นจะแทนระบบความคิดซึ่งได้จากส่วนใหญ่ว่ามีกระบวนการความคิดทางจริยธรรมอย่างไร แต่ละชั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของชั้นที่สูงขึ้นไป ชั้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่เหนือกว่า มีการรับรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้งและเป็นนามธรรมมากกว่า การแก้ปัญหาหลักเกณฑ์มีเหตุผลมากกว่า พัฒนาการทั้ง 6 ชั้น จัดเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ชั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์หรือระดับเริ่มมีจริยธรรม (Preconventional Level) เป็นระดับที่มีในเด็กส่วนมากมีอายุต่ำกว่า 10 ขวบ การตัดสินใจเลือกการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น จะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในระดับนี้รางวัลและการลงโทษเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญ

ชั้นที่ 1 ชั้นหลบหลีกการลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษเป็นเหตุผลในการกระทำหรือเขาจะเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ตัวเองมากกว่า แต่เนื่องจากเด็กเล็กนี้ ยังเป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่ง เด็กในวัยนี้เข้าใจคำว่า ความดี ไปในความหมายว่า คือสิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมสืพหลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ ฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำการใดขึ้นอยู่กับ การไม่ถูกลงโทษเป็นเรื่องสำคัญ

ชั้นที่ 2 ชั้นการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กเล็กๆ นั้นจะถูกผู้ใหญ่ดูว่าหรือเย้ยขานดีเพื่อที่จะทำให้เขาทำให้ถูกหรือกระทำตนเป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้น ระหว่าง 7 ขวบ ถึง 10 ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็นธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่ เด็กจะค่อยๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดีได้มากกว่าการดูดำหรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หญิงจะช่วยบิดามารดาทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยรดน้ำต้นไม้ ก็เพื่อจะได้รับคำชมเชย และเด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมาฉันก็ต้องตอบแทนเขาไป เริ่มมีความเข้าใจในความคิดของคนอื่น

2. ระดับตามกฎเกณฑ์หรือระดับทำตามสังคมและประเพณี (Conventional Level) อายุ 10-16 ปี เป็นระดับที่มีในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ส่วนมากในทุกๆ สังคม การดำเนินและการยกย่องชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or “Good Boy-Nice Girl” Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัยนี้ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูง และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ 13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามสังคม (The “Law and Order” Orientation) วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่า สังคมประกอบด้วยบุคคลต่างๆ แต่ละกลุ่มมีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย และเขาเข้าใจในหน้าที่ของตนในกลุ่มต่างๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจบทบาทของคนอื่นด้วย คนนั้นมีตำแหน่งอย่างนั้น จงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเพื่อกลุ่มเพื่อนส่วนรวมด้วย

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หรือระดับทำตามจริยธรรมของตนเอง (Postconventional Level) วัยผู้ใหญ่เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีจริยธรรมในขั้นนี้ และมักจะเป็นอายุ 16 ปีขึ้นไป บุคคลระดับเหนือกฎเกณฑ์จะเป็นผู้ซึ่งแยก “ตน” ออกจากกฎเกณฑ์ และความคาดหวังของผู้อื่นและกำหนดค่าของตัวเองในรูปของหลักจริยธรรม โดยทั่วไปที่กำหนดขึ้นอย่างที่เป็นที่ยอมรับกัน และเป็นรากฐานของกฎของสังคม (Society Rules) หลักจริยธรรมเหล่านี้ในบางกรณีจะเกิดขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งในกรณีเช่นนี้พวกเหนือกฎเกณฑ์จะพิจารณาตัดสินโดยใช้หลักจริยธรรมมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามคำมั่นสัญญา (The Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้ จะมีการกระทำที่หลบหลีก มิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผล เป็นคนไม่แน่นอน ใจโลเลไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน คำว่า “หน้าที่” ของบุคคลในขั้นนี้หมายถึง การทำตามข้อตกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเคารพตนเอง และต้องการให้คนอื่นเคารพตนเองด้วย จริยธรรมขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเองและสังคมอื่นๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มหรือสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ เช่น ยึดถือโลกบาลธรรม 2 ประการ คือ หิริ ความละอายแก่ใจตนเองในการที่จะกระทำชั่ว และมีโอตตปปะ คือ ความเกรงต่อบาป เพราะมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่าความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับคืนผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 44) ได้สรุปทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ทั้ง 6 ชั้น ให้เห็นได้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและอายุของบุคคล ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงเหตุผลจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
1. หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7 ปี) 2. หลักการแสวงหารางวัล (7 – 10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
3. หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) 4. หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
5. หลักการทำงานตามคำมั่นสัญญา (16ปีขึ้นไป) 6. หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 394) เชื่อว่า พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้น จากขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่หก จะข้ามขั้นไม่ได้เพราะคนเราจะให้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก่อน ต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การให้เหตุผลในขั้นที่สูงมีมากขึ้น ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่า จะได้รับการใช้น้อยลงทุกทีและถูกทิ้งไปในที่สุด

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์กมีความเห็นว่า จากการพัฒนาทางการเรียนรู้ในขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นการได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่างๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทาง จริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์กเชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมนั้น มิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 31)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคน เพราะเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการคิดพิจารณาตัดสินใจในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งตามปกติบุคคลจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นตามวัยและประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคม แต่อย่างไรก็ตามความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลก็มี

โอกาสที่จะหยุดชะงักอยู่ในขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นใดขั้นหนึ่ง ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยในขณะนั้นได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหรือยกระดับจิตใจของเด็กที่มีพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่เหมาะสมกับวัยในขณะนั้น ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ใช้แบบเรียนเล่มเล็กมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ความรู้รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งปกติจะมีระดับจริยธรรมก่อนกฎเกณฑ์ ให้เป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มมากขึ้นและสามารถที่จะพัฒนาเป็นขั้นสูงต่อไปได้ในอนาคต

ความหมายของความซื่อสัตย์

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2525 : 129-131) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม และตรงความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2531 : 182) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า หมายถึง ประพฤติตรง และจริงใจ ไม่คิดคดทรยศไม่คดโกงและไม่หลอกลวง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อคำพูด ตรงต่อกฎเกณฑ์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ประเภทของความซื่อสัตย์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 147-148) ได้จำแนกความซื่อสัตย์ออกได้ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การมีความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดลับปรับหลอกลวง การไม่คิดโลภในของของผู้อื่น ไม่คล้อยตาม พวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย มั่นคงต่อการทำดีของตน ไม่คดโกง ความตั้งใจทำจริง ประพฤติตรงตามพูดและคิด ในกรณีของนักเรียนจะเห็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ เรียนจริงมาโรงเรียนตรงต่อเวลา ทำการบ้านก็ไม่ลอกคนอื่น เวลาสอบก็ตั้งใจสอบ ไม่ทุจริตในห้องสอบ

2. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลคือมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ ลักษณะสำคัญคือ มีความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน เตือนสติแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยากลั่นแกล้ง ไม่ถือเอาของของผู้อื่น มาเป็นของตน โดยการลักขโมย ฉ้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ยอมรับผิดชอบหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่ผิดนัด รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบของใช้ของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

3. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนทำ หรือได้รับมอบหมาย และให้ทำได้ดีที่สุด ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตคดโกง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ประโยชน์ส่วนตน รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว

4. ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ คือ การรักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อหมู่คณะ รักษาความสามัคคี ไม่นำความลับของหมู่คณะ สังคมประเทศชาติไปเปิดเผย ไม่เป็นต้นเหตุให้คนภายนอกมาทำลายหมู่คณะ ไม่คิดทรยศ ทำลายสถาบันหลักของชาติ ไม่รวมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ สำนึกว่าตนเองเป็นพลเมืองของประเทศจะต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันรักษาความสงบ สิ่งใดที่สร้างขึ้นเป็นสาธารณสมบัติจะต้องช่วยกันรักษาและรู้จักใช้อย่างทะนุถนอม

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2525 : 129-131) ได้วิเคราะห์โครงสร้างของความซื่อสัตย์ว่า แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกคือ

- 1.1 ไม่สับปรับกลับกลอก
- 1.2 ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
- 1.3 มั่นคงต่อการกระทำดีของตน
- 1.4 ไม่คดโกงมีความตั้งใจจริง
- 1.5 ประพฤติตรงตามที่พูดและคิด

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ

- 2.1 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว
- 2.2 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว

3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลคือ มีความซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ

- 3.1 ประพฤติตรงไปตรงมาไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- 3.2 ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
- 3.3 ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
- 3.4 ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง

4. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก คือ

- 4.1 ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 4.2 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตน หรือเอาดีเข้าตน
- 4.3 ไม่รวมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือผิดระเบียบข้อบังคับของสังคม หรือหมู่คณะ

นอกจากนี้ ยังได้ระบุถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์สุจริตที่มักจะพบอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างไม่อยู่ก็ไม่ทำงาน
2. มาทำงานช้าเล็กน้อยก่อนเวลาที่กำหนด
3. ยืมเขาแล้วทำเป็นลืมไม่ส่งคืน
4. ทำของผู้อื่นเสียหายแล้วนิ่งเฉย
5. ทำงานแต่เฉพาะหน้า ทำงานลวกๆ
6. ชื่อของ สตางค์ทอนเกินก็เฉยเสีย
7. เอาของคนอื่นมาเป็นของตน
8. ไม่ซำระหนี้
9. ไม่รักษาคำมั่นสัญญา
10. ทุจริตต่อหน้าที่ การคดโกง
11. กล่าวเท็จ การบิดพลิ้ว การหลอกหลวง
12. ไม่ตรงต่อเวลา

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ความซื่อสัตย์มีหลายด้าน และจากงานวิจัยนี้เป็น การศึกษากับเด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยและบทความที่ เกี่ยวข้อง และได้คัดเลือกความซื่อสัตย์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 ด้านด้วยกัน คือ ไม่ ลอกงานเพื่อน ไม่พูดปด ไม่ลักขโมย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบ รักษาคำมั่นสัญญา

การพัฒนาความซื่อสัตย์

จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ไม่ได้เป็นลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่เกิดจาก การเรียนรู้ทางสังคม บุคคลจะเกิดการเรียนรู้โดยบังเอิญ หรือการเลียนแบบ บิดา มารดา ครู อาจารย์ หรือเพื่อน ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงซ้ำๆ จนกลายเป็นนิสัยประจำตัวของ คนนั้นๆ ได้ หรือในบางครั้งสถานการณ์บางอย่างกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมของความ ซื่อสัตย์ หรือไม่ซื่อสัตย์ซ้ำๆ หลายครั้งจนกลายเป็นนิสัยประจำตัวไปได้อีกเช่นกัน และถ้าบุคคล ได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว ได้รับการเสริมแรงในทางบวก ก็จะทำให้คุณลักษณะนิสัยนั้นก่อ ตัวเป็นบุคลิกภาพได้ในที่สุด ดังที่พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2519 : 38-40) กล่าวว่า ทารกไม่ได้ เกิดมาพร้อมกับจริยธรรมหรือศีลธรรมประจำใจติดตัวมา การที่ทารกจะพัฒนาไปแล้ว รู้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดเลว สิ่งใดควรประพฤติหรือไม่นั้น ทารกจะต้องเรียนรู้หลังเกิดแล้ว จากการอบรมสั่งสอน ของพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับที่เซียร์ และคนอื่นๆ (Sears and others. 1957 : 327) ได้กล่าวว่า การ อบรมเลี้ยงดู และความรักที่เด็กได้รับจากบิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทาง จริยธรรมของเด็ก สำหรับทอมสัน และคนอื่นๆ (Thompson and others. 1959 : 349) ได้กล่าว ว่า โรงเรียนมีหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็ก โดยจัดหลักสูตร และกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียน และสังคมเห็นว่าดี ให้เด็กเรียน เช่น ให้ความรู้ศีลประวัณธรรมดนตรี ตลอดจนกิจกรรมที่ฝึก ความมีน้ำใจต่างๆ เช่น ให้ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ การรู้จักกาลเทศะ

นอกจากนี้ ไรท์ (Wright. 1975 : 24-30) กล่าวว่า สังคมมีส่วนมากในการบั่นทอนมนุษย์ ให้มีลักษณะต่างๆ กัน ตามแต่ว่ามนุษย์จะอยู่ในกลุ่มใดของสังคม นักทฤษฎีส่วนมากยอมรับว่า ความซื่อสัตย์จะถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในวัยเด็ก แต่สังคมและสถานการณ์ในช่วงชีวิตของบุคคลก็มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมของคนเราได้ ซึ่งสถาบันทางสังคมที่มีส่วนหล่อหลอมลักษณะความซื่อสัตย์ของบุคคลจะประกอบด้วย ครอบครัว อันได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของบิดามารดา นอกจากนี้โรงเรียน สื่อมวลชน และระบบการบริหารการปกครองของประเทศก็มีส่วนในการปลูกฝังความซื่อสัตย์ของบุคคลได้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็ก ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งทำไม่ถึงใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้นจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮาร์ททอร์นและเมย์ (Thompson. 1952 : 515 ; citing Hartshorne and May. 1928 : 105) ได้ศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์จากการศึกษาพบว่า เด็กฉลาดจะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กโง่และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความซื่อสัตย์มากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนจากการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคะแนนความซื่อสัตย์ของเด็กชายและเด็กหญิง มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

โจนส์ (Jones. 1954 : 781-832) ได้ศึกษาด้านเพศและพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ เขาได้กล่าวว่า สังคมมิได้มุ่งหวังให้เด็กหญิงมีพฤติกรรมเหมือนเด็กชาย ดังนั้นการอบรมในแต่ละเพศจึงแตกต่างกัน และเนื่องจากการยอมรับและปฏิบัติเศษจากสังคม มีความหมายกับเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงจึงพูดเท็จในสถานการณ์ทางสังคมมากกว่าเด็กชาย และมีแนวโน้มว่าเด็กหญิงจะพูดเท็จเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น มากกว่าเด็กชาย แต่ในสถานการณ์อื่นๆ เด็กชายจะพูดเท็จ และไม่ซื่อสัตย์กว่าเด็กหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบอร์ตัน (Burton. 1976 : 181) พบว่าในการเล่นเกมตุ๊กตัว เด็กหญิงอายุ 4 ขวบ โกงมากกว่าเด็กชาย และในการทดสอบเปลี่ยนความหมาย สัญลักษณ์แบบทดสอบ WAIS พบว่า นักศึกษาหญิงโกงมากกว่านักศึกษาชาย แต่อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่า เพศหญิงมีความซื่อสัตย์สูงกว่าเพศชาย ดังเช่นเฟลด์แมนและเฟลด์แมน (Burton. 1976 : 182 ; citing Feldman and Feldman. 1976 : 150) พบว่า ไม่มีความแตกต่างในด้านความซื่อสัตย์ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายอายุ 12 ปี แต่ระหว่างอายุ 17-18 ปี พบว่าเพศชายโกงมากกว่าเพศหญิง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวเศรษฐกิจสูง มักจะเป็นเด็กที่มีความซื่อสัตย์ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวเศรษฐกิจต่ำจะมีการหลอกลวงมากกว่าในทุกๆ ระดับอายุ ทั้งนี้เพราะว่าเด็กได้รับแรงผลักดันและค่านิยมทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของเพียร์ลีน (Burton. 1976 : 183 ; citing Pearlin 1971 : 175) พบว่า สถานภาพของสังคมของพ่อแม่ วิธีการอบรมเลี้ยงดู และความคาดหวังในตัวลูกของพ่อแม่ มีผลต่อพฤติกรรมความไม่ซื่อสัตย์ของเด็ก

ซูลซ์ (Schulze. 1986 : 43-44) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ และวิธีสอนที่มีต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับอนุบาลและนักเรียนเกรด 2 โรงเรียนในเมืองเบนติมอร์ โดยมีนักเรียนกลุ่มละ 60 คน รวม 120 คน โดยใช้วิธีการศึกษา 4 วิธีคือ วิธีที่ 1 ให้เป็นตัวแทนและครูอธิบายตามตัวแบบ วิธีที่ 2 ใช้หุ่นเชิด เป็นตัวแทนและครูอธิบายตามตัวแบบ วิธีที่ 3 ให้เพื่อนแสดงแบบและครูสอนโดยตรง วิธีที่ 4 ใช้หุ่นเชิดเป็นตัวแทนและครูสอนโดยตรง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ครูสอนโดยตรงมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ครูอธิบายตามตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและนักเรียนกลุ่มที่ใช้หุ่นเชิดมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ให้ เพื่อนแสดงแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศไทย

ลัดดา คำแก้ว (2528 : 120-123) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติเกี่ยวกับตนกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่มีถิ่นที่อยู่ในเมือง และมีถิ่นที่อยู่ในชนบทรวมจำนวน 630 คน ผลการวิจัยพบว่า มโนคติเกี่ยวกับตนกับความซื่อสัตย์ โดยส่วนรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน และยังพบว่า นักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริวรรณ เจริญจิตติกุล (2533 : 54) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการใช้บทบาทสมมติ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ มีการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พจนีย์ สุระสว่างศรี (2534 : 78) ได้ศึกษาเรื่องการโกหกของเด็กในช่วงอายุ 5-11 ขวบ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กอายุ 6-7 ขวบ และ 10-11 ขวบ มีการโกหกต่อมารามากที่สุด และอายุ 8-9 ขวบ มีการโกหกต่อพี่น้องมากที่สุด

อัจฉริยาภรณ์ ยิ้มแย้ม (2543) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กับการคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง มโนคติ และสามารถพัฒนาโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา โดยนำการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาใช้ในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนว่าจะพัฒนาได้แตกต่างกันเพียงใดระหว่างก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและหนังสือเรียนและหนังสือสำหรับเด็ก

สื่อการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

ชม ภูมิภาค (2523 : 19) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สื่อ” (Media) หมายถึง ตัวกลางหรือพาหนะที่จะให้สิ่งหนึ่งเดินทางจากจุดต้นตอไปยังจุดหมายปลายทาง หรือเป็นสิ่งที่จะนำสารไปยังจุดหมายปลายทาง สื่อเป็นตัวกลางหรือตัวเชื่อมระหว่างจุดหมายสองจุด สำหรับการสอนนั้น เป็นการกระทำของครู เพื่อจะให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน การสอนก็คือ การส่งสารไปยังผู้เรียน แต่การส่งสารนั้นจะต้องพาหนะหรือสื่อ นำสารไป สื่อการนำสารลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า สื่อการสอน

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 202) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ และวิธีการที่จะนำหรือถ่ายทอดสารไปยังผู้รับ

ยิ่งลักษณ์ งามดี (2535 : 2-3) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อการสอนไว้ว่า “สื่อ” เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น สื่อจึงหมายถึง วิธีการ กระบวนการ วัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนแหล่งวิทยาการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ถ้าจะพิจารณาถึงลักษณะการเรียนรู้ภาษาของนักเรียนแล้ว คือ การเรียนรู้ตามธรรมชาติ ตามประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้จากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน สื่อจึงน่าจะมีสองประเภทคือ สื่อธรรมชาติ และสื่อที่จัดขึ้นตามกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งอาจแบ่งแยกย่อยๆ ไปตามวัตถุประสงค์ และลักษณะเนื้อหาได้

กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 45) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน (Instructional Media) ไว้ว่า หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดยู โทรทัศน์ วิดีโอ แบบเรียน แผนภูมิภาพนิ่ง ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของสื่อการสอนดังที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า สื่อการสอนหมายถึงสิ่งที่ผู้สอนใช้เป็นตัวกลางในการนำสาระหรือความรู้ถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

บทบาทของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีบทบาทต่อการเรียนการสอนของเด็กประถมศึกษา ดังนี้

1. สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กต่อเรื่องที่จะเรียน

2. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ
3. สื่อการสอนช่วยให้ประสบการณ์รูปธรรมแก่เด็ก
4. สื่อการสอนเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการเรียนของเด็ก และสามารถทำให้เด็กได้

เรียนรู้เร็วขึ้น

5. สื่อการสอนในรูปของกิจกรรม หรือวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นกันเอง
6. สื่อการสอนช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ความสำคัญของสื่อการสอน

ยิ่งลักษณ์ งามดี (2535 : 2 – 3) สื่อการสอนทุกประเภท ถือว่าเป็น วัสดุหลักสูตร (Curriculum Materials) ที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อเปรียบเสมือน เครื่องมือนำทางให้ผู้เรียนได้เดินทางสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และยังทำให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ สนุก และผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน ผลที่จะได้รับในการใช้ สื่อการเรียนการสอน ได้แก่

1. นักเรียนจะได้ประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่สอน จำได้แม่นยำ และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้
2. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้เร็ว และง่ายขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างรวดเร็ว
3. ได้รับความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน และเพลิดเพลินกับการเรียน การสอน ไม่เบื่อหน่ายกิจกรรม
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และมีโอกาสในการแสดงความสามารถแสดง ความคิดเห็น
5. ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ช่วยให้ครูได้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนชัดเจนขึ้น ง่ายสำหรับการที่จะส่งเสริม ปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรม และกิจกรรมนั้นๆ

เกอร์ลาช และอีลี (สันทัด ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข 2525 : 42-43 อ้างอิงมาจาก Gerlach and Ely 1971 : 10) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และจำลองเหตุการณ์อนาคตได้ ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้ในเวลาที่ต่อมาได้
2. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถสังเกต หรือ สามารถ มองเห็นได้
3. สื่อการสอนอาจใช้ได้กับคนกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กหรือรายบุคคล ในสถานที่แตกต่างกัน ตามความต้องการ
4. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของเด็กที่แตกต่างกัน

ประเภทของสื่อการสอน

การแบ่งประเภทของสื่อการสอนตามแนวทางของเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 6)

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเองซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์การเรียน เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ฯลฯ

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นเสียง ฟิล์มภาพยนตร์ สไลด์

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวผ่านที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ภายในวัสดุ สามารถถ่ายทอดออกมาใช้หรือเรียนรู้ได้ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์ แต่ก็สามารถใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นมาช่วยในการดำเนินงานได้ เช่น การจัดระบบการสอนแบบจุลภาค การสาธิต เป็นต้น

บทบาทของสื่อการสอนต่อการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา

ในกระบวนการสอนนั้น สื่อจะเข้ามามีบทบาทหรือทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2532 : 24-25)

1. สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กต่อเรื่องที่จะเรียน เมื่อเด็กเกิดความสนใจก็จะเกิดความพยายามเรียนรู้เรื่องนั้นขึ้นมาเอง โดยครูไม่ต้องเสียเวลาพูด หรืออธิบายมากมายนัก

2. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยที่เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการลงมือทำ หากไม่มีสื่อการสอนให้เป็นเครื่องมือ เด็กก็ไม่ทราบว่าทำอะไร เพราะการบอกให้เด็กลงมือทำกิจกรรมนั้น เพียงแค่บอกให้ทำโดยไม่มีเครื่องมือช่วยย่อมเป็นไปได้ไม่ได้

3. สื่อการสอนช่วยให้ประสบการณ์รูปธรรมแก่เด็ก เพราะสื่อการสอนขยายแนวคิดในเรื่องที่เรียนด้วยการให้เด็กได้เห็นภาพ ได้ยินเสียงหรือทั้งสองอย่างเห็นการเคลื่อนไหว มีโอกาสเห็นของจริงหรืออย่างน้อยก็ของจำลอง และบางครั้งก็ได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

4. ในการเรียนแนวคิดบางอย่าง นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีจากการเห็นตัวอย่างหรือตัวแบบ สื่อการสอนจึงมีบทบาทเป็นตัวแบบที่ดีสำหรับการเรียนของเด็ก และสามารถทำให้เด็กเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น หากไม่มีสื่อการสอนเป็นตัวแบบ บางทีครูเสียเวลาอธิบายทั้งวัน นักเรียนก็มองไม่เห็นภาพหรือปฏิบัติตามไม่ได้ เช่น ในการเรียนกระบวนการตามขั้นตอนต่างๆ

5. สื่อการสอนในรูปของกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นกันเอง โดยครูมีเวลาสังเกตและใกล้ชิดกับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ เพราะครูไม่ จำเป็นต้องสอนด้วยการพูดตลอดเวลา ครูจึงไม่เหน็ดเหนื่อย หงุดหงิดหรือเกิดความรู้สึก “แข็ง” แต่กลับจะรู้สึกสนุกสนานไปกับการเรียนของเด็ก ครูก็จะมีคามยิ้มแย้ม สร้างบรรยากาศของ ความอบอุ่นใจมากยิ่งขึ้น

6. สื่อการสอนช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เปิดกว้าง ต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยการจัดสื่อ ในรูปของชุดการสอนที่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ครูจึงเปิดโอกาสให้เด็ก ได้เกิดการเรียนรู้ ได้ซักถาม คิดค้นสิ่งใหม่ได้เต็มที่ โดยที่ครูไม่ต้องเกรงว่าจะสอนเด็กหรือตอบคำถามเด็กไม่ได้ เพราะสื่อการสอนบรรจุเนื้อหาหรือคำตอบปัญหาต่าง ๆ ไว้แล้ว ดังนั้นการเรียนของเด็ก ประถมศึกษา จึงมีบรรยากาศของความเปิดใจมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของสื่อการสอน

ประโยชน์ของการสื่อการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ มีดังนี้ (เชียรศรี วิวิศิริ 2530 : 69-70)

1. ช่วยให้เกิดลักษณะเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น ๆ ได้ อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว
2. สามารถเอาชนะขีดจำกัดเรื่องเวลา ระยะทาง และขนาดลงได้
3. ช่วยเสริมสร้างทางความคิดและวิธีการแก้ปัญหา
4. สามารถเปลี่ยนความเชื่อ ความคิด ความรู้สึก และสร้างทัศนคติใหม่ได้อย่างดี
5. สามารถนำเหตุการณ์จริงมาสู่ผู้เรียนได้ ทำให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน
6. ปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
7. ประหยัดเวลาในการเรียนการสอน
8. ประหยัดกำลังและปริมาณครูผู้สอน
9. เพิ่มปริมาณผู้เรียนได้มากในเวลาเดียวกัน
10. เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานทั่วไป
11. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี เร็ว และเข้าใจเรื่องต่างๆ ตรงกัน
12. ช่วยให้ผู้เรียนจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากกว่า นานกว่า ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด ที่มีความหมายช่วยสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน
13. ช่วยเพิ่มทักษะการเรียนรู้ด้านต่างๆ เช่น อ่าน เขียน หรือปฏิบัติงานด้านต่างๆ
14. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
15. ลดจำนวนนักเรียนสอบตก
16. เพิ่มคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน

หลักในการเลือกสื่อ

แมคคอนเนล (ฉลองชัย สุวัฒน์บุรณ 2528 : 152-154 ; อ้างอิงมาจาก Mc.connell. 1974 : 22-26) ได้กล่าวถึงหลักในการเลือกสื่อไว้ดังนี้

1. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การสอนในการเลือกสื่อ นั้นครูจะต้องรู้จัก วัตถุประสงค์การสอน ในวัตถุประสงค์การสอนนั้นจะชี้ให้ครูเห็นว่า จะใช้สื่ออะไรจึงเหมาะสม จะทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การสอนได้ เพราะว่าในวัตถุประสงค์การสอนนั้นจะบ่งให้เห็นว่านักเรียนจะต้องทำอะไร และนักเรียนจะทำได้ด้วยสื่ออะไร จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพิจารณาเลือกสื่อที่ดีที่สุดซึ่งเหมาะสม ที่จะทำให้นักเรียนได้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้

2.1 ความเหมาะสมกับความต้องการทางด้านทัศน (ภาพ) ในวัตถุประสงค์การสอน บางข้อ นักเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ ต้องได้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมด้วยการได้ดู ดังนั้น ในการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในด้านนี้ จึงต้องเลือกสื่อที่มีลักษณะที่ให้นักเรียนได้ดู เช่น รูปภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

2.2 ความเหมาะสมกับนักเรียน ในการเลือกสื่อการสอนต้องคำนึงถึงประสบการณ์ เดิมของนักเรียน ความสามารถ (เรียนได้เร็ว-ช้า) ของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนคนหนึ่งมีความรู้ความสามารถในเรื่องคำศัพท์ทางวิชาการในเรื่องที่เรียนดีมาก ไม่ต้องค้นหาคำจำกัดความของศัพท์นั้นในขณะที่ดูวิดีโอเทป แต่ในทางตรงกันข้ามมีนักเรียนอีกหลายคน ที่มีความรู้ความสามารถทางคำศัพท์ในบทเรียนนั้นไม่ดีพอ ต้องหยุดวิดีโอเทปทุก 5 นาที เพื่อหาคำจำกัดความคำศัพท์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนนั้นได้ ตามตัวอย่างนี้ เพื่อที่จะให้นักเรียนทั้ง 2 ลักษณะ ได้เรียนรู้ความสามารถ (เร็ว-ช้า) ให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องให้โอกาส และเลือกสื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน ให้นักเรียนได้ใช้สื่อตาม ความสามารถของแต่ละคน

2.3 ความเหมาะสมกับความต้องการสื่อที่มีลักษณะการเคลื่อนไหว ถ้าบทเรียนนั้น จำเป็นต้องให้นักเรียนได้ดูภาพที่มีลักษณะการเคลื่อนไหว ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้อง พิจารณาเลือกภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหว เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น แต่บางครั้งรายละเอียดเฉพาะบางตอน หรือกระบวนการบางตอนของเนื้อหา นั้น ก็ จำเป็นต้องใช้ ภาพนิ่ง คือ ใช้เทคนิคการถ่ายทำ ให้เป็นการหยุดชั่วขณะที่ละภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวช้า เช่น วิธีสอนการแก้ไขเครื่องยนต์ในเรื่อง คาบูเรเตอร์ นั้น กระบวนการแก้ไขตรวจสอบ และขั้นตอน ควรจะใช้ภาพนิ่ง เพื่อให้เข้าใจแต่ละขั้นตอนได้ชัดเจน เมื่อจะเรียนรู้กระบวนการทั้งหมดแล้วจึง ควรใช้ภาพยนตร์หรือวิดีโอเทป

2.4 ความเหมาะสมกับความต้องการเรื่องสี ในการเลือกสื่อ ให้เหมาะสมกับ บทเรียนบางบทเรียน เราจะต้องพิจารณาดูด้วยว่า สื่อที่เราใช้นั้นจะต้องเป็นสื่อที่มีสีธรรมชาติ

หรือไม่บทเรียนบางวิชาไม่จำเป็นต้องใช้สื่อที่มีสี จึงจะได้รับความคิดรวบยอดที่ถูกต้องหรือตรงกับความเป็นจริงหรือก่อให้เกิดความงาม เช่น ในเรื่องการบอกลักษณะแตกต่างของกรดกับด่าง งานศิลปะของตัวอย่างต่างๆ เป็นต้น ครูจึงจำเป็นต้องเลือกที่มีสี ถ้าบทเรียนนั้นต้องใช้สื่อที่มีสี

2.5 ความเหมาะสมกับความต้องการการติดต่อง่าย ๆ บางครั้งเราต้องพิจารณาเลือกสื่อในเรื่องการติดต่อได้ง่าย เพื่อใช้สอนให้เหมาะสมกับบทเรียนนั้นๆ เพื่อเป็นการประหยัดเวลา หรือให้การใช้สื่อทันตามกำหนดเวลาในแผนการสอน หรือเพื่อให้ความคิดรวบยอดที่ถูกต้องกับความคิดรวบยอดที่ผิด หรือล้าสมัยของสื่อที่ออกไป นำส่วนที่เป็นประโยชน์ไว้ใช้ได้ หรือเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ในการติดต่อทำได้ง่ายหรือไม่ ครูต้องพิจารณาด้วย

2.6 ความเหมาะสมในเรื่องความสะดวกในการใช้สื่อ ในการเลือกสื่อ ให้ตรงกับความต้องการของครูนั้น ครูจะต้องเข้าใจในเรื่องความสะดวกในการใช้สื่อในเรื่องเกี่ยวกับเวลา สถานที่และรูปแบบของสื่อ องค์ประกอบที่สำคัญในการใช้สื่อองค์ประกอบหนึ่งก็คือ ความยืดหยุ่นในการใช้สื่อ ครูควรเลือกสื่อที่ยืดหยุ่นได้ตามกาลเวลาและสถานที่ ไม่ใช่เลือกใช้สื่อโดยไม่คำนึงถึงเรื่องเหล่านี้ เช่น ครูจะใช้ภาพยนตร์สอนเนื้อหาวิชาหนึ่ง จะใช้ได้เฉพาะห้องเรียน ศูนย์เรียนรวม ในวันพุธ เวลา 13.00 น. เท่านั้น นี้ไม่ใช่ลักษณะการยืดหยุ่นในการเลือกใช้สื่อ

หนังสือเรียน

ความหมายของหนังสือเรียน

สื่อถ่ายโยงการเรียนรู้พื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่ง คือ แบบเรียนหรือหนังสือเรียน มีผู้ให้ความหมายของแบบเรียน หรือหนังสือเรียน ดังนี้

ชอร์ (Shore. 1960 : 54) กล่าวถึงแบบเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางให้นักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้เรียนเรื่องเดียวกันเพื่อความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ไปในแนวเดียวกัน

กู๊ด (Good 1973 : 605) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ว่า หนังสือเรียน หมายถึงหนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีการจัดเนื้อหาอย่างมีระบบ มุ่งหมายที่จะใช้เฉพาะการเรียนการสอนในระดับใดระดับหนึ่ง และเป็นข้อมูลที่สำคัญในการเรียนการสอน

ธวัช ปุณโณทก (2526 : 3) กล่าวว่า แบบเรียน คือหนังสือที่มีเนื้อหา ความรู้ หลักการ และวิธีการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้น ใช้สำหรับการเรียนระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง ฉะนั้น หนังสือแบบเรียนจึงหมายถึง หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนในโรงเรียนทุกสาขาวิชา และส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากความคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า หนังสือเรียนหรือแบบเรียนก็คือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาที่กำหนดไว้ เพราะผู้เขียนต้องใช้หลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาเป็นตัวกำหนดในการเขียน มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน ลักษณะการเขียนเป็นเชิงวิชาการ ให้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ถูกต้องกับหลัก

วิชา เหมาะสมสำหรับครู ในการใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียน ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ความมุ่งหมายของการสร้างสื่อหนังสือเรียน

ความมุ่งหมายของการสร้างสื่อหนังสือเรียน หทัย ดันหยง (2532 : 53-34) ได้กล่าวในเชิงเป้าหมายไว้ดังนี้

เป้าหมายทั่วไป

1. เพื่อใช้เป็นวัสดุหลักสูตร
2. เพื่อส่งเสริมเนื้อหาของบทเรียน ให้ชัดเจนกว้างขวางลึกซึ้งกว่าเดิม
3. เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

เป้าหมายเฉพาะ

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะในการอ่าน
2. เพื่อพัฒนาสมอง ความคิด ทั้งในเชิงความเข้าใจในการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่า
3. เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยในการอ่าน อันมีผลต่อการสร้างเจตคติต่อสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิต ขนบประเพณี วัฒนธรรม ทั้งในส่วนตัวตน สังคมและประเทศชาติ
4. เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดสำนึกในคุณธรรม และเป็นพื้นฐานของการสร้างค่านิยมและจริยธรรมอันดีงาม รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติในทางประชาธิปไตยและความ เป็นพลเมืองดีของชุมชนและชาติบ้านเมือง
5. เพื่อพัฒนาสุขภาพทางจิตของผู้เรียนให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความสุข สนุกสนาน รื่นเริง เพลิดเพลิน บันเทิงใจ
6. เพื่อเป็นสื่อเสริมแรงจูงใจ ล่อใจ เร้าใจ ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป เป้าหมายของการสร้างหนังสือเรียน คือ เป็นวัสดุหลักสูตรซึ่งเป็นที่สื่อที่ ช่วยเสริมเนื้อหาของบทเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนพัฒนาทั้งทางด้านสมองและลักษณะนิสัย ของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและชาติบ้านเมือง

ทรัพยากรในการสร้างหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2528 : 87-90) ได้กล่าวถึงทรัพยากรแม่บทในการสร้างหนังสือเรียน ไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษา นับเป็นแม่บทใหญ่ของการสร้างหนังสือเรียน หลักสูตรแต่ละระดับ เป็นเป้าหมายของการสร้างเนื้อหา ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย กระบวนการเรียนสอนและกิจกรรม ระบบการสื่อสารการเรียนรู้ และระบบประเมินผลตามหลักสูตรนั้นๆ
2. ปรัชญาและจิตวิทยาการศึกษา เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะประยุกต์ใช้เพื่อถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายนั้นๆ
3. บูรณาการแห่งศาสตร์ทั้งหลาย ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ทั้งที่เป็นแกนเนื้อหาและในส่วนที่เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) กับสหองค์การ (Interorganization) ของหลักสูตรศึกษานั้นๆ
4. แหล่งตำราวิชาการ และเอกสารค้นคว้าอ้างอิง เพื่อความหนักแน่นแม่นยำของเนื้อหาที่นำเสนอในหนังสือเรียนนั้นๆ
5. ภาษาศาสตร์ อันเป็นเครื่องมือพื้นฐาน ของการสื่อความหมายที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมกับระดับอายุ ระดับหลักสูตรการศึกษาและหลักวิชา
6. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งมีอยู่ในสังคมโลกตลอดเวลา ย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือเรียน

แนวคิดในการผลิตหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2532 : 59-90) กล่าวว่า การสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาหนึ่ง ควรจะยึดแนวทางที่เป็นเครื่องดำเนินการให้อยู่ในกรอบเดียวกัน ดังนั้น การสร้างหนังสือเรียนก็ควรจะมีแนวทางในการผลิตเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

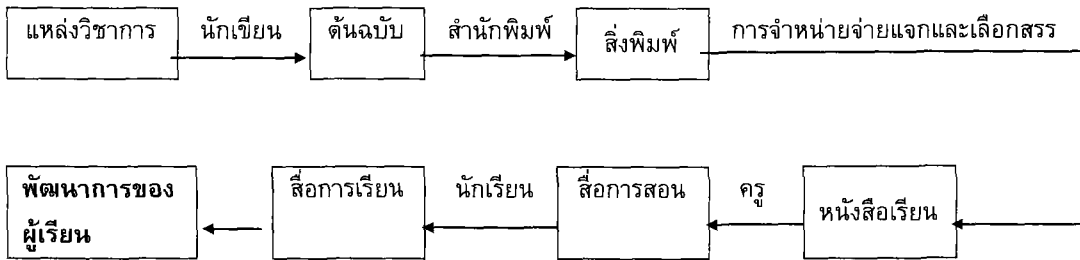
1. หนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ลงทุนน้อยกว่าเทคโนโลยีทางการศึกษสมัยใหม่หลายประเภท
2. การผลิตหนังสือเรียนต้องให้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดหลักสูตร จึงต้องคำนึงถึงแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นเป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาสาระ
3. ครูของแต่ละท้องถิ่นก็คือ ชาวบ้านซึ่งครูผู้สอนในท้องถิ่นต้องเรียนรู้ ในการผลิตหนังสือขึ้นใช้เอง หรือเรียกว่าหนังสือท้องถิ่น หรือหนังสือชาวบ้าน
4. หนังสือเป็นเทคโนโลยีหรือสื่อทางการศึกษาที่ยังคงมีบทบาทที่เหมาะสม และเป็นสื่อพื้นฐานที่เชื่อว่าหาได้ใกล้มือมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ที่มีราคาแพง
5. หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับบทเรียน ฉะนั้น การใช้หนังสือทั้งครูผู้สอน และเด็กผู้เรียนจะต้องมีระบบ ซึ่งไม่เป็นระบบการใช้ที่ยุ่งยากเหมือนสื่อประเภทอื่นๆ
6. เป็นแนวทางให้ท้องถิ่นได้ผลิตสร้างหนังสือเรียนขึ้น ในเขตการศึกษาของตน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการระดมพลังงานของนักวิชาการในท้องถิ่น
7. เป็นแนวทางในการใช้ธรรมชาติแวดล้อม ในสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นมาบรรจุเป็นเนื้อหาสาระให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด
8. การผลิตหนังสือเรียน ย่อมมีลักษณะที่ปรับยืดหยุ่น ในสาระเนื้อหาได้ง่ายต่อการ

เรียนรู้

9. เป็นแนวทางในการสร้างงานด้านอุตสาหกรรมต่อเยาวชนในท้องถิ่น ได้มีหนังสือเรียนหรือสื่อในการอ่านต่อไป

ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน

ครอนบาค (หทัย ดันหยง. 2532: 55-56; อ้างมาจาก Cronbach 1955: 94) ได้สรุปกระบวนการผลิตหนังสือเรียน ซึ่งเป็นภาพรวม เพื่อสื่อการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน

จากกระบวนการผลิตดังกล่าว อาจสรุปลำดับขั้นตอนการผลิต ได้เป็น 9 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ในการเขียนหนังสือเรียน
- ขั้นที่ 2 การกำหนดเกณฑ์ในการวางโครงสร้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 3 การกำหนดโครงสร้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีการและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา
- ขั้นที่ 5 การวางเค้าโครงต้นฉบับ
- ขั้นที่ 6 การสร้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 7 การประเมินคุณภาพต้นฉบับ
- ขั้นที่ 8 การนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์
- ขั้นที่ 9 การจำหน่ายจ่ายแจกหนังสือเรียนไปสู่ผู้เรียน

ประโยชน์ของหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2532 : 56-60) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียน ทั้งในด้านตัวผู้เขียนและครูผู้สอน ซึ่งถือว่าได้ผลคุ้มค่าในการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ประโยชน์ทั่วไป

1. หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไปตามห้องสมุดต่างๆ
2. หนังสือเรียนเปรียบได้กับห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้ตามความต้องการ

3. หนังสือเรียนทุกเล่มให้ทั้งสาระ ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน
4. หนังสือเรียนให้ข้อมูลความรู้ที่แน่นอน มีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้มากกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ
5. หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ เพราะมีมาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคา

ประโยชน์ทางด้านครูผู้สอน

1. หนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นกประสงค้อย่างหนึ่ง
2. หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือ หรือวัสดุหลักสูตร ที่ครูสามารถใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างแม่นยำถูกต้อง
3. หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตเนื้อหาสาระของบทเรียน
4. หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์ในการสอน โดยเฉพาะจุดประสงค์เฉพาะวิชาได้เป็นอย่างดี
5. หนังสือเรียนจะช่วยเป็นแนวทางการจัดกิจกรรม และประสบการณ์สำหรับผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้
6. หนังสือเรียนสามารถใช้แทนแผนการสอนในยามจำเป็นได้เป็นอย่างดี
7. หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาการ ที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

ประโยชน์ทางด้านตัวผู้เรียน

1. หนังสือเรียนเป็นคู่มือการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง
2. หนังสือเรียนเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของประสบการณ์ จากบทเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมตัว เพื่อจะเรียนในบทเรียนต่อไป
4. หนังสือเรียนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี
5. หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาการสำหรับจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนได้อย่างกว้างขวาง
6. หนังสือเรียนเป็นสื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
7. หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดคำถาม ข้อเสนอแนะเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
8. หนังสือเรียนช่วยแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนหนังสืออ่านสำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี
9. หนังสือเรียนในยุคปัจจุบัน ส่งเสริมให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจ เช่น ภาพประกอบที่สวยงาม มีเนื้อหาเสริมด้วยนิทาน นิยาย เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจไม่น่าเบื่อหน่าย

ประโยชน์ของหนังสือเรียนทั้ง 3 ด้านดังกล่าว อาจสรุป เป็นประเด็นได้ว่าหนังสือเรียน เป็นสิ่งที่ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งผู้สอนและผู้เรียน และเป็นสื่อที่หาง่าย สามารถใช้แทน แผนการสอนในยามจำเป็นได้ ตลอดจนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี

หนังสือสำหรับเด็ก

ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

แม้นมาส ชาวลิท (2520 : 341) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือซึ่งเขียน หรือแปลให้เด็กเลือกอ่านเอง เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้มีความรู้ เพื่อใช้ประกอบการศึกษา และหนังสืออ่านเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ

วัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

หทัย ดันหยง (2529: 15-16) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม ตามชนบประเพณี ของไทย
2. เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อให้เด็กได้รับความบันเทิงใจ ความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน
4. เพื่อช่วยให้เกิดความพร้อม
5. เพื่อส่งเสริมทักษะในการอ่าน และเป็นสื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้ และ ประสบการณ์ต่างๆ
6. เพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยอันดีงาม รวมทั้งลักษณะนิสัยในการอ่าน รักการอ่านและ อ่านหนังสือเป็น
7. เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน อันเป็นหนทางเพื่อดับความ ฟุ้งซ่าน ยับยั้งนิสัยมั่วสุม เที้ยวเตร่ ประพฤติดนนอกกลุ่มนอกรทางโดยเปล่าประโยชน์
8. เพื่อช่วยให้ชีวิตของเด็ก เกิดโลกทรรศน์ที่มีความรอบรู้ กว้างไกล ทันโลก ทัน เหตุการณ์
9. เพื่อถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม และสร้างศรัทธา ในเอกลักษณ์ไทยอันเป็นผลดี แก่การสร้างควมมั่นคงของชาติบ้านเมือง
10. เพื่อให้เห็นคุณค่าของความเป็นชาติไทย คนไทยและสถาบันของชาติไทย

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กนั้น มีนักการศึกษาทั้งของไทย และต่างประเทศหลายท่าน ได้ทำการค้นคว้าวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายต่างกันไป บางท่านเน้นหนักทางด้านเนื้อหา บางท่านเน้นหนักทางด้านรูปเล่ม บางท่านเน้นหนักทางด้านภาพประกอบตลอดจนการใช้สี และขนาดของตัวอักษร ดังนี้

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2523 : 20-21) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. ให้ข่าวสารแก่เด็ก
2. อธิบายข่าวสารนั้นว่าเป็นอย่างไร
3. พัฒนาค่านิยมหรือพัฒนาทัศนคติบางอย่าง เช่น ปลูกฝังความดี ความไม่เห็นแก่ตัว ความมฤติธรรม
4. ส่งเสริมความเข้าใจตัวเอง ให้เด็กเข้าใจตัวเองและเข้าใจผู้อื่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ
5. ต้องให้เด็กรับรู้บางสิ่งบางอย่างที่ดีที่มีอยู่ในหนังสือ
6. สร้างความสำนึก และกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกตื่นตัวในบางสิ่งบางอย่างที่ดี
7. กระตุ้นจินตนาการ
8. ให้แรงบันดาลใจซึ่งจะทำให้เด็กไปสานต่อ

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย (ณรงค์ ทองปาน. 2515 : อ้างอิงมาจากสมาคมภาษา และหนังสือแห่งประเทศไทย 2515) ได้สรุปลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. คุณภาพด้านการพิมพ์ คือ สามารถพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบได้ชัดเจนมีสีสันงดงามดึงดูดความสนใจของเด็ก คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม ต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาเด็ก หน้าหนังสือดูโปร่งตา การใช้อักษรมีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็ก
2. คุณภาพทางศิลปะ ภาพเขียนหรือภาพประกอบควรจะเขียน โดยให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน เขียนอย่างประณีต การใช้สีต้องเหมาะสม บางครั้งสีอาจจะผิดธรรมชาติไปบ้างก็ถือว่าเหมาะสมสำหรับเด็ก
3. คุณภาพในการเขียนเรื่อง ผู้เขียนต้องมีความสามารถในการเขียนผูกเรื่องสนุก ใช้ถ้อยคำสละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

หลักการสร้างภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 62) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพประกอบไว้ว่า ภาพประกอบ (Illustration) หมายถึง ภาพที่ใช้เพิ่มเติมในหนังสือ เพื่ออธิบายเรื่องราวให้ชัดเจน และเพื่อตกแต่งให้สวยงาม มีทั้งชนิดภาพสีและภาพขาวดำ

ความสำคัญของภาพประกอบ

ภาพประกอบมีความสำคัญต่อหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้รวดเร็ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในเนื้อเรื่องยิ่งขึ้น
2. จูงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้ และความคิดอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้
3. ช่วยสร้างประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเสนอเป็นภาพซึ่งเด็กอาจไม่เคยเห็นมาก่อน

วัตถุประสงค์ของการสร้างภาพประกอบ

การสร้างภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนซึ่งยังอ่านหนังสือไม่ออก ได้ดูรูปภาพก็พอจะเข้าใจได้
2. เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก เพราะเด็กเล็กย่อมสนใจรูปภาพมากกว่าอ่านเนื้อหาในหนังสือ
3. เพื่ออธิบายเรื่องราว เพราะความคิดหรือเรื่องราวบางอย่างอธิบายให้เข้าใจได้ยาก แต่ถ้าหากมีภาพประกอบ ก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดและเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ชนิดของภาพประกอบ

ภาพประกอบแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ภาพเขียน
3. ภาพถ่าย

ลักษณะภาพประกอบที่ดี

ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญในหนังสือสำหรับเด็ก ภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้

ถูกต้อง กระจ่าง อินทรคำแหง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาพว่า ภาพนับว่าเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบอ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ฉะนั้น หนังสือหรือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กจึงไม่ควรขาดภาพประกอบ ภาพถ่าย ภาพสเกตช์ ฯลฯ แต่คุณสมบัติของภาพนั้น จะต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิตมีความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและอธิบายเรื่องได้

ละเอียด ลิมอักษร (2519 : 26) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กว่าต้องระมัดระวัง ดังนี้

1. ไม่เขียนภาพให้ผิดความเป็นจริง
2. ไม่บรรจุภาพแน่นเกินไปจนไม่มีที่ว่าง
3. เขียนให้ชัดเจน ไม่ว่าภาพสีหรือขาวดำ
4. ส่วนใกล้ของภาพต้องชัดเจน และมีรายละเอียดครบถ้วน

5. ส่วนไกลของภาพแสดงถึงภาพโดยทั่วไปของชุมชน
6. ควรพิถีพิถันในการจัดภาพ ตั้งแต่ภาพหน้าปกถึงหน้าสุดท้าย

กล่าวโดยสรุป การสร้างภาพประกอบที่ดีนั้น จะต้องสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงตามความจริง มีรายละเอียดครบถ้วน ขนาดภาพมีความพอดี ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป

หลักการเขียนภาพประกอบ

ภาพประกอบของหนังสือแบบเรียน ภาพต้องตรงกับความเป็นจริงในการเขียนภาพประกอบ มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน จึงควรยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่เขียนภาพประกอบให้รู้เรื่องโดยตลอด
2. จับข้อความตอนใดตอนหนึ่งของเรื่องมาสร้างภาพประกอบ
3. วัตถุหรือสถานที่ที่หาดูได้ยาก หรือเขียนภาพให้สมจริงได้ยากควรใช้วิธีถ่ายภาพ
4. ก่อนสร้างภาพ ไม่ว่าจะเป็ภาพวัตถุ สถานที่และบุคคล ควรศึกษาหาข้อเท็จจริง

หรือหลักฐานที่ถูกต้องแน่ชัดเสียก่อน จึงลงมือเขียนภาพ จะได้ไม่เกิดปัญหาความผิดพลาดภายหลัง

วิริยะ สิริสิงห (2524 : 53) กล่าวว่า ในการเขียนภาพประกอบ ผู้เขียนภาพจะต้องเตรียม ดังนี้

1. ต้องรู้จักธรรมชาติต่างๆ ไป เช่น รู้จักสังเกตว่า กลางวันสีเป็นอย่างไร กลางคืนสีเป็นอย่างไร หรือรู้จักธรรมชาติที่เป็นชีวิตมนุษย์ สังเกตลักษณะของเด็กว่าจะมีความนุ่มนวลบนใบหน้า เวลาเขียนภาพ ก็ใช้รูปโค้งหรือทรงกลมช่วย ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็เพิ่มเหลี่ยมเข้าไป การเรียนรู้อารมณ์เหล่านี้ เป็นหลักเบื้องต้นที่ทุกคนต้องเรียน เวลาเขียนภาพก็จะเขียนได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

2. ต้องเรียนรู้มวลธาตุ (Element) ที่ใช้แทนคำว่า ได้แก่ จุด เส้น น้ำหนัก สี พื้นผิว (Texture) นุ่ม นูน หยาบ จุดคือ ตัวที่จะก่อให้เกิดเป็นเส้น เส้นตรงที่แน่นอนหนึ่งในแนวระนาบให้ความรู้สึกอย่างไร เส้นตรงในแนวตั้งให้ความรู้สึกอย่างไร วงกลมให้ความรู้สึกอย่างไร สีแดงเมื่ออยู่บนพื้นขาว กับสีแดงเมื่ออยู่บนพื้นสีดำให้ความรู้สึกอย่างไร ฯลฯ

3. ความสามารถเฉพาะตัวของนักเขียนภาพ ผู้เขียนภาพจะต้องรู้ตัวเองว่ามีความถนัดในการเขียนภาพอย่างไร บางคนชอบใช้สีแดง บางคนชอบใช้สีดำ บางคนชอบใช้สีฟ้า ความสามารถในการให้สี รูปร่าง น้ำหนัก เส้น เป็นลักษณะเฉพาะตัว

4. แนวคิดหรือการปรับปรุงผลงานให้มีลักษณะของการสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นมา หรือบางครั้งเกิดปัญหา ผู้เขียนภาพต้องพยายามแก้ไขเพิ่มเติมภาพให้ตรงเนื้อหายิ่งขึ้น

ส่วนในเรื่องกรอบของภาพประกอบ และคำบรรยายภาพประกอบนั้น หทัย ตันหยง (2528 : 165-167) กล่าวว่า จากการสัมมนาเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กเท่าที่ผ่านมา ต่างก็ยอมรับกันเป็นสากลแล้วว่า ภาพนั้นไม่ควรตีเส้นกรอบล้อมรอบ ควรปล่อยเป็นลักษณะกรอบเปิดหรือให้ภาพกลืนกรอบ ภาพในหนังสือเรียนก็ใช้หลักการเดียวกัน เหตุผลที่คิดกันเช่นนั้น ก็เพื่อสนับสนุนหลักจิตวิทยาที่ว่า

1. ผู้อ่านหรือเด็กที่ดูภาพที่ตีกรอบ จะรู้สึกอึดอัดเหมือนการจำกัดเสรีภาพ ทางอารมณ์ และความคิด
2. ภาพที่ตีกรอบลักษณะไม่อาจจะเขียนเต็มรูปได้ ถ้าหากตีกรอบ เด็กจะรู้สึกว่าภาพนั้นไม่ครบหรือขาดหายไป
3. ภาพในบางลักษณะไม่อาจจะเขียนเต็มรูปได้ถ้าหากตีกรอบ เด็กจะรู้สึกว่าภาพนั้นไม่ครบ หรือขาดหายไป
4. หนังสือบางเล่มส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะขีดเขียนเล่นบริเวณริมกรอบ ถ้าไม่ตีกรอบจะมีประโยชน์ในเรื่องนี้มาก
5. การตีเส้นกรอบ อาจทำได้ตามวัตถุประสงค์ของภาพ เช่น ภาพแผนภูมิแผนที่ซึ่งเป็นภาพนามธรรม

คำบรรยายภาพประกอบ

คำบรรยายภาพประกอบเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องมี แต่ก็มีบางภาพที่สมบูรณ์ในตัวเอง สื่อความหมายชัดเจนโดยไม่ต้องมีคำบรรยายประกอบ อย่างไรก็ตามการเขียนคำบรรยายภาพควรมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. คำบรรยายควรอยู่ใต้ภาพในตำแหน่งกลาง สมดุลกับสายตา
2. ควรเป็นข้อความสั้น กระชับรัดกุม ให้มีโน้ตส์ (Concept) อย่างเดียว และตรงกับจุดประสงค์ของภาพ
3. ตัวอักษรควรใช้ขนาดที่อ่านได้ชัดเจน และไม่ควรรอยขีดกับข้อความของเนื้อหา
4. ถ้าหน้าหนังสือมีหลายภาพ ก็ควรจัดคำบรรยายประกอบภาพแต่ละภาพ ไม่ให้สับสน

ภาพประกอบหนังสือเรียนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของหนังสือเรียน หนังสือเรียนที่ดีนั้นควรมีภาพประกอบที่เหมาะสมและตรงกับความสนใจของเด็ก เพราะนอกจากสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหาแล้ว ยังมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีกด้วย

ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2524 : 1) กล่าวถึง ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. ฝึกทักษะในการอ่าน

2. ได้แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติ

3. ได้รับความเพลิดเพลิน

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 18) กล่าวถึง ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้ กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีเขาวนปัญญา ไหวพริบดี
2. หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างดี
3. นอกจากนั้นหนังสือยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึก ว่าเหว่ มีปมด้อย ทำให้เกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

วรรณกรรม

ความหมายของวรรณกรรม

ภาษาเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรม ภาษาซึ่งมนุษย์นำมาเรียบเรียงตกแต่งโดยแสดงออกทางด้านสุนทรียภาพนั้น นับได้ว่า เป็นวรรณกรรม ซึ่งอาจเป็นวรรณกรรมจากมรดกความจำ เช่น บทเพลงต่างๆ หรือแสดงออกเป็นบันทึกในรูปหนังสือ หนังสือที่มีคุณลักษณะดีเยี่ยมเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงกล่าวถึงวรรณกรรมว่า “วรรณกรรมเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นชีวิต ความเป็นอยู่ การปกครอง แนวความคิด และค่านิยม ในสังคมของแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของแต่ละสังคม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ. 2520 : 91)

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และ เจตนา นาควัชระ (2520 : 58) กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่มีลักษณะเป็นศิลปกรรมในฐานะที่มีรูปแบบ มีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีหนึ่ง มายังผู้อ่าน

สิทธา พินิจภูวดล และคนอื่นๆ (2520 : 55) กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนในรูปกวีนิพนธ์ร้อยกรอง และข้อเขียนทั้งหมด ที่ใช้ภาษาร้อยแก้ว ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น บทละคร บทภาพยนตร์ บทโทรทัศน์ ตลอดจนคอลัมน์หนังสือพิมพ์

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนที่มีรูปแบบมีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนสื่อความคิดให้แก่ผู้อ่าน เพื่อสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง แนวความคิดและค่านิยมในสังคมของแต่ละยุค แต่ละสมัย

วรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นต้องการภาษาชั้นเลิศเช่นเดียวกับการศึกษาแขนงอื่นๆ การจะเขียนหนังสือที่ดีให้เด็กนั้นจะต้องใช้คำที่ง่าย ถูกต้อง และตรงความหมาย ใช้คำที่ไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคของขบวนการคิด อุปสรรคต่อความรู้สึกซึ่งเคลื่อนจากใจดวงหนึ่งไปสู่อีกดวงหนึ่ง (วิริยะ สิริสิงห. 2524 : 33)

วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กอ่านอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็กและเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยก่อนเข้าโรงเรียนไปจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจ โดยไม่มีการบังคับ (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 6)

วรรณกรรมสำหรับเด็กในทฤษฎีศึกษาศาสตร์ หมายถึง วัสดุการอ่าน อันเป็นปัจจัยในการพัฒนาชีวิตของเด็กทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น วรรณกรรมสำหรับเด็กย่อมมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศทุกวัย ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมทักษะ เสริมประสบการณ์ เสริมความสนใจ และให้ความบันเทิงใจเป็นสำคัญ หนังสือสำหรับเด็กที่ดีมีคุณภาพ ย่อมมีลักษณะเป็นวรรณกรรม วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ดีเด่นก็มีคุณลักษณะเป็นวรรณคดีที่ทรงคุณค่า การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ก็คือ การใช้ทรัพยากรทางวรรณกรรมให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาเล่าเรียนสำหรับเด็ก ทรัพยากรทางวรรณกรรม นั้น หมายถึง รูปแบบ และเรื่องราวที่มีอยู่ในวรรณกรรม ซึ่งทรงคุณค่าทั้งที่เป็นสื่อสุนทรียภาพ และพัฒนาจิตใจของเด็กไปพร้อม ๆ กัน (หทัย ดันหยง. 2532 : 60)

ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นศิลปกรรมซึ่งเลือกสรรจากหนังสือที่มีคุณลักษณะดีเหมาะสมสำหรับภาวะของวัยเด็ก ซึ่งจำแนกประเภทออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. วรรณกรรมดั้งเดิม หรือคติชาวบ้าน ได้แก่ วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีแต่ดั้งเดิม เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคม ซึ่งโดยมากไม่ปรากฏหลักฐานบ่อเกิด และนามผู้แต่งและมีลักษณะเป็นวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

2. วรรณกรรมกวีนิพนธ์ ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรมซึ่งแสดงออกในลักษณะร้อยแก้ว และร้อยกรอง

3. วรรณกรรมถ่ายทอด ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรมที่เน้นมรดกความจำเป็นหรือบันทึกเรื่องราวไว้เป็นหลักฐาน

4. วรรณกรรมเนื้อหา ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นบันเทิงคดีและสารคดี

5. วรรณกรรมจริยศาสตร์ ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับลัทธิ

ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมและขนบประเพณี ต่างๆ

6. วรรณกรรมร่วมสมัย ได้แก่ วรรณกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นในภาวะแวดล้อมปัจจุบัน อันมีลักษณะกลมกลืน บ่งบอก เชื่อมต่อกับความเป็นมาในอดีต และมีคุณลักษณะที่เอื้ออำนาจกับภาวะที่จะก้าวไปในอนาคต

7. วรรณกรรมวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคใหม่ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับจินตนาการทางวิทยาศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และชีวพรรณต่าง ๆ

8. ปรีวรรณกรรม ได้แก่ วรรณกรรมที่ยังแฝงอยู่ในรูปอื่นๆ เช่น วรรณกรรมในศิลปะการแสดง

วรรณกรรมกลุ่มใหญ่สำหรับเด็ก ก็คือ วรรณกรรมเนื้อหาประเภทนิทาน นิยาย ซึ่งเป็นวัสดุการอ่านที่ช่วยส่งเสริมและหล่อหลอมจิตใจเด็ก เพื่อให้ได้รับประโยชน์และคุณค่าจากการอ่านและช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นิทานนั้นมีเค้าโครงค่อนข้างจะยึดสำนึกนิยม (Realism) มุ่งเน้นด้านคุณธรรม คติสอนใจ มุ่งสร้างสรรค์ ลักษณะนิสัยของคนเป็นสำคัญ ส่วนนิยายนั้นค่อนข้างจะยึดแนวคิดทางจิตนิยม (Idealism) มุ่งสร้างสรรค์จินตนาการเป็นสำคัญ (หทัย ต้นหยง. 2532 : 60-61)

ปราณี เขียงทอง ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก ดังนี้

1. หนังสือภาพ (Picture Books)

หนังสือภาพเป็นหนังสือที่มีรูปภาพเป็นส่วนอธิบายเรื่อง มีไว้สำหรับเด็กเล็กวัยก่อนเข้าเรียนที่อ่านหนังสือไม่ได้ หนังสือภาพสำหรับเด็ก และภาพประกอบหนังสือภาพเล่มแรกๆ ที่ไม่มีหรือมีคำอธิบายเล็กน้อย ได้แก่ หนังสือภาพ เอ บี ซี ของบรูโน มุนารี (Bruno Munari's ABC)

สำหรับหนังสือภาพสำหรับเด็กของไทย ได้แก่ หนังสือสอนตัวพยัญชนะ ก ไก่ ถึง ฮ นกฮูก

2. บทเพลงสำหรับเด็กเล่น และบทกลอน (Nursery Rhyme)

ไทยเราเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมในการกล่อมเด็กเล็กมาแต่โบราณ นับแต่เกิดมาก็ได้ยินเสียงเพลงกล่อมให้นอนเปล ทำให้เด็กไทยคุ้นเคยกับบทกลอนและคำคล้องจอง ประกอบกับภาษาไทยมีเสียงเป็นเสียงดนตรี และคนไทยมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน รักสนุก ช่างล้อเลียน และรื่นเริง สิ่งเหล่านี้จึงปรากฏออกมาในบทกลอนของไทยอย่างครบครัน

3. หนังสือนิทานต่างๆ (Tales)

การเล่านิทานเพื่อต้องการเครื่องบันเทิงยามว่าง และเป็นเหตุผลทางศาสนาซึ่งเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจของมนุษย์ เป็นเรื่องที่เป็นคติสอนใจ สอนศีลธรรม และความประพฤติต่างๆ

4. นวนิยายสำหรับเด็ก (Novels)

เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เพื่ออ่านให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน มีการจัดรูปแบบ

การสนทนา ให้ตัวละครมีการโต้ตอบกัน มีการบรรยายอากัปกริยาของตัวละคร มีการกำหนดฉากและสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงอุปนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร มีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้แต่งโดยผ่านทางตัวละคร

5. หนังสือสารคดี

หนังสือสารคดีเป็นหนังสือที่ให้ความรู้แก่เด็ก สนองความสนใจเฉพาะของเด็กได้แก่หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเทศกาลและวันหยุดต่างๆ หนังสือเกี่ยวกับงานอดิเรก และการฝีมือ หนังสือเกี่ยวกับศิลปะดนตรี ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ และหนังสือเกี่ยวกับการแนะนำมารยาท และการเข้าสมาคม

6. หนังสืออ้างอิง

เป็นหนังสือที่ช่วยในการเรียนและการค้นคว้า ตลอดจนช่วยตอบคำถามต่างๆ ที่เด็กอยากรู้ การเรียบเรียงเนื้อหาสาระต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้หนังสือเป็นสำคัญ

7. หนังสือแบบเรียน

เป็นหนังสือที่เด็กต้องเรียน เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในโรงเรียน ในประเทศไทยเคยมีการแจกหนังสือแบบเรียนกันบ้างในระดับประถมศึกษา แต่อาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะในประเทศเรามีหนังสือแบบเรียนมากเกินไปและโรงเรียนต่างๆ ก็อาจใช้หนังสือแบบเรียนไม่เหมือนกัน

8. หนังสืออ่านเพิ่มเติม

เป็นแบบเรียนอีกชนิดหนึ่ง ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ แต่เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเพิ่มเติมไปจากหนังสือแบบเรียน หรือเพิ่มประกอบหนังสือแบบเรียนให้สมบูรณ์ขึ้น การเสนอเรื่องราวหรือการเขียนนำอ่าน และอ่านเพลินกว่าหนังสือแบบเรียน

9. วารสารและหนังสือพิมพ์

วารสารและหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ เพื่อจะได้ทราบความเป็นไปของโลกและเหตุการณ์ทั่วโลก (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 56-76)

สำหรับวรรณกรรมที่ใช้เนื้อหาของหนังสือเรียนนั้น ตามคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษาได้เน้นไว้ว่า “การแต่งหนังสือเรียนภาษาไทย ควรสอดแทรกบทร้อยกรองต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และปลูกฝังความรู้สึกในรสภาษา คำต่างๆ ที่กำหนด ได้นำมาแต่งเป็นหนังสือเรียนแต่ละบท โดยคำนึงถึงการพัฒนาคำขึ้นเป็นชั้นๆ โดยผูกเป็นเรื่องราวให้นำอ่าน ผู้เรียนจะได้รับ ความสนุกสนานเพลิดเพลินและฝึกฝนความรู้ และทักษะในการอ่านไปพร้อมกันด้วย” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2529 : 15-16)

ลักษณะวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ปราณี เชียงทอง กล่าวว่า วรรณกรรมหรือหนังสือที่เด็กอ่านได้ด้วย ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยไม่มีการบังคับอ่าน เป็นวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็ก ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมหรือ

หนังสือสำหรับเด็กเล่มนั้นๆ มีเนื้อหาสาระตรงกับความสนใจของเด็ก และเป็นหนังสือที่มีรูปเล่มสวยงาม สะดุดตา ไม่ว่าจะเป็นหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรือหนังสือสารคดีวิชาการก็ตาม ซึ่งวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. ตรงกับความสนใจของเด็ก เนื้อเรื่องเหมาะกับความสนใจ และความต้องการของเด็ก ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ความชอบ ความต้องการ ความรักความเอาใจใส่ ความต้องการการยอมรับ ความต้องการอยากเป็นคนเก่ง และคนดี เป็นต้น เรื่องที่ตรงกับความสนใจของเด็กจึงควรมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นเรื่องสนุก ให้ความเพลิดเพลิน

1.2 ส่งเสริมจินตนาการ วัยเด็กเป็นวัยที่มีจินตนาการ ชอบสร้างจินตนาการให้ออกมาเป็นรูปร่างอยู่แล้ว ถ้าเรื่องใดช่วยส่งเสริมหรือให้โอกาสเด็กได้ร่วมสร้างจินตนาการของตนไปด้วย เรื่องนั้นจะเป็นที่พอใจของเด็กมากยิ่งขึ้น

1.3 ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ เป็นเรื่องที่กล่าวถึง ความสำเร็จของตัวละคร หรือบุคคลในเรื่อง ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจไปด้วย หรือเรื่องทำนองที่ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจ อันจะช่วยให้เกิดวิจรรณญาณว่า สิ่งที่ทำหรือได้คิดไปนั้นถูกต้องเพียงใด

1.4 สอนอารมณ์ที่ปรารถนา เช่น อยากเป็นคนเก่ง อยากเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ อยากได้รับความรัก หนังสือที่มีเนื้อเรื่องสอนอารมณ์ต่างๆ ตามที่เด็กปรารถนา โดยไม่เน้นจนเด็กรู้สึก เรื่องเช่นนี้มักเป็นที่พอใจของเด็กแทบทั้งนั้น

1.5 ส่งเสริมความรู้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ ช่วยกล่อมเกลาคิดใจให้ประณีต เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดีและจำเป็นสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก

2. คำโครงเรื่อง ไม่ซับซ้อน มีแนวของเรื่องเด่นชัด เด็กสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก เนื้อเรื่องไม่ยาวนัก และเป็นเรื่องที่เด็กพอมีประสบการณ์ที่สามารถเข้าใจง่าย

3. สำนวนภาษา เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา เด็กสามารถทำความเข้าใจได้ คำบรรยายมีเท่าที่จะเป็นจริง ๆ ส่วนใหญ่เด็กจะติดตามเรื่อง จากภาพประกอบมากกว่าอ่านคำบรรยาย

4. ภาพประกอบ เป็นหัวใจสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชอบอ่านด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ภาพประกอบจึงเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอธิบายเรื่องได้

5. รูปเล่ม มีรูปลักษณะภายนอกเป็นที่น่าพอใจ ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด เหมาะมือเด็ก ทนทานต่อการจับต้อง กระดาษมีคุณภาพดี ใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่พอเหมาะกับวัยของเด็ก การพิมพ์ชัดเจนและควรเป็นปกแข็ง

นอกจากนี้ เนื้อเรื่องในวรรณกรรมเด็ก ควรจะมีทุกประเภท ทั้งสารคดี และเรื่องอ่าน

เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อความอภิมรรมย์ที่อยู่ในระดับที่เด็กจะเข้าใจได้ และเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เป็นเรื่องที่ช่วยให้เข้าใจตนเอง เข้าใจครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น รวมทั้งช่วยในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 6-8)

หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

หทัย ดันหยง กล่าวว่า วรรณกรรมเขียนหนังสือส่วนใหญ่มาจากนักวิชาการ ซึ่งมักผลิตผลงานออกมาเป็นภาษาวิชาการ อันสวนทางกับธรรมชาติทางการอ่านของผู้เรียนทำให้หนังสือเรียนไม่น่าอ่าน อ่านไม่สนุก ในที่สุดหนังสือเรียนก็เป็นหนังสือเล่มสุดท้ายที่นักเรียนหยิบอ่านเสมอ การยึดหลักวิชาการเกินไปเป็นเครื่องกีดขวางกั้นการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้หนังสือบันเทิง หนังสือการ์ตูนขายดีกว่าหนังสือเรียน ผลกระทบที่ตามมาก็คือ ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรและการสอนอ่อนตัวลงเพราะหนังสือไม่น่าอ่าน ทั้งนี้จะโทษตัวผู้เรียนก็ได้ ผู้มีหน้าที่เขียนหนังสือเรียน จึงควรหันกลับมามองผลงานของตนเอง และยอมรับความจริงที่ว่าหนังสือเรียนที่ดี และน่าอ่านนั้น มีความลุ่มลึกเชิงจิตวิทยาเป็นตัวปัจจัยสำคัญ และไม่ต้องเกรงกลัวว่า หนังสือเรียนจะกลายเป็นหนังสือบันเทิงคดีไป ปัจจุบันเรากล้าที่จะให้หนังสือเรียนเป็นหนังสือบันเทิงคดีไปแล้ว นั่นก็คือ การร่วมมือร่วมใจกันสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กในห้องเรียน เพราะวรรณกรรมนั้นมีคุณลักษณะที่เจริญใจให้แก่มนุษย์ ถ้าเราสามารถปรุงแต่งให้หนังสือเรียนเป็นวรรณกรรมประกอบด้วย รส และอสังการ หนังสือเรียนก็จะกลายเป็นอาหารทางใจของนักเรียน ถ้าเป็นเช่นนั้นเด็กก็จะอ่านสนุก ไหนเลยจะปฏิเสธหนังสือเรียน เหตุที่นักเรียนเบื่อหน่ายหนังสือเรียนทุกวันนี้ ก็เพราะหนังสือเรียนขาดคุณลักษณะทางวรรณกรรม ก็เป็นไปได้ (หทัย ดันหยง. 2528 : คำนำ)

วรรณกรรมที่นำมาใช้ในหนังสือเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี (Fiction) และสารคดี(Non-fiction) เป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น เช่น นิยาย นิทาน นำเข้าไปเป็นเนื้อหาของหนังสือเรียนนั้นๆ นักการศึกษาปัจจุบันต่างยอมรับว่า การนำวรรณกรรมเข้ามาเป็นเนื้อหาของหนังสือเรียน สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาว่าด้วยการเสริมแรง(Reinforcement) ทำให้ผู้เรียนตื่นตัว สนใจบทเรียน และอ่านหนังสือเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

บันเทิงคดี มีเนื้อหาที่มุ่งเน้นลีลา ความมอกงาม ความไพเราะเพราะพริ้ง ของถ้อยคำ ภาษา และหัวใจสำคัญก็คือ ให้ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่านทั้งในด้านความรื่นรมย์ และความสะเทือนอารมณ์ หนังสือที่นับว่าเป็นบันเทิงคดี ได้แก่ กวีนิพนธ์ ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง นิทาน นิยาย นวนิยาย เรื่องสั้น บทเพลง บทละคร การ์ตูน หนังสือภาพเรื่องราว (Comic) ต่างๆ

สารคดีมีเนื้อหาเป็นร้อยแก้ว ซึ่งนำเสนอด้านสาระความรู้ ความคิด เหตุการณ์ หนังสือที่นับว่าเป็นสารคดี ได้แก่ การเล่าเรื่อง การท่องเที่ยว ชีวิตประวัติบุคคล เรื่องสั้น โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ความเรียง จดหมาย อนุทิน บทสนทนา ปาฐกถาสุนทรพจน์ บทความ และข้อเขียนเชิงวิชาการในสาขาวิทยาการต่างๆ

การนำเสนอบันเทิงคดีและสารคดีเข้าสู่เนื้อหาของหนังสือเรียน อาจทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างหนังสือเรียนให้เป็นบันเทิงคดี สารคดีโดยตรง เช่น เป็นนิทาน นิยาย หนังสือวิธีการ หนังสือข้อมูล
 2. นำวรรณกรรมซึ่งอาจจะทั้งเรื่อง หรือตัดตอนเอามาเป็นเนื้อหา ซึ่งวรรณกรรมที่นำมานั้น สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรและการสอน
 3. ใช้วรรณกรรมรายย่อยๆ เข้าไปประกอบขั้นตอนการเรียนการสอน เช่น ให้นำเข้าสู่บทเรียน ไร่ใจในบทเรียน ใช้เสริมบทเรียนให้มีพลังในการเรียนรู้
- การจัดเนื้อหาทั้งบันเทิงคดีและสารคดีในหนังสือเรียน จะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot)
เค้าโครง - แก่นสาระ - พื้นเรื่อง - พฤติกรรม - ภาพพจน์
2. ด้นฉบับ (Manuscript)
ชื่อเรื่อง - รูปแบบ - ความคิดรวบยอด - ข้อมูล - ถ้อยคำภาษา
3. คุณลักษณะสร้างสรรค์ (Creative Values)
รูปเล่ม - สีเส้น - เอกภาพ - สัมพันธภาพ - สวรรค์ภาพ - ดุลยภาพ - จรรยาบรรณ
(หทัย ดันหยง. 2528 : 203-204)

ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างหนังสือเรียนเชิงวรรณกรรม

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเด็กจะต้องศึกษาทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับวัยและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ดังนี้ (รัถพร ชังชาติ. 2531 : 60-77)

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Piaget)

เปียเจต์ (Piaget) ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญา และความคิดของเด็กเป็น 4 ขั้น คือ

1.1 ขั้นวัยทารก (อายุตั้งแต่แรกเกิด - 2 ขวบ) ขั้นรับรู้ - ตอบสนอง (Sensori-Motor Stage) พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กในวัยนี้ เป็นระยะที่เด็กเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการตอบสนอง เป็นพัฒนาการที่เกิดต่อเนื่องจากพัฒนาการทางกาย

1.2 ขั้นก่อนปฏิบัติการ หรือขั้นเตรียม สำหรับความคิดที่มีเหตุผล (The Preoperation Stage) อายุ 2-7 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มมีความสามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสสาร (Conservation) และเริ่มมองของมากกว่าหนึ่งสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน (Decentration) และยังไม่สามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

1.3 ขั้นของการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage) อายุ 7-11 ปี เด็กในระยะนี้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล แต่กระบวนการคิดและการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาายังต้องอาศัยสิ่งที่เป็นรูปธรรม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้ คือ มีความสามารถในการคิดย้อนกลับไปได้ (Reversibility) เริ่มมีความคิดยืดหยุ่น มองอะไรได้หลายแง่หลายมุม (Decentration) มีความสามารถในการจัดลำดับ ใช้สมมติคิดในเชิงอุปทาน (Deductive) ได้

1.4 ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operational Stage) อายุ 11-15 ปี เด็กในขั้นนี้มีพัฒนาการด้านความคิด ความเข้าใจ ถึงระดับสูงสุด เด็กสามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากสิ่งแวดล้อมที่ประสบอยู่ มีความพอใจที่จะคิดถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ มีลักษณะการคิดแบบตั้งสมมติฐาน (Hypothetical Deductive) สามารถแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สนใจในการสร้างทฤษฎีและกฎเกณฑ์ ชอบสร้างจินตนาการ และสามารถสะท้อนภาพของตัวเองออกมาได้

2. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow) มีความเห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการให้กับตนเอง แต่ความต้องการนั้นมีมากมายหลายประเภท ความต้องการขั้นต้นๆ ได้รับการตอบสนอง จัดเรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปขั้นสูงสุด ได้แก่

2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความต้องการอากาศ อาหาร น้ำ การขับถ่าย การนอนหลับ จัดเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์

2.2 ความต้องการความปลอดภัย เช่น ความต้องการความปลอดภัยจากการคุกคาม ความต้องการให้ร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

2.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ มนุษย์จะมีความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ซึ่งได้แก่ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนเกี่ยวข้องกับ ความต้องการยอมรับจากกลุ่ม ความต้องการความรักจากผู้อื่น

2.4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่อง มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีค่า ทั้งในสายตาของตนเองและผู้อื่น

2.5 ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเอง หรือรู้จักตนเองเป็นความต้องการที่จะเข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่มีการปกป้องและปิดป้อง พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง และพิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรม

3. พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kolberg)

โคลเบอร์ก (Kolberg) ได้จัดระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลในหลายสังคมและวัฒนธรรม ทั้งชาวตะวันตกและชาวตะวันออก แล้วสรุปว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ทั่วโลกแบ่งได้เป็น 3 ระดับ 6 ขั้นคือ

ระดับ 1 ระดับที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เป็นลักษณะของเด็กอายุ 2-10 ปี เด็กระดับนี้ ยังไม่เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์ ความประพฤติที่ดีที่ถูกต้อง แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ชั้นการเคารพเชื่อฟัง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เด็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ใช้มาก

ชั้นที่ 2 ชั้นการแสวงหาผลตอบแทนด้านสิ่งของรางวัล ซึ่งสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน เด็กอายุ 7-10 ขวบ จะค่อยๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย ฉะนั้น วิธีการจูงใจให้เด็กกระทำความดีจึงควรใช้วิธีให้สัญญาว่าจะให้รางวัลมากกว่าการข่มขู่ลงโทษ

ระดับ 2 การทำตามความคาดหวังของผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นลักษณะของเด็กอายุ 10-15 ปี แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 หลักการทำงานตามความเห็นชอบของผู้อื่น จะใช้มากในเด็กอายุ 13 ปี ซึ่งต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ เป็นลักษณะของเด็กวัยรุ่นตอนกลาง คือ เริ่มเห็นความสำคัญของกฎระเบียบ ข้อบังคับ และเห็นว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องปฏิบัติ

ระดับที่ 3 การมองทะลุถึงต้นตอ พื้นฐานของกฎเกณฑ์ หรือพื้นฐานของจริยธรรมเป็นระดับที่บุคคลเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงต้นตอหรือที่มาของกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ซึ่งถูกระเบียบข้อบังคับจะต้องสอดคล้องกับพื้นฐาน หรือหลักของมนุษยธรรม ซึ่งเป็นหลักสากลที่มนุษย์ทุกคนพึงปฏิบัติ ระดับนี้แบ่งได้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 หลักการมีเหตุผล และการเคารพตนเอง พัฒนาการทางจริยธรรม ในขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่และอาจมีในวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ชั้นที่ 6 หลักการตามอุดมคติสากล พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นสูงสุด จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา มีประสบการณ์และความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ของตนเองและของกลุ่มอื่นๆ

จากทฤษฎีทางสติปัญญาของเปียเจท์ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงดังกล่าวมาแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเด็กควรจะนำทฤษฎีเหล่านี้ มาใช้ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก สำหรับผู้วิจัยได้ศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับอายุประมาณ 6-7 ปี ซึ่งอยู่ในระยะที่เด็กเห็นความสำคัญของการให้รางวัลและการชมเชย ตลอดจนมีความต้องการแต่ละด้านตามวัย ฉะนั้น จึงได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการเหล่านี้ มาใช้ในการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพื่อความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กต่อไป

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แบบเรียนเล่มเล็ก หรือ Minitext มาจากคำว่า Miniature กับ Text หมายถึง แบบเรียนที่ย่อส่วนเรื่องลง ให้เป็นเรื่องสั้นๆ สมบูรณ์ หยิบฉวยง่าย เบา เหมาะกับมือเด็ก ใช้เวลาสั้นๆ อ่านจบภายในเล่ม เน้นความคิดรวบยอดเพียงความคิดเดียว ไม่ซับซ้อน โดยยังคงรักษาโครงสร้างที่สมบูรณ์ของแบบเรียนอย่างครบถ้วน (หทัย ดันหยง. 2532 : 66-67) ส่วนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้น คือ แบบเรียนเล่มเล็กที่เป็นการสร้างเนื้อหา ให้มีคุณลักษณะเป็นวรรณกรรม มีเค้าโครงเรื่อง เนื้อหา แก่นสาระ ฉากตัวละคร

หลักการและเหตุผลอันเป็นต้นกำเนิดของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

จากสภาพปัจจุบัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งมีประเด็นในการพิจารณา ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2523 : 9)

1. ระบบของหลักสูตรและการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันมีความคิดรวบยอดกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะวัดและสังเกตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ จากการผ่าน-ไม่ผ่านจุดประสงค์ ปัญหาการเรียนมีผลการเรียนตกต่ำ ไม่ผ่านจุดประสงค์ จึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจที่จะต้องรีบจัดการแก้ไข

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จและความล้มเหลวทางการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ถ่ายทอดการเรียนรู้ สื่อพื้นฐานสำคัญของระบบหลักสูตรและการสอนของไทยส่วนใหญ่ยังติดอยู่กับวัสดุ (Software) และหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือจำเป็นต้องมี คือแบบเรียน การใช้สื่อแบบเรียนจะมีปัญหาเกิดขึ้น เกี่ยวกับศักยภาพการสนองตอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันมาก

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นั้นอยู่กับทักษะทางภาษา อันเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทักษะอันนี้มีปัญหาอย่างยิ่งในการเรียนการสอน สื่อทางภาษาก็คือแบบเรียนอันจะเป็นตัวปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาซึ่งเชื่อกันว่า สื่อเชิงวรรณกรรมนั้นมีพลังกระตุ้นสูง และน่าสนใจมากกว่าวัสดุเบาอย่างอื่น

4. การกำหนดถ่ายทอดการเรียนรู้หลายๆ อย่าง มักจะจริงจังบางพื้นที่บางโอกาส เพราะเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ ความรู้ความสามารถของครู จำเป็นจะต้องแสวงหานวัตกรรมมาใช้ โดยคำนึงว่าสร้างอย่างไรจึงจะได้มาซึ่งสื่อสากล อันเป็นสภาพปานกลางราคาถูก ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เกินขีดความสามารถที่โรงเรียนทั่วราชอาณาจักรพึงมีพึงใช้ได้ หรือเรียกว่า “การแสวงหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม” (Appropriate Technology)

5. กลไกการเรียนรู้ของผู้เรียนกับแนวทางการใช้หลักสูตร และบูรณาการทางการสอนที่ผิดหลักการรวมหน่วย (Unitwhole) ของทฤษฎีสุนาม อาจจะมีข้อบกพร่อง ช่องว่าง จุดอ่อนหรือไม่สัมพันธ์กัน ดังเช่นการใช้สื่อแบบเรียนต่างๆ ไปไม่สามารถสนองการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งการเรียนการสอนทั่วไป อาจจะเน้นความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) แต่มิได้เน้นความคิด

รวบยอดตรง (Sub Concept) หรือความคิดรวบยอดรายย่อย (Mini Concept) ซึ่งการเรียนการสอนในสภาพเช่นนี้ ทำให้ความคิดรวบยอดรายย่อยถูกมองข้ามไปโดยมิได้เน้นจึงทำให้นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ที่เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดตรง หรือความคิดรวบยอดย่อยนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

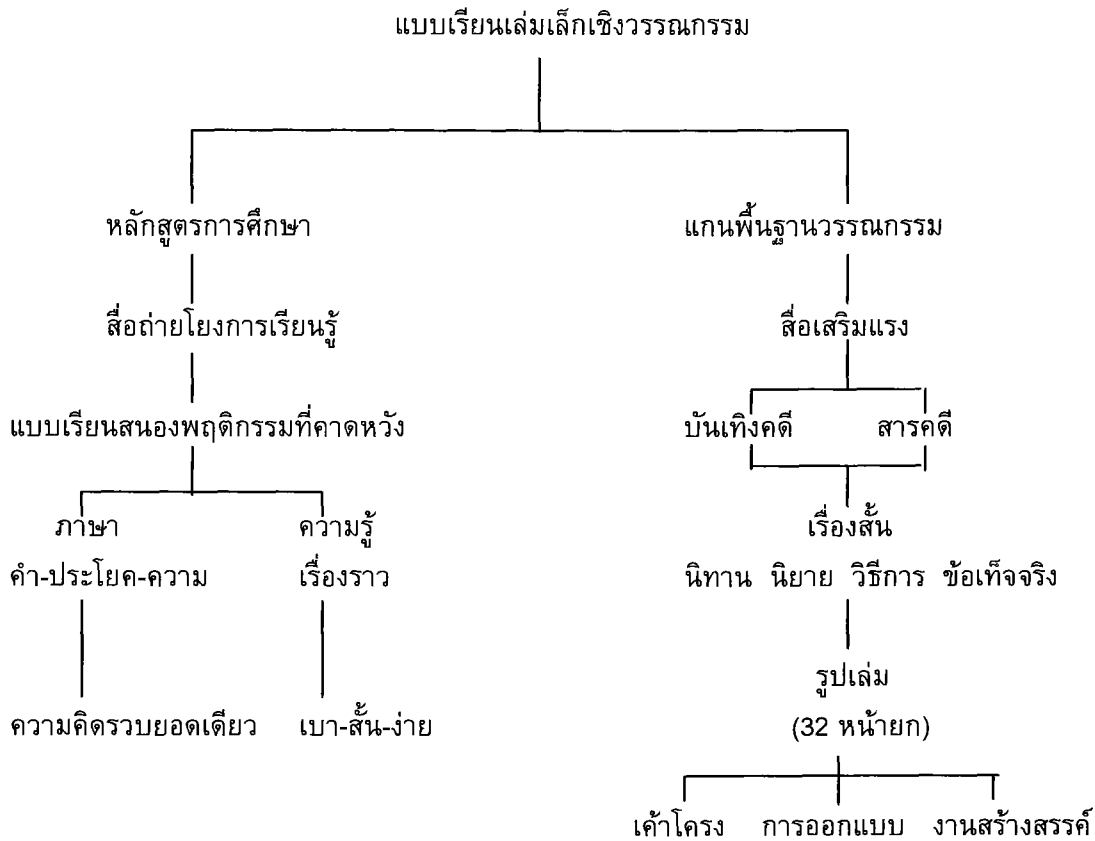
การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2531 : 3-8)

1. เพื่อเป็นการสร้างสื่อวัตกรรมการใช้ในกระบวนการเรียนการสอน
2. เพื่อใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาการอ่าน เพื่อสร้างทักษะทางการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น
3. เพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
4. เป็นปัจจัยสนองการเรียนเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด
5. เป็นปัจจัยสนองการเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
6. เป็นสื่อที่ครูมีความสามารถในการสร้างได้ด้วยตนเอง
7. เพื่อใช้ในการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง
8. เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรในการผลิต แต่ให้ประโยชน์สูงและตรงตามความต้องการ

9. สามารถสร้างเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจึงมีลักษณะที่ต่างจากแบบเรียนทั่วไป คือ เป็นแบบเรียนที่ครูกัดเรื่องสอนเด็ก จากการบูรณาการหลักสูตรมาเป็นพิมพ์เขียวในการสอนแล้วปรุงแต่งให้เป็นสื่อที่สามารถนำไปสอนเด็ก ให้เกิดการเรียนรู้เป็นพิมพ์เขียวในสมองของเด็กต่อไป และการเรียนรู้เน้นให้เกิดกระบวนการ 3 มิติ คือ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม รูปธรรม และสัจธรรม ได้จากการเรียนรู้จากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิโครงสร้างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

(หทัย ตันหยง. 2532 : 67)

คุณลักษณะเด่นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

คุณลักษณะเด่นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีองค์ประกอบที่แสดงให้เห็น
 ความสำคัญของลักษณะเด่น ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 68)

1. ปัจจัยสนองการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดย่อยๆ
2. ปัจจัยสนองการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมปลายทาง
3. สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง ครูผู้สอน - บทเรียน - เด็กผู้เรียน
4. คุณลักษณะเอเนกประสงค์และเป็นสากล (Universalization) ใช้ได้ทุกโรงเรียนเสริม

ความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง

5. อยู่ในขีดความสามารถในการผลิตได้ด้วยตนเอง ในกิจกรรมการเรียนการสอน

(Self-Production)

6. ประหยัดเวลา ทรัพยากร วัสดุ แรงงาน สถานที่
7. เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมท้องถิ่น
8. สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้แจ้งทางภาษา
9. นวัตกรรมทางการสอน

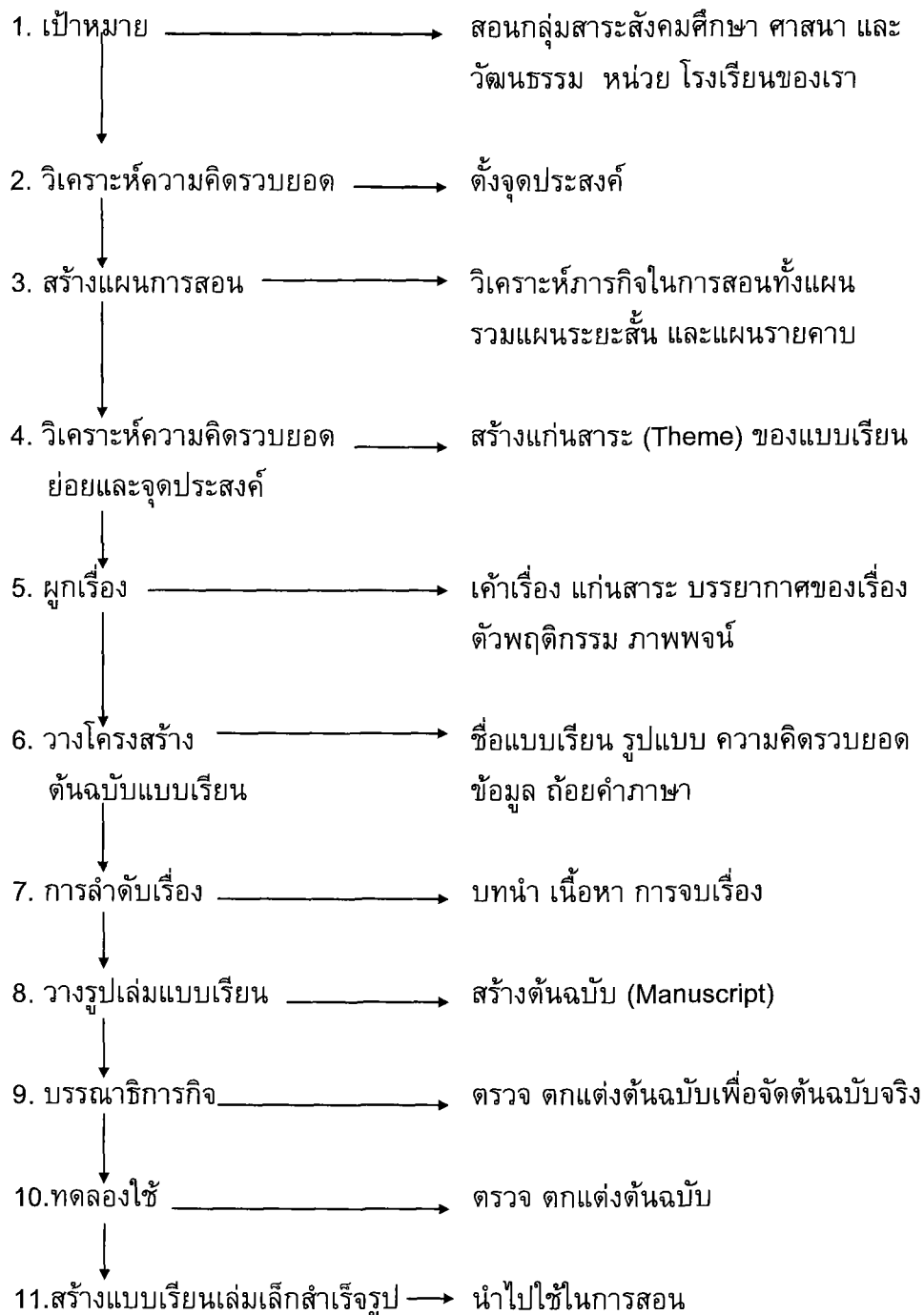
เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Appropriate Technology) แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่น่าสนใจครั้งนี้ ควรเป็นแบบเรียนที่เหมาะสมต่อสภาพต่างๆ ดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 68-69)

1. การประจักษ์ตน
2. การพึ่งตนเอง
3. การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
4. การอนุรักษ์ธรรมชาติ
5. การแสวงหาได้ในท้องถิ่น
6. สดุดีประหัยด
7. สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม
8. ราคาถูกแต่ประโยชน์คุ้มค่า
9. เกิดขึ้นจากความต้องการร่วมกัน

ขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีขั้นตอนและยึดหลักในการผลิตโดยพิจารณาหลักการตามหัวข้อ ดังนี้

ขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น (Plot I)

ในการเขียนโครงร่างต้นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในขั้นแรก ประกอบด้วย ขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1. เงามเรื่อง (Ideal Title)
2. แนวคิดโครงร่างจินตภาพ (Plotting)
3. แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้นๆ
4. ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้เห็นภาพพจน์ของเรื่องราวสั้นๆ
5. ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลายๆ ฉาก มีสีสัน ให้ความรู้สึกรวมกันหลายๆ

ฉาก เข้าเป็นกลุ่ม

6. ภาพพจน์ (Figure of Speech) มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึกสอดคล้อง คล้อยตาม หรือไม่เห็นด้วย

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Manuscript)

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1. ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน (Title)
2. การกำหนดแกนพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and Format) มีทั้ง รูปแบบแบบเรียนร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของแบบเรียน เนื้อหา สอดคล้องกับวิชาใดที่เรียน
3. เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
4. มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเดียว (Single Concept) มีเนื้อความที่มุ่งเน้นที่ ความคิดรวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดียว
5. ข้อมูลหลักฐาน(Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ไป ตัวเลข บุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป
6. ถ้อยคำภาษา (Wording) ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละคร สนทนาระหว่างบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่องนั้นๆ

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง (Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่อง จะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง (Setting)

1. วิธีเริ่มเรื่อง _____ ฉากที่ 1 (Set I)
2. วิธีดำเนินเนื้อเรื่อง (Content Approach) ————
 - ฉากที่ 2 (Set II)
 - ฉากที่ 3 (Set III)
 - ฉากที่ 4 (Set IV)
 - ฉากที่ 5 (Set V)
 - ฉากที่ 6 (Set VI)
3. วิธีการจบของเรื่อง (Ending-Set) _____ ฉากสุดท้าย (Set VII)

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นแบบเรียนที่มีขนาด 32 หน้ายก โดยมีส่วนประกอบกันเป็นรูปเล่ม ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 71-72)

1. ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง แบบเรียน ชื่อผู้แต่ง ชนิดของแบบเรียน
2. คำนำ ประกอบด้วย การเขียนบอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
3. เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่อง ที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
4. ส่วนเสริม ประกอบด้วยวิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรม และประวัติผู้แต่ง บรรณาธิการกิจ

บรรณาธิการกิจของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ประกอบด้วยขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบ - โครงสร้าง
2. ตรวจสอบ - การใช้ภาษา
3. ตรวจสอบ - ประเมินจุดประสงค์
4. ปรับปรุงครั้งที่ 1
5. ทดสอบคุณภาพ (Tryout)
6. ปรับปรุงครั้งที่ 2
7. นำไปใช้
8. ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

ประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็ก

หทัย ดันหยง (2532 : 72) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านจุดประสงค์ได้แน่นอนยิ่งขึ้น
2. จัดดำเนินการเรียนรู้โดยตรงในแต่ละความคิดรวบยอด
3. สื่อเชิงวิเคราะห์การเรียนรู้ความคิดรวบยอดย่อย
4. ช่วยเสริมนำไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อสนองการเรียนรู้แห่งปวงชนครอบคลุมการใช้ประโยชน์ได้ทุกกรณี
6. ช่วยควบคุมเชื่อมโยงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
7. เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เป็นเอกภาพ
8. เกิดความรู้สึกร่วมระหว่างบุคคล
9. เกิดศุนย์รวมความสนใจในการเรียนรู้
10. เกิดบรรยากาศการเรียนที่สนุกสนานจากสื่อเชิงวรรณกรรม

การทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การทดสอบประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสร้างแบบเรียนเล่มเล็ก ถึงแม้ว่าผู้ผลิตแบบเรียนเล่มเล็กจะดำเนินการผลิต ตามขั้นตอนข้างต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วดีเพียงใดก็ตาม ถ้าปราศจากการทดสอบประสิทธิภาพสื่อแบบเรียนเล่มเล็กที่ผลิตมา ย่อมไม่มีที่เชื่อถือ ดังนั้น เมื่อได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แบบเรียนเล่มเล็กฉบับร่าง ในด้านภาษา ภาพ ความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนแล้ว จำเป็นต้องนำสื่อไปตรวจสอบคุณภาพหรือทดสอบหาประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการนำสื่อแบบเรียนเล่มเล็กไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่า สื่อแบบเรียนเล่มเล็กที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ในการทดสอบหาประสิทธิภาพนี้ อาศัยการทดลองโดยมีลำดับขั้น ดังต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 496-497)

1. การทดสอบแบบเดี่ยว (1 : 1) เป็นการทดลองใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กฉบับร่าง กับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก 1:1 หมายความว่าในการทดลองแต่ละครั้งประกอบด้วยตัวผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียน 1 คน

2. การทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) เป็นการทดลองใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กที่ปรับปรุงแล้ว จากขั้นตอนที่ 1 กับนักเรียนเป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียน จากสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก 1:10 หมายความว่าในการทดลองสอนแต่ละครั้งประกอบด้วย ผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียน 10 คน

3. การทดสอบภาคสนาม เป็นการทดสอบครั้งสุดท้ายของกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก การทดสอบในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สร้างมั่นใจได้ว่าแบบเรียนเล่มเล็กที่สร้างขึ้นมานั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสามารถ

นำไปใช้ในการสอน เรื่องการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หทัย ดันหยง (2532 : 72) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไว้ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านจุดประสงค์ได้แน่นอนยิ่งขึ้น
- 2) ชี้จุดสำคัญการเรียนรู้โดยตรงในแต่ละความคิดรวบยอด
- 3) เป็นสื่อเชิงวิเคราะห์การเรียนรู้ความคิดรวบยอด
- 4) ช่วยเสริมนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) เป็นสื่อสนองการเรียนรู้ของปวงชนครอบคลุมการใช้ประโยชน์ได้ทุกห้องเรียน
- 6) ช่วยควบคุม เชื่อมโยงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
- 7) เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เป็นเอกภาพ
- 8) เกิดความรู้สึกร่วมระหว่างบุคคล
- 9) เกิดศุนย์รวมความสนใจในการเรียนรู้
- 10) เกิดบรรยากาศการเรียนที่สนุกสนานจากสื่อเชิงวรรณกรรม

การใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ใช้ได้ 2 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้ (หทัย ดันหยง, 2532 : 73)

1. สื่อหลัก เป็นแกนของวิธีสอน ได้แก่
 - 1.1 ระวังเข้าสู่บรรยากาศการเรียน
 - 1.2 นำเข้าสู่บทเรียนปกติ หรือซ่อมเสริม
 - 1.3 นำเข้าสู่กิจกรรม
 - 1.4 เนื้อหาของการประเมินผลการเรียน
2. สื่อเสริม ได้แก่
 - 2.1 ระวังเข้าสู่บทเรียน
 - 2.2 เสริมพัฒนาการเรียนรู้
 - 2.3 เสริมพัฒนาการทางการอ่าน
 - 2.4 นำไปสู่กิจกรรมเสริมหลักสูตร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

งานวิจัยในประเทศ

หทัย ดันหยง (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา โดยใช้การสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนด้วยวิธีสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สูงกว่า การสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปริญาลักษณ์ พิลากุล (2535) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผลวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุชาดา จันท์แพง (2536) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลหลังการทดลองสอนการสอนซ่อมเสริมโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลก่อนการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปราณี มอธธรรม (2538) ได้ศึกษาการสร้างสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง "จังหวัดสิงห์บุรีของเรา" กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับนักเรียน โรงเรียนวัดพรหมสาคร จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง "จังหวัดสิงห์บุรีของเรา" มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 87.62/85.10

อ้อยแดง หอมสุวรรณ (2538) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนวัดทองครักษ์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อวิถีชีวิตประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารีรัตน์ ดอกสี (2541) ได้ศึกษาการสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การเขียนบรรยายกรองกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่ม

ตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนเล็กโกเมคอนุสรณ์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมการเขียนบทร้อยกรองเรื่อง กาพย์ยานี 11 ที่สร้างขึ้นทั้ง 5 เล่ม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ (80/80) สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยเรื่องกาพย์ยานี 11 ได้

จิรภา มาลัยธรรม (2541) ได้พัฒนาการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยประยุกต์ใช้เป็นสื่อแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า โดยได้ศึกษาการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าเรื่อง “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า โดยดำเนินการสร้างตามหลักการและขั้นตอนการสร้างของหทัย ดันหยง และทำการศึกษาประสิทธิภาพโดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) มีผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรัณ เจยสวัสดิ์ (2543) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง งานประดิษฐ์ของชำร่วยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้สื่อใบงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยสื่อเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เรื่อง งานประดิษฐ์ของชำร่วย สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยใช้สื่อใบงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉริยาภรณ์ ยัมแย้ม (2543) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟิลลิปส์ (Phillips. 1986) ได้ทดลองวิจัยในรัฐนิวฟาวด์แลนด์ โดยใช้กลุ่มประชากรเป็นนักเรียน 6 ชั้นเรียน ปรากฏว่ากลุ่มทดลองซึ่งใช้สื่อวรรณกรรมมีพัฒนาการทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้ใช้สื่อวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

วิลสัน และคนอื่นๆ (Wilson and others. 1986) ได้ศึกษานิสัยการอ่านของเด็กไทย โดยใช้สื่อวรรณกรรมร่วมสมัย ผลปรากฏว่า วรรณกรรมร่วมสมัยช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการและธรรมชาติของภาษามากขึ้น เข้าใจในการใช้คำศัพท์ มีความรวดเร็วในการอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่านและมีแรงจูงใจในการอ่าน สามารถที่จะอ่านหนังสือได้เป็นกิจนิสัย

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งหมดที่ได้ศึกษาค้นคว้ามานั้น พบว่า พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถพัฒนาด้วยสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย และการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในงานวิจัยด้านต่างๆ นั้น มีประสิทธิภาพและสามารถสนองต่อกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษา - ธิการ เรื่องการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี เขตพระนคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 251 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

2. การสร้างและทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 2.2 ศึกษาความคิดรวบยอด จุดประสงค์ และเนื้อหาวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2.3 สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การผลิตแบบเรียนเชิงวรรณกรรมของ หทัย ดันหยง (2532 : 69 – 72) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมาย (Target)
- 2) วิเคราะห์ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์จากหลักสูตรระดับเป้าหมาย
- 3) สร้างแผนการสอนรายคาบ
- 4) นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์มาสร้างเป็นแก่นสาระ (Theme) ของเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 5) โครงร่างต้น (Plot I - Ideal)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น (Plot I)

ในการเขียนโครงร่างต้นของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในขั้นแรก ประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1. เจาเรื่อง (Ideal Title)
2. แนวคิดโครงร่างจินตภาพ (Plotting)
3. แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเห็นภาพพจน์สั้นๆ
4. ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้เห็นภาพพจน์ของเรื่องราวสั้นๆ ให้เห็น
5. ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลายๆ ฉาก มีสีสัน ให้ความรู้สึกรวมกันหลายๆ ฉาก เข้าเป็นกลุ่ม
6. ภาพพจน์ (Figure of Speech) มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึกสอดคล้องคล้อยตาม หรือไม่เห็นด้วย

6) โครงร่างต้นฉบับ (Plot II – Manuscript)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Plot II – Manuscript)

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 70)

1. ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน (Title)
2. การกำหนดแก่นพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and Format) มีทั้งรูปแบบแบบเรียนร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของแบบเรียน เนื้อหา สอดคล้องกับวิชาใดที่เรียน
3. เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
4. มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเดียว (Single Concept) มีเนื้อความที่มุ่งเน้นที่ความคิดรวบยอดเพียงความคิดรวบยอดเดียว
5. ข้อมูลหลักฐาน(Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ไปตัวเลขบุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป

6. ถ้อยคำภาษา (Wording) ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละคร สนทนาระหว่างบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่องนั้น

7) โครงร่างลำดับเรื่อง (Plot II – Setting)

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง (Plot III – Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่อง จะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง (Setting)

1. วิธีเริ่มเรื่อง _____ ฉากที่ 1 (Set I)
2. วิธีดำเนินเนื้อเรื่อง (Content Approach) —————
 - ฉากที่ 2 (Set II)
 - ฉากที่ 3 (Set III)
 - ฉากที่ 4 (Set IV)
 - ฉากที่ 5 (Set V)
 - ฉากที่ 6 (Set VI)
3. วิธีการจบของเรื่อง (Ending-Set) _____ ฉากสุดท้าย (Set VII)

8) โครงร่างหนังสือ (Plot IV – Book Design)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นแบบเรียนที่มีขนาด 32 หน้ายก โดยมีส่วนประกอบกันเป็นรูปเล่ม ดังนี้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 71-72)

1. ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง แบบเรียน ชื่อผู้แต่ง ชนิดของแบบเรียน
2. คำนำ ประกอบด้วย การเขียนบอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมา จุดประสงค์ เป้าหมาย และประกาศคุณูปการ
3. เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
4. ส่วนเสริม ประกอบด้วย วิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะ กิจกรรม และประวัติผู้แต่ง

9) บรรณาธิการกิจ (Editing)

บรรณาธิการกิจของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนตามลำดับดังนี้

5. ตรวจสอบ – โครงสร้าง
6. ตรวจสอบ – การใช้ภาษา
7. ตรวจสอบ – ประเมินจุดประสงค์
8. ปรับปรุงครั้งที่ 1
9. ทดสอบคุณภาพ (Tryout)

10. ปรับปรุงครั้งที่ 2
11. นำไปใช้
12. ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

10) การทดลอง (Tryout) ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ความซื่อสัตย์ จำนวน 6 เล่ม โดยนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี

2.4 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเสนอต่อประธาน และผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็ก ตรวจสอบเนื้อหา คุณลักษณะของวรรณกรรมเล่มเล็ก พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและคุณลักษณะตามเกณฑ์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.5 นำข้อเสนอแนะและผลการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ควบคุมงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแล้วจัดทำรูปเล่มให้สมบูรณ์

การทดสอบหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพรายบุคคล โดยนำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้ว ทั้ง 6 เล่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน เพื่อให้อ่านแบบเรียนเล่มเล็กแต่ละเล่ม โดยครูแนะนำ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการอ่านให้นักเรียนทราบ จากนั้นสังเกตพฤติกรรมขณะอ่าน จับเวลา สทนนาซักถามข้อบกพร่องของหนังสือในแต่ละเล่มทั้ง 6 เล่ม

ครั้งที่ 2 เป็นการตรวจประสิทธิภาพแบบเรียนกับกลุ่มเล็ก โดยนำแบบเรียนเล่มเล็กที่ปรับปรุงแล้วจากครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี จำนวน 10 คน ทำการทดลองพร้อมกันทั้งกลุ่ม โดยวิธีการเดียวกับครั้งที่ 1 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อบกพร่องเกี่ยวกับแบบเรียนเล่มเล็ก ความชัดเจนของภาพและเนื้อหา หลังจากนั้นนำข้อมูลต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตที่ได้

หลังจากทดลองในครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่มที่พบในการทดลอง แล้วเสนอต่อคณะกรรมการ และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้ได้แบบเรียนเล่มเล็กที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองภาคสนาม

ครั้งที่ 3 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุด ความซื่อสัตย์ ทั้ง 6 เล่มที่ปรับปรุงในครั้งที่ 2 แล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีกระบวนการสร้างดังนี้

1. แผนการสอน

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 นำความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจากสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาเขียนแผนการสอน

1.3 นำแผนการสอนที่เขียนขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการและผู้เชี่ยวชาญที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้ตรวจและนำมาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแผนการสอนที่ได้รับการแก้ไขแล้วมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

2.2 ให้นิยามของความซื่อสัตย์

2.3 สร้างแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยปรับปรุงและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดความซื่อสัตย์ของ วรวรรณินี ราชสงฆ์(2541 : 87-100) โดยผู้วิจัยปรับปรุงสถานการณ์ ภาษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 25 ข้อ

2.4 นำแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงตรง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ ดร.ชวลิต โพธิ์นคร อาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี และอาจารย์เพ็ญใจ แสงสวัสดิกุล ตรวจสอบเพื่อนำไปปรับปรุงและคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบแล้วเหลือ 25 ข้อ

2.5 นำแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 25 ข้อที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี จำนวน 30 คน

2.6 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ และทดสอบความแตกต่างเป็นรายข้อโดยใช้สถิติที่ (t-test) และเลือกใช้แต่ข้อ ที่มีค่า $t = 1.75$ ขึ้นไป ที่ระดับ 0.05 (ลิ้น สายยศและอังคณา สายยศ.2528 : 215-217) มาใช้ในการวิจัยได้จำนวน 25 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.76-8.96

2.7 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งหมดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ จะหาหลังจากได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(2.6)แล้วโดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ.2528 : 200-202) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.68 แล้วจึงนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป (ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ค.)

แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นสอบถามสถานการณ์มี 3 ตัวเลือก ซึ่งตัวเลือก 2 ตัวจะอยู่ในขั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบอร์ค ในขั้นที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ และ ขั้นที่ 2 ระดับตามเกณฑ์ขึ้นไป และตัวเลือกลวงอีก 1 ตัวเลือกทั้งนี้เนื่องจากเป็นเด็กเล็กในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งอายุอยู่ที่ประมาณ 5 – 7 ขวบ จึงมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมประมาณขั้นที่ 1 ไม่เกินขั้นที่ 2 ในการตอบให้นักเรียนเลือกได้เพียงหนึ่งตัวเลือกเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลซึ่งพบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ ขอให้นักเรียนอ่านเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียดและปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนคิดว่านักเรียนเองเป็นบุคคลที่อยู่ในเรื่องราวนั้น ๆ
2. ในตอนท้ายของเรื่องจะเป็นตอนที่นักเรียนต้องตัดสินใจเรื่องกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งให้เหตุผลการตัดสินใจ โดยมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงใจของนักเรียนมากที่สุด แล้วเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบนั้น เพียงหนึ่งตัวเลือก
3. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเพียงว่าหากนักเรียนพบกับเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้นแล้ว นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และให้เหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจ ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิดและจะไม่เกิดผลเสียหายแก่นักเรียนและโรงเรียนอย่างใดทั้งสิ้น
4. หากนักเรียนไม่เข้าใจวิธีทำหรือข้อความใด ๆ เรื่องราวใด ๆ ขอให้นักเรียนถามผู้วิจัยก่อนทำ เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วให้ลงมือทำได้

ตัวอย่าง

- (). เวลาอยู่บ้าน ตาลชอบหยิบเงินของคนอื่น ครั้งละบาทสองบาท ไปซื้อขนมกินเสมอ ถ้านักเรียนเป็นตาล นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ก. ไม่ทำ เพราะ อยากให้คนที่บ้านชมว่าเป็นคนที่ไว้ใจได้
 - ข. ไม่ทำ เพราะการลักขโมยเป็นสิ่งที่น่าละอาย
 - ค. ไม่ทำ เพราะ เงินที่วางไว้น้อยไปไม่พอซื้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้ตรงกับชั้นในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ชั้น ถ้านักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับชั้นที่ 1 ให้ 1 คะแนน ชั้นที่ 2 ให้ 2 คะแนน และข้อลงไม่มีคะแนน ดังนั้นคำถามแต่ละข้อผู้ตอบจะได้คะแนนในช่วง 1 – 2 คะแนน

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งได้ดำเนินการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ 2536 : 219)

T1	X	T2
----	---	----

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t – test dependent

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 40)

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร (นิภา ศรีไพโรจน์. 2524 : 119)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง – ต่ำ โดยใช้ t – test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 215-217)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 200-202)

3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ t – test แบบ dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 104-106)

บทที่ 4

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t – distribution
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S	t
ก่อนการทดลอง	30	37.30	7.31	
หลังการทดลอง	30	44.97	3.76	10.85**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีคะแนนเฉลี่ยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทำให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 251 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนราชินี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอนการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
2. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
3. แบบสอบถามวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

ผู้วิจัยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ตามโปรแกรมการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วันคือวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 10.00 – 11.00 น. รวม 6 ครั้ง ๆ 1 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 11 – 25 กรกฎาคม 2546

3. ขั้นการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ชุดเดิมอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ

- เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้การทดสอบของ t – test แบบ dependent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าพบว่า ภายหลังจากได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ความมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้เพื่อสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลของการศึกษาค้นคว้า อภิปรายได้ดังนี้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทำให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการนำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาใช้ในการสอนจริยศึกษาด้านความซื่อสัตย์ส่งผลให้นักเรียนมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงขึ้นได้ โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

ลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมคือการมีพลังของวรรณกรรม ซึ่งหมายถึง ความมีอำนาจของเรื่องในวรรณกรรมที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านให้เกิดจิตพิสัยใหม่ ๆ เกิดจิตสำนึกใหม่ ๆ (Neo-Consciousness) อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน แหล่งพลังงานของวรรณกรรมที่สำคัญคือ ปมวรรณกรรม (Literary Complex) ปมเป็นป่อเกิดของจิตสำนึกปมก่อให้เกิดพลังเร้าใจ ปมทำให้อ่านพยายามติดตามเพื่อวิเคราะห์คลี่คลายปมนั้น ๆ (สนั่น มีชนหมาก.2537 : 49,54-55) ดังนั้นแบบเรียนเล่มเล็กจึงเป็นแหล่งสร้างพลังจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้อ่านเกิดจิตสำนึกเชิงจริยธรรมมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างคุณงามความดี ใน

ส่วนของการอ่านของเด็กนั้น ได้มีนักวิจัยชาวต่างประเทศ วิลสัน และคนอื่นๆ (Wilson and others. 1986) ได้ศึกษานิสัยการอ่านของเด็กไทย โดยใช้สื่อวรรณกรรมร่วมสมัย ผลปรากฏว่า วรรณกรรมร่วมสมัยช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการและธรรมชาติของภาษามากขึ้น เข้าใจในการใช้คำศัพท์ มีความรวดเร็วในการอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่านและมีแรงจูงใจในการอ่าน สามารถที่จะอ่านหนังสือได้เป็นกิจนิสัย จึงสามารถนำผลวิจัยนี้มาเปรียบกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมซึ่งเป็นหนังสือภาพที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจในเนื้อหาและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้ นอกจากนี้การใช้หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กมาใช้ในงานวิจัยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ดันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน ระหว่างการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าหนังสือเรียนตามปกติ หรืองานวิจัยของอัจฉริยาภรณ์ ยิ้มแย้ม ซึ่งพบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จะเห็นได้ว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะในการนำมาใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมที่จะส่งผลให้เด็กเป็นคนดีของชาติบ้านเมืองต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนมีหลายวิธีที่สามารถนำมาดัดแปลงใช้ในการสอนจริยธรรมเช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่านิทาน หรือการอ่านเรื่องจากหนังสือภาพ สำหรับการอ่านเรื่องจากหนังสือภาพ ซึ่งเป็นหนังสือเด็กประเภทหนึ่งที่ทำให้เด็กให้ความสนใจมากเพราะผู้จัดทำได้คำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ และมีจุดประสงค์ที่จะสอดแทรกจริยธรรมไว้ในหนังสือโดยไม่ให้รู้ว่าเป็นการจงใจสอน อีกทั้งภาพประกอบก็ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการ และสามารถแทรกจริยธรรมให้เป็นแนวคิดแก่เด็กได้ การใช้ภาพเป็นการใช้ภาษารวมกับภาพสามารถทำให้ผู้อ่าน ผู้เรียนเรียนรู้โดยการสังเกตและประสบผลสำเร็จได้มาก เพราะภาษาและภาพสามารถให้ข้อมูลได้มาก และง่ายต่อการสะสมความรู้ไว้ด้วย (Bandura and Walter .1963 : 42) นอกจากนี้นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ สมัคร ผลจำรูญ (2522 : 76 - 80) ยังพบว่าภาพการ์ตูนจะส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ มีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียน การวาดภาพระบายสี ซึ่งเป็นการย้าให้นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้ นั่นคือมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งตรงกับงานวิจัยของแม็คคลอสกี้ได้ทดลองใช้วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ จริยธรรม และความคิดสร้างสรรค์ไปใช้กับนักเรียนจำนวน 73 คน ผลปรากฏว่าสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมด้านจริยธรรม และเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ (McClosky . 1981 : 5202A)

จากการที่นักเรียนได้อ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีการนำเสนอให้ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมต่างๆ จะทำให้นักเรียนสามารถเลียนแบบพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิกขุญญ เจนเจริญวงศ์ (2530 : 38) ที่ได้ทดลองให้นักเรียนได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครออกไปในทางบวก พบว่านักเรียนมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงขึ้น เพราะนักเรียนสามารถเลียนแบบหรือเกิดพฤติกรรมคล้ายตามตัวละคร ซึ่งเปรียบเหมือนตัวแบบ และยอมรับว่าการกระทำของตัวละครที่มีพฤติกรรมในทางบวกนั้นเป็นสิ่งที่น่ายินดีและควรกระทำตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ปัจจุบันก.2520 : 8) ดังนั้นการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมช่วยให้นักเรียนสนุกสนานในการเรียน ได้รับสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรม ได้รับประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้แสดงบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งยังมีการสนทนาซักถามร่วมกันในการสอนแต่ละครั้งทำให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมจากเนื้อเรื่องได้ง่ายและชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมทำให้หลังได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างเชื่อมั่นได้

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

(1) แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไม่ใช่เป็นเพียงสื่อหนังสือเรียนโดยทั่วไป หากแต่เป็นสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีกระบวนการขั้นตอนการผลิตและการใช้ (การสอน) ที่มีขั้นตอนเฉพาะ ดังนั้นหากจะนำไปใช้ให้ได้ผลจึงจำเป็นต้องใช้ขั้นตอนการสอนตามข้อเสนอแนะของหทัย ดันหยง ในกรณีที่จะใช้ป็นสื่อเสริมหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมก็ใช้ได้เหมือนหนังสืออ่านทั่วไปสามารถใช้ในการซ่อมเสริมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนจุดใดจุดหนึ่งได้

(2) การใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะสร้างความสนใจในการอ่านให้กับเด็ก เด็กสนใจจะเรียนรู้จากภาพที่เป็นรูปธรรม และสนุกสนานเพลิดเพลินจากการระบายสี ดังนั้นผู้สร้างสื่อควรสร้างภาพที่ชัดเจนและสร้างภาพลายเส้นสำหรับแบบเรียนที่ใช้กับนักเรียน

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

(1) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับวิธีการสอนแบบต่างๆ เช่น การสอนแบบใช้ใบงานความรู้ การสอนโดยใช้ชุดการสอน

(2) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจ สติปัญญา และความสามารถในการอ่านของนักเรียนต่างกันว่า การใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ต่างกันหรือไม่

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นชม. (2532). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุดจบท ที่ใช้ หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม. ปริญญาโท กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- โกศล มีคุณ. (2524). การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการ สวมบทบาทของเด็กนักเรียนประถมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ด.(การวิจัยและพัฒนา หลักสูตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). การทำหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- จิรภา มาลัยธรรม. (2541). การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าเรื่อง “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโท กศ.ม.(การ ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณรงค์ ทองปาน. (2526). การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธมนานิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉนิก. (2520). รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรม ของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2522). การพัฒนาจริยธรรม : ตำราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- เดช วิโย. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก นักเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2529). การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- นันทิยา ยิ่งเจริญ. (2527). การศึกษาพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อดสำเนา
- นิตา ชูโต และกลุ่มจิต ปลายเวช. (2527). สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ประชาชน.
- บริภัณฑ์ ศรีเพชรพัฒน์. (2539). การใช้สถานการณ์จำลองและเทคนิคแม่แบบในการพัฒนา
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
อนุบาลราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บันลือ พุกขวัน. (2519). วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์. (2536). ผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอ
พรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ และเจตนา นาควัชระ. (2520). วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ปราณี เชียงทอง. (2526). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- วรวรรณินี ราชสงฆ์. (2541). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาท
สมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะ
แนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิริยะ สิริสิงห. (2524). การเขียนเรื่องสั้นสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- สนั่น มีขันหมาก. (2537). วิชาประถม 625 : วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก = Critique of
children's literature. กรุงเทพฯ : เทคโพรโมชันแอนด์เอ็ดเวอรีไทซิง จำกัด.
- สมัคร ผลจำรูญ. (2522). แบบของการ์ตูนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็มนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา. กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร.
- สาโรจน์ บัวศรี. (2522). จริยธรรมศึกษา (กรรมกับชีวิต). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- สิริพร แก้วพุ่ม. (2526). การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 . วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา
- หทัย ดันหยง. (2529). การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- (2532). รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Literary Minitexts) เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อนุกุล มโนชัย. (2536). การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมกับการสอนโดยใช้กิจกรรมตามแผนการสอนของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัจฉริยาภรณ์ ยิ้มแย้ม (2543) การศึกษาผลการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Ajzen, I. And M. Fishbein. (1975). Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior Englewood Clifts, N.J. : Prentice-Hell,.
- Bandura, A. and Walter,Richard H. (1963). Social Learning and Personality Development. New York : Rinehort and Winston.
- Carral, John B. (1963,May,). "A Modal of school Learning ," Teachers College Record. 64(3) : 723-733;
- Damon, William and Killen,Malanie. (1982). " Peer Interaction and the Process of Change in Children's Moral Reasoning," Merrill Palmer Quarterly. 28(3) : 347-367
- Kohlberg, Lawrence. (1969). " Stage and Sequence : The Cognitive – Development Approach to Socialization in Goslin," Handbook of Socialization Theory and Research. Chicago : Rand McNally and Company.
- Phillips, Linda M. (1986,April) "Using Children's Literature to Foster Written Language Development," Resources in Education.4(22) : 35.
- Prescoff, Danial A. (1961). "Report of Conference on Child Studym," "Educational Bullet in Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Triandis, Harry C. (1971). Attitude and Attitude Change. New York : John wiley and Sons, Ins.

Wilson, Paul T. and others. (1986). Children's Book Reading Habits : A New Criteria for Literary. Cambridge : Beranek and Newman, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

**คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์**

**คำคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียน
กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม**

ตาราง 4 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	2.40	14	1.76
2	3.80	15	1.85
3	2.40	16	1.87
4	2.42	17	1.85
5	3.47	18	4.34
6	2.17	19	1.87
7	1.76	20	2.97
8	3.00	21	1.85
9	2.50	22	2.08
10	8.96	23	7.63
11	1.85	24	2.03
12	1.84	25	2.42
13	1.84		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.68

ตาราง 5 แสดงคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	คะแนนก่อนทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	27	39
2	35	45
3	36	45
4	38	45
5	43	47
6	48	49
7	22	38
8	34	42
9	43	46
10	35	45
11	20	37
12	28	37
13	36	46
14	31	42
15	34	42
16	44	49
17	44	49
18	43	48
19	44	49
20	29	42
21	45	50
22	34	44
23	43	47
24	44	48
25	37	44
26	45	49
27	34	44
28	44	48
29	34	44
30	45	49
ผลรวม	1119	1349
ค่าเฉลี่ย	37.3	44.97
S	7.31	3.76

ภาคผนวก ข.

แผนการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชุด ความซื่อสัตย์ เรื่อง การไม่ลอกงานเพื่อน หรือให้เพื่อนหรือญาติทำงานให้
(เล่มที่ ๑ กุ๊กไก่พิสูจน์ตน)

ความคิดรวบยอด

การไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนจะทำให้ผู้อื่นเห็นว่าเราเป็นผู้ไม่มีความสามารถ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนสามารถ

๑. บอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
๒. เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
๓. เลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

กุ๊กไก่ไม่ชอบทำงานเองมักจะให้เพื่อนทำงานให้ เมื่อเพื่อนไม่ทำงานให้ กุ๊กไก่ต้องทำงานเองแต่ไม่มีเพื่อนคนใดเชื่อเลย กุ๊กไก่พิสูจน์ตนเองด้วยการไปตอบปัญหาได้รางวัลชนะเลิศ เพื่อน ๆ จึงยอมรับในความสามารถของกุ๊กไก่

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนไม่ทำงานเอง เองงานคนอื่นมาลอกหรือให้คนอื่นทำงานให้นักเรียนคิดว่าจะเกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง กุ๊กไก่พิสูจน์ตน ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
๒. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง และช่วยกันสรุปเรื่องกุ๊กไก่พิสูจน์ตน
๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องกุ๊กไก่พิสูจน์ตน โดยการเปิดแผ่นป้ายคำถาม เช่น
 - ตอนแรกกุ๊กไ่มีนิสัยอย่างไร
 - เหตุใดเพื่อน ๆ จึงไม่เชื่อว่ากุ๊กไก่ทำงานด้วยตนเอง
 - ถ้านักเรียนเป็นกุ๊กไ่กนักเรียนจะทำงานเองหรือไม่เพราะเหตุใด
 - กุ๊กไก่พิสูจน์ตนเองในเรื่องใด
 - การที่นักเรียนทำงานต่าง ๆ ด้วยตนเองแสดงถึงคุณธรรมเรื่องใด
๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผลของการทำงานด้วยตนเองและไม่ทำงานด้วยตนเองในเวลาที่กำหนด
๒. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในข้อ ๑.

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผ่นป้ายคำถาม
๒. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
๓. กระดาษ
๔. ดินสอ

การประเมินผล

๑. สังเกต
 - การอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง กุ๊กไก่พิสูจน์दन
 - ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ตรวจสอบผลงาน
 - ตรวจสอบการเขียนผลของการทำงานด้วยตนเองและไม่ทำงานด้วยตนเอง

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชุด ความซื่อสัตย์

เรื่อง การไม่พูดปด

(เล่มที่ ๒ เจ้าป่า)

ความคิดรวบยอด

การพูดความจริงทำให้ผู้อื่นเชื่อถือและไว้วางใจ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนสามารถ

๑. บอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
๒. เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
๓. เลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

สิงโตเผ่าต้องการหาผู้ที่จะมาเป็นเจ้าป่าต่อจากตนเพราะตนแก่มากแล้ว สิงโตเผ่าจึงคัดเลือกผู้ที่จะเป็นเจ้าป่าตัวใหม่โดยการให้ดอกไม้กับช้าง ลิง เต่า และบอกกับสัตว์ทั้งสามว่าอีก ๗ วันผู้ใดนำดอกไม้ที่ยังสดสวยนี้กลับมาให้ดูและบอกวิธีการเก็บรักษาดอกไม้นั้นได้ผู้นั้นจะได้เป็นเจ้าป่า เมื่อครบกำหนด ๗ วัน มีเพียงเจ้าเต่าเท่านั้นที่ไม่สามารถทำให้ดอกไม้ยังสดอยู่ได้ แต่เจ้าเต่าได้เป็นเจ้าป่าเพราะมันมีความซื่อสัตย์ไม่พูดจาโกหกเพื่อจะให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ จึงทำให้ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจให้ทำหน้าที่เจ้าป่าแทนสิงโตเผ่า

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนไม่พูดความจริงจะเกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง เจ้าป่า ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
๒. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง และช่วยกันสรุปเรื่องเจ้าป่า
๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องเจ้าป่า โดยการเปิดแผ่นป้ายคำถาม เช่น
 - เหตุใดช้าง และลิงจึงไม่ได้เป็นเจ้าป่า
 - เหตุใดเต่าจึงได้เป็นเจ้าป่า
 - ถ้านักเรียนเป็นสิงโตเผ่า นักเรียนจะเลือกใครเป็นเจ้าป่า เพราะเหตุใด
 - เต่ามีคุณธรรมเรื่องใด

- การไม่พูดความจริงทำให้เกิดผลอย่างไร
 - ถ้าให้นักเรียนเลือกเป็นตัวละครตัวใดตัวหนึ่งในเรื่องนี้ นักเรียนจะเลือกเป็นใคร เพราะเหตุใด
๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผลของการพูดความจริงและไม่พูดความจริงในเวลาที่กำหนด
๒. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในข้อ ๑.

สื่อการเรียนรู้การสอน

๑. แผ่นป้ายคำถาม
๒. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
๓. กระดาษ
๔. ดินสอ

การประเมินผล

๑. สังเกต
 - การอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง เจ้าป่า
 - ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ตรวจสอบผลงาน
 - ตรวจสอบการเขียนผลของการพูดความจริงและไม่พูดความจริง

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชุด ความซื่อสัตย์

เรื่อง การตรงต่อเวลา

(เล่มที่ ๔ นุ่มนึ่งเสียโอกาส)

ความคิดรวบยอด

การไม่ตรงต่อเวลาอาจทำให้สูญเสียสิทธิที่เราควรจะได้รับ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนสามารถ

๑. บอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
๒. เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
๓. เลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

นุ่มนึ่งมาโรงเรียนสายเสมอทำให้ไม่ได้เรียนวิชาที่ชอบ ครูตราเรียกนุ่มนึ่งไปตักเตือนให้มาตรงเวลา วันไปทัศนศึกษานุ่มนึ่งมาขึ้นรถไม่ทันทำให้อดไปทัศนศึกษา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนไม่ตรงต่อเวลาจะเกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง นุ่มนึ่งเสียโอกาส ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
๒. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง และช่วยกันสรุปเรื่องนุ่มนึ่งเสียโอกาส
๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องนุ่มนึ่งเสียโอกาส โดยการเปิดแผ่นป้ายคำถาม เช่น
 - เหตุใดนุ่มนึ่งจึงไม่ได้มาเรียนคอมพิวเตอร์
 - นุ่มนึ่งเสียโอกาสในเรื่องใดบ้าง เพราะเหตุใดนุ่มนึ่งจึงเสียโอกาสนั้น
 - ถ้านักเรียนเป็นนุ่มนึ่งนักเรียนจะอย่างไรจึงจะไม่ทำให้ตนเองพลาดโอกาสที่ตนควรจะได้รับ
 - นักเรียนคิดว่านุ่มนึ่งควรจะเปลี่ยนแปลงตัวเองในเรื่องใด
 - จากเรื่องนุ่มนึ่งเสียโอกาส กล่าวถึงคุณธรรมใด
๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผลของการตรงเวลาและไม่ตรงเวลาในเวลาที่กำหนด
๒. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในข้อ ๑.

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผ่นป้ายคำถาม
๒. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
๓. กระดาษ
๔. ดินสอ

การประเมินผล

๑. สังเกต
 - การอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง นุ่มน่อมเสียโอกาส
 - ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ตรวจสอบผลงาน
 - ตรวจสอบการเขียนผลของการตรงเวลาและไม่ตรงเวลา

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชุด ความซื่อสัตย์

เรื่อง การไม่ลักขโมย

(เล่มที่ ๓ หลักฐาน)

ความคิดรวบยอด

การลักขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตนย่อมได้รับผลจากการกระทำนั้น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนสามารถ

๑. บอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
๒. เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
๓. เลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

ก๊ิบไม่มีเงินไปจ่ายค่าเสื้อกีฬาสี ทำให้เพื่อนคิดว่าก๊ิบเป็นขโมยเงินของครูกันยา น้ำหวานเก็บกระเป่าเงินได้และบอกว่าก๊ิบเป็นคนเอาไป ก๊ิบถูกครูทำโทษและเพื่อน ๆ เข้าใจก๊ิบ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนลักขโมยจะเกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง หลักฐาน ให้นักเรียนทุกคนอ่าน

๒. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง และช่วยกันสรุปเรื่องหลักฐาน

๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องหลักฐาน โดยการเปิดแผ่นป้ายคำถาม เช่น

- เหตุใดเพื่อน ๆ จึงบอกว่าก๊ิบเป็นคนเอาเงินของครูกันยาไป
- นักเรียนควรเชื่อในสิ่งที่เพื่อน ๆ กล่าวหาก๊ิบหรือไม่
- จากเรื่องนี้นักเรียนอ่านแสดงถึงคุณธรรมในข้อใด
- การลักขโมยจะทำให้เกิดผลอย่างไร

๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผลของการลักขโมยในเวลาที่กำหนด

๒. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในข้อ ๑.

สื่อการเรียนรู้การสอน

๑. แผ่นป้ายคำถาม
๒. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
๓. กระดาษ
๔. ดินสอ

การประเมินผล

๑. สังเกต
 - การอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง หลักฐาน
 - ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ตรวจสอบผลงาน
 - ตรวจสอบการเขียนผลของการลักษโมย

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชุด ความซื่อสัตย์ เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ (เล่มที่ ๕ ภัยหน้าโรงเรียน)

ความคิดรวบยอด

การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับจะทำให้เกิดผลเสียกับตนเองได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนสามารถ

๑. บอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
๒. เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
๓. เลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

วันเปิดเรียนวันแรก ครูภาณีตรวจการแต่งกายของนักเรียนและพบว่าสัมแดงกายถูกระเบียบทำให้ สัมรู้สึกภาคภูมิใจในการแต่งกายของตนมาก ก่อนกลับบ้านครูได้ทบทวนเกี่ยวกับกฎต่าง ๆ ของโรงเรียน แต่ที่สัมสงสัยคือการไม่ซื้ออาหารหน้าโรงเรียนมารับประทานว่าต้องมีกฎข้อนี้ด้วย เย็นวันนั้นสัมหิวมาก จึงซื้อข้าวห่อสาหร่ายหน้าโรงเรียนมารับประทาน เมื่อกลับถึงบ้านสัมปวดท้องอย่างรุนแรงต้องนอนอยู่ที่ โรงพยาบาลและทำให้ไม่ได้มาโรงเรียน หลังจากนั้นสัมจึงเข้าใจว่าเพราะเหตุใดจึงมีกฎหมายห้ามไม่ให้ซื้ออาหาร หน้าโรงเรียนมารับประทาน

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

๑. ครูให้นักเรียนออกมาหิบบสมุดหน้าห้องเรียน
๒. ครูสนทนาและซักถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนออกมาหิบบสมุดหน้าห้องโดยที่ไม่เข้าแถวจะ ทำให้เกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ภัยหน้าโรงเรียน ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
๒. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง และช่วยกันสรุปเรื่องภัยหน้าโรงเรียน
๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องภัยหน้าโรงเรียน โดยการเปิดแผ่นป้ายคำถาม เช่น
 - สัมรู้สึกอย่างไรกับการแต่งกายของตน
 - การที่เราปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ จะเกิดผลดีหรือผลเสียหรือไม่ อย่างไร

- การที่ต้องเข้าโรงพยาบาลเป็นผลมาจากเรื่องใด
 - จากเรื่องภยันตรายโรงเรียนกล่าวถึงคุณธรรมในเรื่องใด
๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผลของการปฏิบัติตามกฎและไม่ปฏิบัติตามกฎในเวลาที่กำหนด
๒. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในข้อ ๑.

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผ่นป้ายคำถาม
๒. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
๓. กระดาษ
๔. ดินสอ

การประเมินผล

๑. สังเกต
 - การอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ภยันตรายโรงเรียน
 - ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ตรวจสอบผลงาน
 - ตรวจสอบการเขียนผลของการปฏิบัติตามกฎและการไม่ปฏิบัติตามกฎ

แผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชุด ความซื่อสัตย์ เรื่อง การรักษาคำมั่นสัญญา (เล่มที่ ๖ สิงโตกับแม่กระท้าย)

ความคิดรวบยอด

การรักษาคำมั่นสัญญาถือเป็นคุณธรรมประจำตัวที่ทุกคนควรมั่น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนสามารถ

๑. บอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
๒. เปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
๓. เลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้

เนื้อหา

วันหนึ่งเมื่อแม่กระท้ายให้หมูลูกน้อยแล้ว มันออกมาหาอาหาร มันเดินไปในป่าลึกกว่าเดิมและได้พบกับแครอทมากมาย แต่ทันใดนั้นก็มียิงโตโผล่ออกมาหมายจะจับแม่กระท้ายกินเป็นอาหาร แม่กระท้ายได้ร้องขอชีวิตเพราะความเป็นห่วงลูกน้อยทั้ง ๒ และได้ให้สัญญากับยิงโตว่าเมื่อสิ่งเสียๆ เสร็จแล้วจะกลับมาให้กินเป็นอาหาร หลังจากที่แม่กระท้ายได้ดูแลและสิ่งเสียๆ แล้วก็นำลูกทั้ง ๒ ไปฝากที่บ้านตาบยาย แล้วมันก็เดินทางไปพบยิงโตด้วยความเศร้า แต่เมื่อพบกับยิงโต ยิงโตก็ปล่อยแม่กระท้ายให้ไปอยู่กับครอบครัวเพราะผลแห่งการรักษาคำมั่นสัญญา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามนักเรียนว่าเราเป็นคนที่ไม่รักษาสัญญาจะทำให้เกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖ คน แจกแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง สิงโตกับแม่กระท้าย ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
๒. ให้นักเรียนเล่าเรื่อง และช่วยกันสรุปเรื่องสิงโตกับแม่กระท้าย
๓. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องสิงโตกับแม่กระท้าย โดยการเปิดแผ่นป้ายคำถาม เช่น
 - เหตุใดสิงโตจึงปล่อยให้แม่กระท้ายกลับไปเลี้ยงลูกก่อน
 - ถ้านักเรียนเป็นสิงโตนักเรียนจะปล่อยแม่กระท้ายไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ถ้านักเรียนเป็นแม่กระท้าย หากสิงโตปล่อยให้กลับมาอยู่กับลูกๆ แล้ว นักเรียนจะย้อนกลับไปให้สิงโตกินหรือไม่ เพราะเหตุใด

- จากเรื่องสิงโตกับแม่กระต่าย กล่าวถึงคุณธรรมในเรื่องใด
- การรักษาความสัตย์จะก่อให้เกิดผลอย่างไร

๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

๑. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนผลของการรักษาความสัตย์และการไม่รักษาความสัตย์ในเวลาที่กำหนด
๒. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานในข้อ ๑.

สื่อการเรียนการสอน

๑. แผ่นป้ายคำถาม
๒. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
๓. กระดาษ
๔. ดินสอ

การประเมินผล

๑. สังเกต
 - การอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง สิงโตกับแม่กระต่าย
 - ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. ตรวจผลงาน
 - ตรวจการเขียนผลของการรักษาความสัตย์และการไม่รักษาความสัตย์

แบบสอบถามการใช้เหตุผลทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

คำชี้แจงต่อไปนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลซึ่งพบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ ขอให้ผู้อ่านเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียดและปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนคิดว่านักเรียนเองเป็นบุคคลที่อยู่ในเรื่องราวนั้น ๆ
2. ในตอนท้ายของเรื่องจะเป็นตอนที่นักเรียนต้องตัดสินใจเรื่องกระทำหรือไม่กระทำอย่างไรอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งให้เหตุผลการตัดสินใจ โดยมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงใจของนักเรียนมากที่สุด แล้วเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบนั้น เพียงหนึ่งตัวเลือก
3. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเพียงว่าหากนักเรียนพบกับเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้นแล้วนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และให้เหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจ ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิดและจะไม่เกิดผลเสียหายแก่นักเรียนและโรงเรียนอย่างใดทั้งสิ้น
4. หากนักเรียนไม่เข้าใจวิธีทำหรือข้อความใด ๆ เรื่องราวใด ๆ ขอให้นักเรียนถามผู้วิจัยก่อนทำ เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วให้ลงมือทำ

แบบสอบถามการใช้เหตุผลทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

1. วันหนึ่ง ในช่วงโมฆภาษาไทย ครูลลิตาจะต้องพาเพื่อนนักเรียนคนหนึ่งไปห้องพยาบาล ได้สั่งนักเรียนให้นำหนังสือภาษาไทยขึ้นมาอ่าน เพื่อเป็นการรอกครู จนกว่าครูจะกลับมาสอน เมื่อครูลลิตาออกจากห้องเรียนไป ต้นก็นำหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่านทันที ถ้านักเรียนเป็นต้นนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่ทำ เพราะ กลัวครูเห็นแล้วถูกลงโทษ
 - ข. ไม่ทำ เพราะ เป็นการกระทำที่ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
 - ค. ไม่ทำ เพราะ ถ้าครูรู้ครูจะไม่ให้ความรัก
2. ปิ่นทำข้อสอบวิชาภาษาไทยได้คะแนน 20 คะแนนเต็ม แต่ที่ปิ่นสอบได้คะแนนมากนั้นเป็นเพราะปิ่นลอกคำตอบของป่าน ถ้านักเรียนเป็นปิ่นนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ทำ เพราะอยากให้เพื่อนชมว่าเก่งที่ได้คะแนนมาก
 - ข. ไม่ทำ เพราะ กลัวครูจับได้ว่าลอกเพื่อน
 - ค. ไม่ทำ เพราะ ไม่อยากลอกคำตอบของผู้อื่น
3. แก้วต้องการเงินไปซื้อของเล่นไปอวดเพื่อน ๆ แต่แก้วไปขอเงินคุณแม่โดยบอกว่าจะนำเงินไปซื้อสมุด ถ้านักเรียนเป็นแก่นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ทำ เพราะ จะได้เอาเงินไปซื้อของเล่นที่อยากได้
 - ข. ไม่ทำ เพราะ ไม่ต้องการพุดปด
 - ค. ไม่ทำ เพราะ กลัวคุณแม่ลงโทษที่พุดปด
4. ชมพู่และเชอรี่เข้าห้องเรียนหลังเพื่อน ๆ ทุกครั้ง เพราะทั้งสองคนมักจะไปเล่นกันที่สนามเด็กเล่นจนเลยเวลา ถ้านักเรียนเป็นชมพู่หรือเชอรี่นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่ทำ เพราะนักเรียนควรเข้าห้องเรียนให้ตรงเวลา
 - ข. ทำ เพราะ อยากรู้ไปเรียนทันเพื่อนอยู่แล้ว
 - ค. ไม่ทำ เพราะถ้าเข้าห้องเรียนสายแล้วโดนลงโทษ
5. เวลาอยู่บ้าน ตาลชอบหยิบเงินของคนอื่นที่วางทิ้งไว้ครั้งละบาทสองบาท ไปซื้อขนมกินเสมอ ถ้านักเรียนเป็นตาล นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่ทำ เพราะ ถ้าคนอื่นรู้จะถูกดุได้
 - ข. ไม่ทำ เพราะการหยิบเงินของผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าอาย
 - ค. ทำ เพราะ ถือเป็นการเก็บสะสมเงินเพื่อนำไปซื้อขนมที่อยากได้

6. คุณครูคงจะให้ให้นักเรียนนำการบ้านมาส่งที่ห้องพัสดุในทุกเช้าก่อนเข้าแถว ซึ่งเขานี้เอมทำการบ้านเสร็จแล้ว และกำลังนำการบ้านไปส่งที่โต๊ะครู แต่จำขอขี้มลอกก่อนและบอกว่าจะไปส่งให้ตอนชั่วโมงแรกเอมจึงให้ขี้ม ถ้านักเรียนเป็นเอนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ จะได้ไม่ต้องเดินไปส่งการบ้านเอง
 - ไม่ทำ เพราะ จะทำให้ส่งการบ้านไม่ตรงเวลา
 - ไม่ทำ เพราะ คุณครูจะลงโทษคนที่ส่งงานไม่ตรงเวลา
7. วันนี้หนูนาทำการบ้านไม่ได้ หนูนาก็พยายามทำตามความเข้าใจของตนเองโดยไม่ลอกเพื่อนที่ทำเสร็จแล้ว ถ้านักเรียนเป็นหนูนา นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะ ลอกคำตอบเพื่อนที่ทำได้ดีกว่าเราจะได้ไม่ต้องคิดเองให้ปวดหัว
 - ทำ เพราะ ตกกับครูว่าจะทำการบ้านด้วยตนเอง
 - ทำ เพราะ จะได้รับคำชมที่ทำงานด้วยตนเอง
8. เช้าวันหนึ่ง คุณครูเพียงญาได้ถามนักเรียนทุกคนว่า "นักเรียนรู้ไหมว่าใครเป็นคนวาดการ์ตูนที่ผนังห้องเรียน" หนูนอยอมรับและพูดความจริงกับครูว่าเป็นคนวาดเอง ถ้านักเรียนเป็นหนูน นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ ต้องการเป็นนักเรียนที่ดี ที่พูดความจริง
 - ทำ เพราะ ถ้าไม่พูดความจริงอาจจะถูกลงโทษเมื่อทราบภายหลัง
 - ไม่ทำ เพราะ ถ้าไม่บอกก็ไม่มีใครรู้ว่าเป็นคนวาดการ์ตูน
9. ลูกน้ำทำงานหารายได้พิเศษ โดยเป็นนักเรียนขายของที่สหกรณ์ของโรงเรียนทุกวันอังคาร วันหนึ่งลูกน้ำนำเงินของสหกรณ์ออกมาใช้ ถ้านักเรียนเป็นลูกน้ำ นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ จะได้มีเงินเก็บ เอาไว้ซื้อของที่ชอบ
 - ไม่ทำ เพราะ ไม่อยากที่จะหยิบเงินของคนอื่นที่ไม่ใช่ของเรา
 - ไม่ทำ เพราะ กลัวว่าถ้าถูกจับได้แล้วจะโดนลงโทษ
10. ในการสอบวิชาภาษาไทยครั้งนี้ วินัสทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า ดาราซึ่งเป็นเพื่อนรักของวินัสนั่งข้าง ๆ เห็นวินัสทำข้อสอบไม่ได้ จึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ ถ้านักเรียนเป็นวินัส นักเรียนจะยอมรับกระดาษคำตอบของดาราหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ยอมรับ เพราะ จะได้ทำข้อสอบได้คะแนนดี
 - ไม่ยอมรับ เพราะกลัวครูจับได้แล้วถูกลงโทษ
 - ไม่ยอมรับ เพราะนักเรียนที่ดีต้องทำข้อสอบด้วยตนเอง

11. ตอนพักกลางวันพลับชวนเพื่อน ๆ วิ่งเล่นกันในห้อง พลับวิ่งไปชนแก้วน้ำแตก เมื่อคุณครูเดินเข้ามาในห้อง พลับจึงบอกครูว่าตนเองเป็นคนทำให้แก้วน้ำแตก ถ้านักเรียนเป็นพลับ นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ นักเรียนต้องกล้าพูดความจริง
 - ทำ เพราะ ถ้าครูทราบภายหลังอาจจะถูกลงโทษ
 - ไม่ทำ เพราะถ้าไม่พูดครูก็ไม่รู้
12. แหวนบอกคุณพ่อว่า เมื่อทำงานที่บ้านน้ำผึ้งเสร็จแล้วจะรีบกลับบ้าน แต่เมื่อทำเสร็จแล้วแหวนยังคงเล่นเกมสักกับน้ำผึ้งจนมีดคำเป็นประจำ และกลับ ไปบอกพ่อว่าที่กลับช้าเพราะเพิ่งทำการบ้านเสร็จ ถ้านักเรียนเป็นแหวน นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ พ่อไม่มีทางรู้ว่าทำการบ้านเสร็จตอนไหน
 - ไม่ทำ เพราะ ไม่อยากโกหกพ่อ
 - ไม่ทำ เพราะ พ่อจะลงโทษถ้ารู้ว่าพูดปด
13. ฝ่ายเห็นกระเป๋าเงินหล่นจากกระเป๋ากางเกงของลุงแดง จึงเก็บกระเป๋าเงินขึ้นมาแล้วพบว่า มีเงินอยู่ 200 บาท จึงรีบวิ่งไปหาลุงแดงแล้วบอกว่าลุงทำกระเป๋าเงินตก และฝ่ายก็ยื่นกระเป๋าคืนให้ลุงแดง ถ้านักเรียนเป็นฝ่าย นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะ กระเป๋าเงินนั้นต้องเป็นของคนที่เก็บได้
 - ทำ เพราะ ถ้าใคร ๆ รู้จะยกย่องชมเชย
 - ทำ เพราะ ไม่ต้องการเอาเงินของผู้อื่นที่เขาไม่ได้ให้ไปใช้
14. เล็กนัดไปทำการบ้านกับบีวันเสาร์เวลา 13.00 น. วันนั้นตอน 12.00 พ่อจะพาเล็กไปซื้อของในห้าง และถ้าเล็กไปห้าง เล็กก็จะไม่สามารถไปทำการบ้านกับบีตามเวลานัด ถ้านักเรียนเป็นเล็ก นักเรียนจะไปกับพ่อหรือไม่เพราะเหตุใด
- ไปกับพ่อ เพราะกลับมาตอนเย็นค่อยไปหาบีก็ได้
 - ไม่ไปกับพ่อ เพราะนัดเพื่อน ไว้แล้วก็ต้องไปตามนัด
 - ไม่ไปกับพ่อ เพราะ กลัวว่าเพื่อนจะโกรธที่ไม่ทำตามคำพูด
15. หนึ่งกับน้อยเป็นเพื่อนรักกัน หนึ่งลืมเอาหนังสือเรียนมา หนึ่งกลัวครูทำโทษจึงคืนกระเป๋าของน้อยเพื่อหยิบหนังสือเรียนออกมาใช้ก่อน ถ้านักเรียนเป็นหนึ่ง นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ เป็นเพื่อนรักกันสามารถคืนกระเป๋ากันได้
 - ไม่ทำ เพราะ เป็นสิ่งที่ไม่ดีที่ไปแอบเอาของของคนอื่น
 - ไม่ทำ เพราะกลัวครูจะลงโทษเมื่อรู้ว่าคืนกระเป๋าเพื่อน

16. กานต์กำลังถือของพระรุ้งพระรังและหนักมาก เขาต้องการไปให้ถึงห้องโดยเร็ว เขาคิดว่าถ้าเดินตามถนนต้องเสียเวลามาก จึงเดินลัดสนามซึ่งโรงเรียนมีกฎไว้ว่าห้ามเดินลัดสนาม ถ้านักเรียนเป็นกานต์นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะนักเรียนถือของมาหนักมากจึงต้องรีบเดินลัดเพื่อให้ถึงเร็ว
 - ไม่ทำ เพราะต้องการรักษากฎระเบียบ
 - ไม่ทำ เพราะ ถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบครูจะลงโทษ
17. นุชกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอย่างสนุกสนาน พอตีมีเสียงคุณแม่เรียกว่าถึงเวลาทานข้าวแล้ว ซึ่งนุชก็ยังไม่รู้สึกริหิวแต่อย่างใด แต่นุชก็รีบออกมาทานข้าว ถ้านักเรียนเป็นนุช นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ นักเรียนต้องเป็นคนที่ทำตามเวลาที่กำหนด
 - ทำ เพราะ ต้องการให้คุณแม่ชมที่ทานข้าวตรงเวลา
 - ไม่ทำ เพราะ ในเมื่อยังไม่หิวข้าว ก็ยังไม่ต้องลงไปทาน
18. มีกฎห้ามนักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียน ก่อนได้รับอนุญาตจากครูในเวลาพักกลางวัน ต่อมเล่นฟุตบอลกับเพื่อน และลูกบอลกระดอนออกไปนอกรั้ว ถ้าลูกฟุตบอลหายไปแล้ว เขาต้องซื้อมาใช้ ต่อมจึงขออนุญาตจากครูก่อนที่จะออกไปเก็บลูกฟุตบอล ถ้านักเรียนเป็นต่อม นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะต้องทำตามกฎของโรงเรียน
 - ทำ เพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนครูจะลงโทษ
 - ไม่ทำ เพราะ จะได้ไม่เสียเวลาที่จะได้เล่นต่อ
19. เมื่อครูส่งสมุดการบ้านกลับคืนมา และบีมพบว่ามีย่อผิด และครูสั่งให้แก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง บีมจึงนำมาแก้ไขใหม่โดยไม่ลอกของเพื่อนที่ทำถูกต้อง ถ้านักเรียนเป็นบีม นักเรียนจะนำกลับมาทำเองหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำเอง เพราะต้องการให้ครูชมที่สามารถทำการบ้านด้วยตนเอง
 - ทำเอง เพราะนักเรียนที่ดีต้องทำการบ้านด้วยตนเอง
 - ไม่ทำเอง เพราะ ลอกของเพื่อนที่ทำถูกต้องเราจะได้ถูกต้องด้วย
20. เอ้กับพี่สาวขออนุญาตแม่ไปเที่ยวสวนสนุกครึ่งและบอกแม่ว่าจะกลับตอน 5 โมงเย็น พอถึงเวลากลับเอ้กำลังติดใจตู้คาราโอเกะซึ่งกำลังสนุกสนานกับการร้องเพลง พี่สาวของเอ้ชวนให้อยู่ต่อจึงกลับบ้านช้า ถ้านักเรียนเป็นเอ้ นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะเมื่อกลับบ้านช้าคุณแม่จะลงโทษ
 - ทำ เพราะ มีพี่สาวอยู่ด้วย
 - ไม่ทำ เพราะลูกที่ดีควรกลับบ้านตามที่บอกคุณแม่ไว้

21. ในช่วงนี้ ครูสั่งให้นักเรียนค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดกันตามลำพัง เพราะครูต้องไปประชุม แล้วให้นำแบบฝึกหัดมาส่งที่ห้องพักครูหลังจากหมดชั่วโมง กบกำลังง่วงนอนจึงงีบหลับไป พอตื่นขึ้นมาจึงรีบลอกงานเพื่อนเพื่อจะได้ส่งครูได้ทัน นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ การลอกเพื่อนจะเสร็จเร็วกว่าต้องมานั่งคิดด้วยตนเอง
 - ไม่ทำ เพราะ กลัวครูจะจับได้แล้วจะถูกลงโทษ
 - ไม่ทำ เพราะนักเรียนที่ดีต้องทำงานด้วยตนเอง
22. วันหนึ่งตอนพักกลางวัน ขวัญเข้ามาในห้องเรียนคนเดียว เพื่อน ๆ ยังไม่มีใครขึ้นมา ขวัญเห็นดินสอสีของป้อมวางอยู่ จึงหยิบมาระบายเล่น ถ้านักเรียนเป็นขวัญนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ ไม่ได้หยิบเอาเป็นของใครแต่หยิบมาระบายเล่นเท่านั้น
 - ไม่ทำ เพราะ ถ้าเพื่อนรู้เพื่อนจะว่าได้
 - ไม่ทำ เพราะ ดินสอสีไม่ใช่ของของเรา
23. หน้อยยืมหนังสือการ์ตูนของอ้อมไปอ่านและทำหนังสือของอ้อมหายไป หน้อยจึงสัญญาว่าจะซื้อหนังสือให้ใหม่ภายในอาทิตย์หน้า เมื่อถึงเวลาหน้อยทำเฉย ๆ คิดว่าอ้อมคงลืมไปแล้ว ถ้านักเรียนเป็นหน้อย นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะเพื่อนไม่เห็นทวงและคงลืมไปแล้ว
 - ไม่ทำ เพราะเป็นการผิดสัญญาที่ให้ไว้กับเพื่อน
 - ไม่ทำ เพราะกลัวว่าเพื่อนจะโกรธแล้วบอกครูให้ทำโทษ
24. มดยืมดินสอของนัทมาจดงานและบอกจะคืนให้ตอนหมดชั่วโมง พอถึงกำหนดเวลา มดยังจดงานไม่เสร็จ และนัทก็ยังไม่ทวงดินสอคืน มดจึงไม่คืนดินสอให้นัท โดยแกล้งทำเป็นลืมเสีย ถ้านักเรียนเป็นมด นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะเพื่อนอาจตำหนิได้
 - ไม่ทำ เพราะต้องทำตามคำพูดให้ได้
 - ไม่ทำ เพราะกลัวว่าเพื่อนจะโกรธแล้วบอกครูให้ทำโทษ
25. อ้อมตกลงกับเพื่อนว่าวันนี้จะไปช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มที่ครูมอบหมาย พอตีวันนี้มีญาติมาจากต่างจังหวัด และทางบ้านของอ้อมจะพาญาติไปเที่ยว โดยชวนอ้อมไปด้วย อ้อมจึงไปเที่ยวกับญาติ ถ้านักเรียนเป็นอ้อม นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะ นาน ๆ ญาติจะมาเยี่ยมสักที
 - ไม่ทำ เพราะเป็นการผิดสัญญาที่ให้ไว้กับเพื่อน
 - ไม่ทำ เพราะกลัวว่าเพื่อน ๆ จะตำหนิ

ตาราง 6 แสดง โครงสร้างแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

พฤติกรรม	จำนวนข้อ	ข้อที่
1.1 ไม่ลอกงานเพื่อนหรือให้เพื่อน หรือญาติช่วยทำให้	5	2 7 10 19 21
1.2 ไม่พูดปด	4	3 8 11 12
1.3 ไม่ลักขโมย	5	5 9 13 15 22
1.4 ตรงต่อเวลา	4	4 6 17 20
1.5 ปฏิบัติตามกฎระเบียบบังคับ	3	1 16 18
1.6 รักษาความลับสัญญา	4	14 23 24 25
รวม	25	

ตาราง 7 เกลยคะแนนของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ข้อที่	ก	ข	ค	ข้อที่	ก	ข	ค
1	1	2	0	14	0	2	1
2	0	1	2	15	0	2	1
3	0	2	1	16	0	2	1
4	2	0	1	17	2	1	0
5	1	2	0	18	2	1	0
6	0	2	1	19	1	2	0
7	0	2	1	20	1	0	2
8	2	1	0	21	0	1	2
9	0	2	1	22	0	1	2
10	0	1	2	23	0	2	1
11	2	1	0	24	0	2	1
12	0	2	1	25	0	2	1
13	0	1	2				

ภาคผนวก ค.

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมขนาดย่อจากตัวจริง

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุด ความซื่อสัตย์

ก๊วกโก่พิสูจน์ตน

ลำดับที่ ๑ เรื่อง : จิราภรณ์ หงษ์ประชา
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ภาพ : มนตรี มหาแสง

ความคิดรวบยอด

การไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนจะทำให้ผู้อื่นเห็นว่าเราเป็นผู้ไม่มีความสามารถ
 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ย่านได้
 ๒. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ และไม่มี ความซื่อสัตย์ได้
 ๓. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้
- อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์
๑. นำเรื่อง : ก๊วกโก่เป็นนักเรียนชั้นป.๑ และเป็นเด็กที่ฉลาด
 ๒. ลำดับเหตุการณ์ : ก๊วกโก่เป็นเด็กฉลาด → ก๊วกโก่ชอบให้เพื่อนทำงานให้ → ก๊วกโก่ทำงานเองแต่เพื่อนไม่เชื่อ → ก๊วกโก่ไปตอบปัญหาในสัปดาห์วิชาการได้รางวัลชนะเลิศ → เพื่อน ๆ ชื่นชมในตัวก๊วกโก่
 ๓. ลำดับเหตุการณ์ตามลำดับ : ก๊วกโก่ไม่ชอบทำงานเองมักจะให้เพื่อนทำงานให้ เมื่อเพื่อนไม่ทำงานให้ ก๊วกโก่ต้องทำงานเองแต่ไม่มีเพื่อนคนใดเชื่อเลย ก๊วกโก่พิสูจน์ตนเองด้วยการไปตอบปัญหาได้รางวัลชนะเลิศ เพื่อน ๆ จึงยอมรับในความสามารถของก๊วกโก่
 ๔. สรุป : ก๊วกโก่พิสูจน์ตนเองได้สำเร็จ
 ๕. แสดงความรู้สึก : ก๊วกโก่ดีใจที่เพื่อน ๆ ยอมรับว่าก๊วกโก่เป็นคนมีความสามารถ

คำนำ

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมนั้น ต้องอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี รักในวิชาที่เรียนและสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องก๊วกโก่พิสูจน์ตนขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเรื่องความซื่อสัตย์

ในการจัดทำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก ที่คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษาจนสำเร็จออกมาเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้

จิราภรณ์ หงษ์ประชา

๑ กูกโก่เป็นเด็กนักเรียนชั้นป.๑ กูกโก่เป็นเด็กฉลาดสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

๒ แต่ทุกครั้งที่ครูให้ทำงาน กูกโก่มักจะให้แก้มใส จูบจีบ และหนูนิดช่วยทำให้ไม่ว่าจะเป็นวิชาใด ล้วนเป็นฝีมือของเพื่อน ๆ ทั้งสิ้น

๓ เช้าวันนี้กูกโก่ไม่ได้ทำการบ้านมาส่งครู จึงให้เพื่อน ๆ ทำงานให้เหมือนเคย

แก้มใส : เราว่ากูกโก่น่าจะทำงานเองบ้างนะ
 กูกโก่ : น่าอะ ! ครึ่งนี้เป็นครั้งสุดท้ายแล้ว ควรวหน้าเราทำงานเองแน่นอน แน่นะกูกโก่... แก้มใส จูบจีบ และหนูนิดพูดพร้อมกัน
 กูกโก่ : อืม ! สัญญา

และแล้ววันรุ่งขึ้นกุกโกก็ให้เพื่อน ๆ ช่วยทำงานให้อีก แต่เพื่อน ๆ ปฏิเสธ กุกโกจึงต้องทำงานด้วยตนเอง

หลังจากที่กุกโกทำงานด้วยตนเอง
ครู : กุกโกสมุดการบ้านของหนูเรียบร้อยมาก แล้วก็ทำถูกต้องทั้งหมด เพื่อน ๆ ควรจะเอาเป็นแบบอย่างนะคะ

ขณะที่กุกโกเดินกลับไปที่นั่งของตน
จิบจิบ : เราว่ากุกโกไม่ได้ทำงานเองหรอก
หนูนิต : จริงด้วยเราว่า กุกโกต้องให้พี่เลี้ยงหรือคุณแม่ทำให้นั่นๆ
แก้มใส : ใช่... ใช่

กุกโกรู้สึกเสียใจมากที่แม่แต่เพื่อนสนิทที่สุด ก็ไม่มีใครเชื่อ กุกโก เมื่อกลับถึงบ้านกุกโกจึงนั่งปรับทุกข์กับคุณแม่

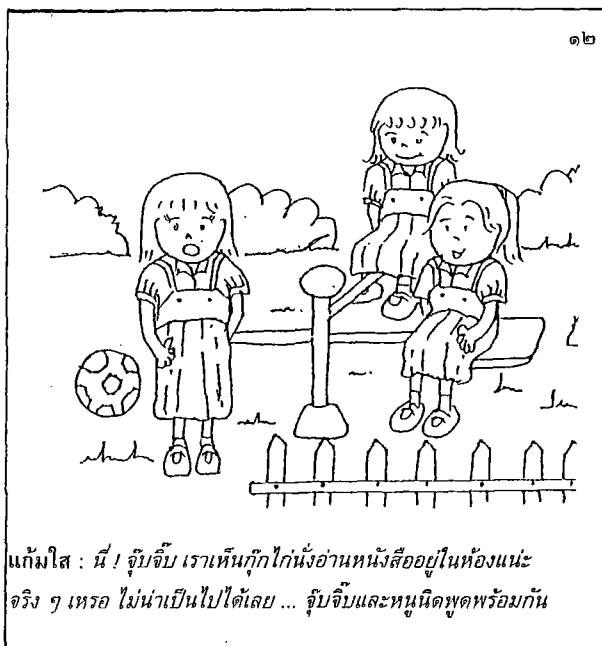
๙
 กูกี้ : หนูจะทำอย่างไรดีคะคุณแม่ เพื่อนๆ ถึงจะเชื่อว่าหนูทำงานเอง
 แม่ : ไม่เป็นไรหรอกกูกี้ ไปถึงไม่มีใครรู้แต่ตัวหนูก็รู้ แล้วสักวันหนึ่ง
 เพื่อนก็จะเห็น
 กูกี้ : แล้วหนูจะรอวันนั้นค่ะ

๑๐
 สัปดาห์หน้าเป็นสัปดาห์วิชาการ กูกี้จึงไปสมัคร
 ตอบปัญหาวิทยาศาสตร์ เมื่อเพื่อน ๆ รู้ข่าวจึงพูดตลกกูกี้
 หนูนิด : กูกี้ หนูเธอนั่นคิดว่า คนอย่างเธอไม่มีทางทำได้หรอก

๑๑
 ทุกพักกลางวันกูกี้ก็จะหลบหาเบาะเรียน และวันนี้แก้มใส
 ก็มาแอบเห็นกูกี้ก็นั่งอยู่ในห้อง

๑๒
 แก้มใส : นี ! จีบจิบ เราเห็นกูกี้ก็นั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องนะ
 จริง ๆ เเธอ ไม่น่าเป็นไปได้เลย ... จีบจิบและหนูนิดพูดพร้อมกัน

ความคิดรวบยอด

การพูดความจริงทำให้ผู้อื่นเชื่อถือและไว้วางใจ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่ได้
 ๒. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
 ๓. นักเรียนสามารถเลือกวิถีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้
- อรรถลักษณะทางภาษา : บรรยายเชิงจินตนาการ
๑. เริ่มเรื่อง : นานมาแล้วในป่าที่อุดมสมบูรณ์
 ๒. ชี้นำปัญหา : สิงโตเผ่าคิดหาวิธีคัดเลือกเจ้าป่าตัวใหม่
 ๓. ชี้นำเหตุเกิดของปัญหา : สิงโตเผ่าต้องการหาคนที่จะมาเป็นเจ้าป่าต่อจากตน เพราะตนแก่มากแล้วและเจ้าป่าคนใหม่ต้องมีความซื่อสัตย์ไม่พูดโกหก
 ๔. เล่าเรื่องตามกาลเทศะ : สิงโตเจ้าป่าต้องการเลือกเจ้าป่าตัวใหม่จึงให้ดอกไม้กับช้างสิงโต อีก ๗ วันผู้ใดนำดอกไม้ที่ยังสดสวยมาให้ดูได้ จะได้เป็นเจ้าป่า
 ๕. คติเตือนใจ : ผู้ที่พูดความจริงจะทำให้ผู้อื่นเชื่อถือและไว้วางใจ

คำนำ

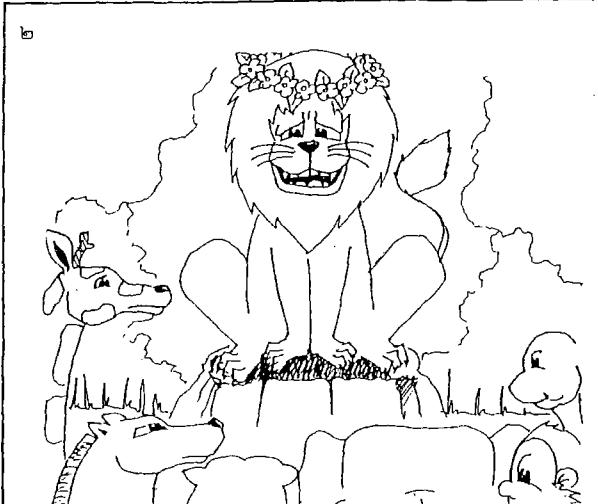
การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ต้องอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี รักในวิชาที่เรียนและสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง เจ้าป่า ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเรื่องความซื่อสัตย์

ในการจัดทำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ที่คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษาจนสำเร็จออกมาเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้

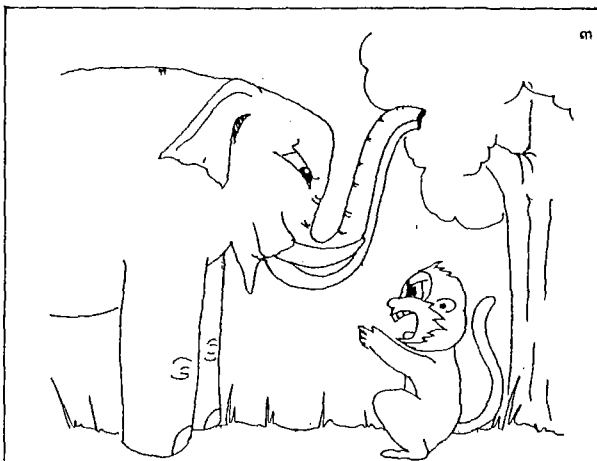
จิราภรณ์ หงษ์ประชา

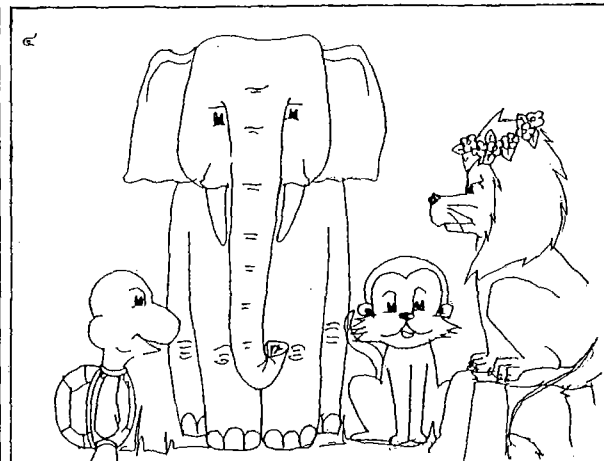
๑
 นานมาแล้วในป่าที่อุดมสมบูรณ์ และมีสัตว์ป่ามากมาย
 เหล่าสัตว์น้อยใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้การ
 ปกครองดูแลของสิงโตเฒ่า

๒
 วันหนึ่งสิงโตเฒ่าได้เรียกประชุมสัตว์ป่าทั้งหลาย
 สิงโตเฒ่า : ข้ามีเรื่องจะแจ้งกับพวกเจ้าทั้งหลาย บัดนี้ถึงเวลาสมควร
 แล้ว ที่พวกเจ้าจะต้องมีเจ้าป่าตัวใหม่ เพราะข้าแก่มากแล้ว

๓
 ช้าง : ข้าแข็งแรงและอดทนข้าพร้อมที่จะเป็นเจ้าป่า
 ลิง : ข้าฉลาดและมีไหวพริบดีข้าเหมาะสมจะเป็นเจ้าป่าที่สุด
 ทั้งสองต่างโต้เถียงกันและแย้งกันเป็นเจ้าป่า ท่ามกลางคำ
 วิพากษ์วิจารณ์ของสัตว์ป่าทั้งหลาย

๔
 ท่ามกลางความวุ่นวายนั้น เจ้าเต่าเดินตัวมเดียว พูดว่า
 "ข้าว่าไม่ใช่แต่สิ่งที่พวกท่านพูดมาเท่านั้น พวกท่านจะเป็นเจ้าป่าได้"
 สิงโตเฒ่า : โอแล้วเจ้าเต่าผู้กล้าหาญ และข้ารู้แล้วว่าข้าจะใช้วิธีการใด
 ในการเลือกเจ้าป่า

เข้าวันรุ่งขึ้นสิงโตเฒ่าเรียกประชุมสัตว์ป่าทั้งหลายอีกครั้ง
สิงโตเฒ่า : ผู้ใดที่ต้องการเป็นเจ้าป่า ก้าวเท้าออกมาหน้าที่ประชุมแห่งนี้
...ช้าง ลิง มายืนอยู่หน้าที่ประชุม สิงโตเฒ่าจึงเรียกเจ้าเต่ามายืนด้วย

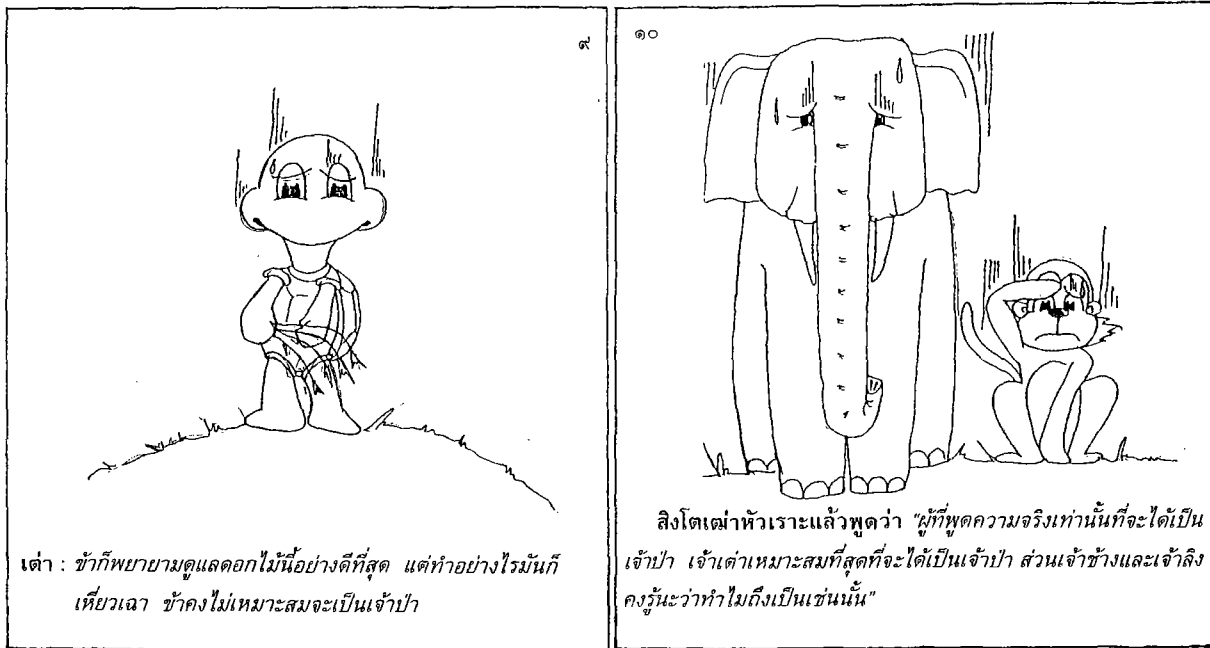
สิงโตเฒ่า : อีก ๗ วันผู้ใดที่ถือดอกไม้ที่ยังสดสวยเหมือนเดิมนี่มา
และบอกวิธีเก็บรักษาได้ ผู้นั้นจะได้เป็นเจ้าป่า

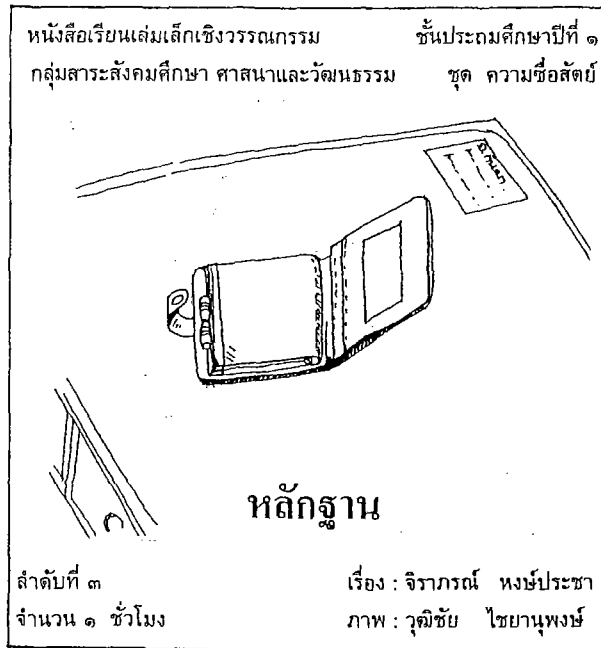

ระหว่างที่สัตว์ทั้ง ๓ เดินกลับบ้าน เจ้าช้างและเจ้าลิงโยน
ดอกไม้เหล่านั้นทิ้งไป เพราะมันคิดว่าอีก ๗ วัน ค่อยเก็บดอกไม้มา
ใหม่ก็ได้ มีแต่เจ้าเต่าเท่านั้นที่ดูแลดอกไม้เหล่านั้นอย่างดี

เมื่อครบกำหนด ๗ วัน
ช้าง : ข้าดูแลมันอย่างดี และข้ามีคุณสมบัติที่จะได้เป็นเจ้าป่า
มากที่สุด
ลิง : ข้าต่างหากข้าเอาดอกไม้เหล่านี้ทำให้มันยังสดสวยเหมือนเดิม

ความคิดรวบยอด

การลักขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตนเองย่อมได้รับผลจากการกระทำนั้น
 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่อ่านได้
 ๒. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
 ๓. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้
- อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์
๑. นำเรื่อง : วันนีเก็บตังนอนด้วยความเศร้า
 ๒. ลำดับเหตุการณ์ : วันนีเก็บตังนอนด้วยความเศร้า → เก็บไม่มีเงินไปจ่ายค่าเสื้อกีฬาสิ → กระเป๋าเงินของครูก็หาย → ก้องบอกครูว่าเก็บเอาไป → น้ำหวานบอกว่า ก้องเป็นคนเอาไป ก้องถูกทำโทษ → เพื่อน ๆ เข้าใจกับ
 ๓. ลำดับเหตุการณ์ตามลำดับ : เก็บไม่มีเงินไปจ่ายค่าเสื้อกีฬาสิ ทำให้เพื่อนคิดว่าเก็บเงินไปซื้อของครูก็หาย น้ำหวานกับกระเป๋ามีเงินได้ละบอกว่าก้องเป็นคนเอาไป ก้องถูกทำโทษและเพื่อน ๆ เข้าใจกับ
 ๔. สรุป ก้องถูกทำโทษ เพื่อน ๆ เข้าใจในตัวกับ
 ๕. แสดงความรู้สึก : ก้องรู้สึกเสียใจในการกระทำของตน ก็บอใจที่เพื่อนเข้าใจในตัวกับ

คำนำ

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมนั้น ต้องอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี รักในวิชาที่เรียนและสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง หลักฐาน ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเรื่องความซื่อสัตย์

ในการจัดทำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ที่คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษา จนสำเร็จออกมาเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้

จิราภรณ์ หงษ์ประชา

๑

วันนี้ก๊ีบตื่นนอนด้วยความเศร้า เพราะคุณแม่ของก๊ีบไม่มีเงินให้ก๊ีบไปจ่ายค่าเสื้อกีฬาที่โรงเรียน

๒

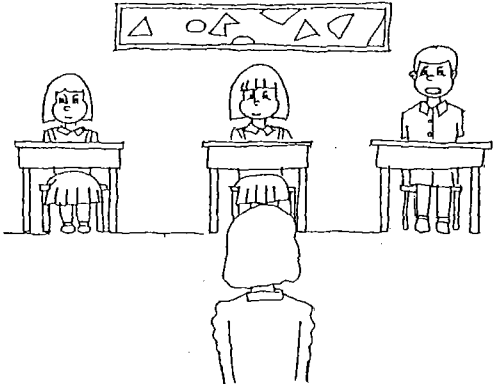
เพื่อน ๆ นำเงินมาจ่ายคุณครูด้วยทำทางตื่นเต้น
 ก้อง : อ้าว ! ก๊ีบไม่ไปจ่ายเงินค่าเสื้อกีฬาสิหรือ
 ก๊ีบ : ไม่ละ ... คุณแม่เราไม่มีเงิน
 ก้องหัวเราะแล้วเดินไปที่โต๊ะครู

๓

เสียงระฆังดังขึ้นทุกคนลงไปเข้าแถวหน้าตึกเรียน ส่วนก๊ีบลงมาเข้าแถวช้ากว่าเพื่อน ๆ

๔

เมื่อกลับเข้าห้องเรียน ครูกันยาพบว่า กระเป๋าเงินของคุณหายไป
 ครูกันยา : ใครที่ลงจากห้องเรียนเป็นคนสุดท้ายคะ
 ก้อง : ผมเห็นก๊ีบมาเข้าแถวช้าที่สุดครับ

๕

ครูกันยาเรียกก๊ีบมาที่ห้องพักครู

ครูกันยา : หนูมาเข้าแถวเป็นคนสุดท้าย หนูเห็นกระเป๋าเงินของครูหรือเปล่าคะ

ก๊ีบ : ไม่เห็นค่ะ

๖

ครูกันยา : มีนักเรียนคนไหนเห็นกระเป๋าเงินครูบ้างคะ

ก๊อง : ผมว่าก๊ีบต้องเอาไปแน่ ๆ เพราะก๊ีบไปเข้าแถวช้าที่สุด แล้วก๊ีบยังไม่มีการมาจ่ายค่าเสียก็หาสิด้วย

ก๊ีบร้องไห้แล้วพูดว่า : ติงหนูจะไม่มีเงิน แต่หนูก็ไม่ขโมยเงินใครไปเพื่อจะนำมาชี้แน่นอนค่ะ

๗

ก๊องและเพื่อน ๆ ต่างว่าก๊ีบว่าเป็นเด็กขี้โมย ก๊ีบเสียใจมาก

ครูกันยา : นักเรียนไม่ควรกล่าวหาเพื่อน เพราะเรายังไม่มีหลักฐาน ส่วนก๊ีบก็ไม่ต้องเสียใจนะคะ เมื่อเราไม่ได้ทำสักวันความจิจิต้องปรากฏ

๘

ระหว่างนั้นน้ำหวานนักเรียนชั้น ป.๔ ก็เดินมาที่ห้องเรียนของก๊ีบ

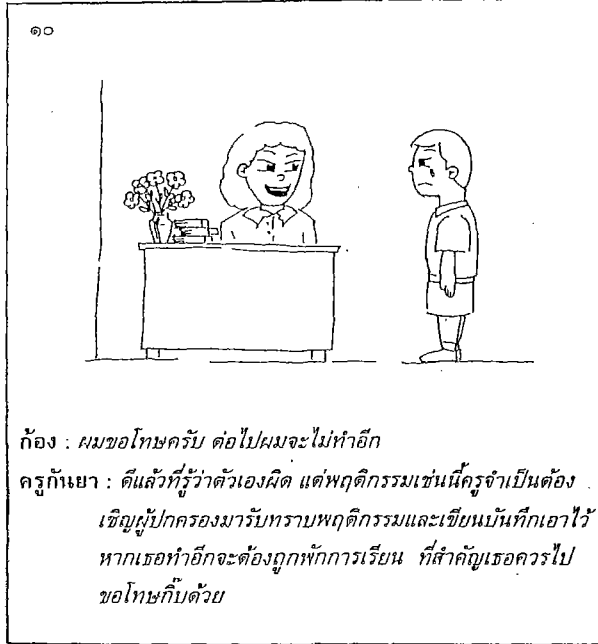
น้ำหวาน : นี่ใช้กระเป๋าเงินของคุณครูหรือเปล่าคะ หนูเห็นเด็กคนหนึ่งนำมาทิ้งที่ต้นไม้คะ

ครูกันยา : ใช่จ๊ะ แล้วใช้น้องคนนี้หรือเปล่าที่หนูเห็นนำกระเป๋าามาทิ้งไว้

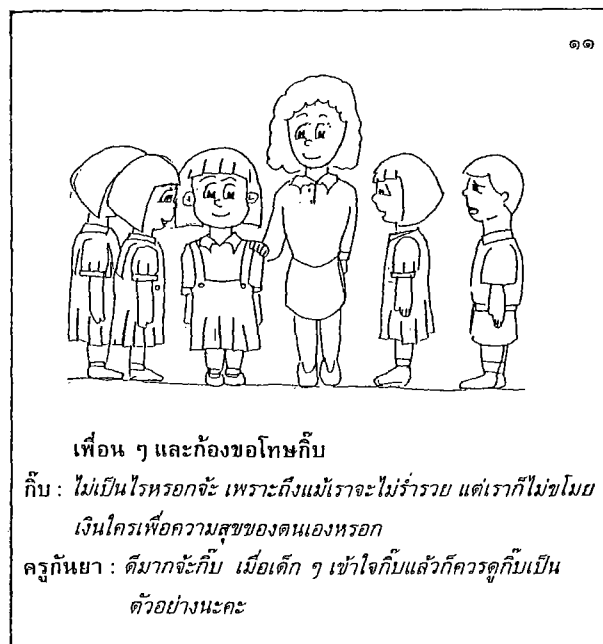
น้ำหวาน : ไม่ใช่ค่ะ เป็นเด็กผู้ชาย

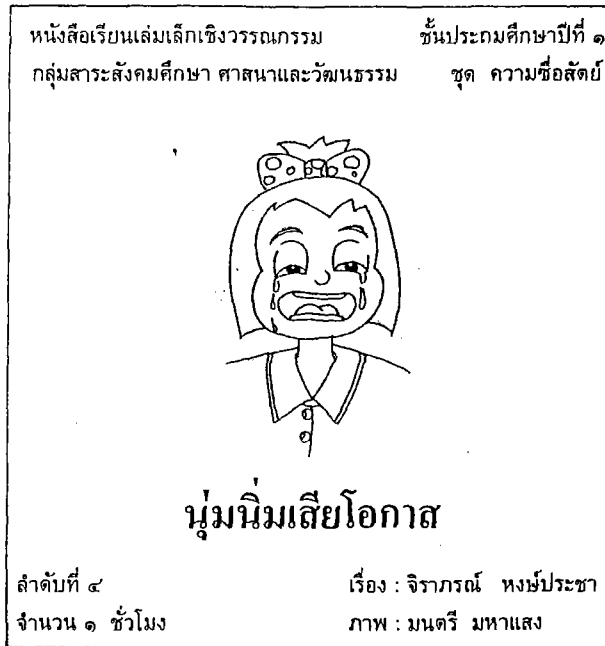
น้ำหวาน : คนนั้นคะ ... คนที่นั่งอยู่หลังห้องนั้นคะ
 ก้องตกใจมากแล้วพูดว่า "ผมขอโทษ ผมผิดไปแล้วครับ"
 เพื่อน ๆ ไม่อยากเชื่อว่าก้องเป็นคนขโมย เพราะก้องเป็น
 คนบอกเพื่อน ๆ เองว่าก้องเป็นคนทำ

ก้อง : ผมขอโทษครับ ต่อไปผมจะไม่ทำอีก
 ครูกัญญา : ดีแล้วที่รู้ว่าตัวเองผิด แต่พฤติกรรมเช่นนี้ครูจำเป็นต้อง
 เชิญผู้ปกครองมารับทราบพฤติกรรมและเขียนบันทึกเอาไว้
 หากเธอทำอีกจะต้องถูกพักการเรียน ที่สำคัญเธอควรไป
 ขอโทษกับด้วย

เพื่อน ๆ และก้องขอโทษก๊ีบ
 ก๊ีบ : ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ เพราะถึงแม้เราจะไม่ร่ำรวย แต่เราก็ไม่ขโมย
 เงินใครเพื่อความสุขของตนเองหรอก
 ครูกัญญา : ดีมากจ๊ะก๊ีบ เมื่อเด็ก ๆ เข้าใจก๊ีบแล้วก็ควรดูก๊ีบเป็น
 ตัวอย่างนะจ๊ะ

<p>ความคิดรวบยอด การไม่ตรงต่อเวลาอาจทำให้สูญเสียสิทธิที่เราควรจะได้รับ</p> <p>จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> นักเรียนสามารถบอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้ <p>อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> นำเรื่อง : บ้านของนุ่นนึมอยู่ใกล้โรงเรียน ลำดับเหตุการณ์ : บ้านของนุ่นนึมอยู่ใกล้โรงเรียน → นุ่นนึมมาโรงเรียนสาย → ครูเรียกนุ่นนึมไปตักเตือน → วันไปทัศนศึกษา นุ่นนึมไปไม่ทัน → นุ่นนึมเสียเวลาที่ไม่ได้ไปทัศนศึกษา เล่าเหตุการณ์ตามลำดับ : นุ่นนึมมาโรงเรียนสายเสมอ ทำให้ไม่ได้เรียนวิชาที่ชอบ ครูพาเรียกนุ่นนึมไปตักเตือนให้มาตรงเวลา วันไปทัศนศึกษา นุ่นนึมมาขึ้นรถไม่ทัน ทำให้ไม่ได้ไปทัศนศึกษา สรุป : นุ่นนึมไม่ได้ไปทัศนศึกษา แสดงความรู้สึก : นุ่นนึมรู้สึกเสียใจมากที่ไม่ได้ไปทัศนศึกษา 	<p>คำนำ</p> <p>การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมนั้น ต้องอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี รักในวิชาที่เรียนและสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง นุ่นนึมเสียโอกาส ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเรื่องความซื่อสัตย์</p> <p>ในการจัดทำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ที่คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษา จนสำเร็จออกมาเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้</p> <p style="text-align: right;">จิราภรณ์ หงษ์ประชา</p>
---	---

บ้านของนุ่นนึ่งอยู่ใกล้กับโรงเรียน แต่ทุกครั้งที่นุ่นนึ่งมาถึงโรงเรียนเพื่อน ๆ จะเริ่มเรียนกันแล้ว

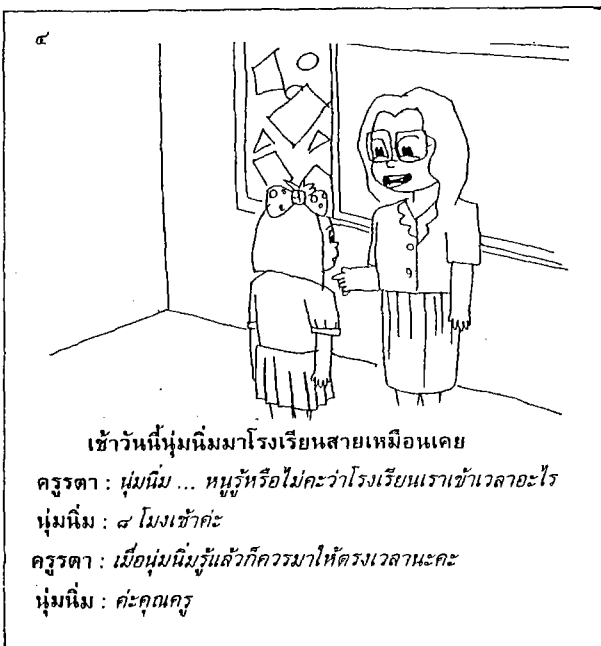

ชั่วโมงแรกเป็นวิชาคอมพิวเตอร์ นุ่นนึ่งมาถึงโรงเรียนสายมาก ทำให้นุ่นนึ่งไม่ได้เรียนวิชาที่นุ่นนึ่งชอบมากที่สุด

ตอนพักกลางวัน

เจ๊ียบ : เมื่อเข้าเรียนคอมพิวเตอร์สนุกมากเลย คุณครูสอนให้เราวาดรูปจากคอมพิวเตอร์ด้วย น่าเสียดายที่นุ่นนึ่งไม่ได้เรียนกับพวกเรา
 นุ่นนึ่ง : ก็ฉันตื่นสายนี่นา เสียดายเหมือนกันที่ไม่ได้เรียนคอมพิวเตอร์

เช้าวันนี้นุ่นนึ่งมาโรงเรียนสายเหมือนเคย

ครุฑา : นุ่นนึ่ง ... หนูรู้หรือไม่คะว่าโรงเรียนเราเข้าเวลาอะไร
 นุ่นนึ่ง : ๘ โมงเช้าคะ
 ครุฑา : เมื่อนุ่นนึ่งรู้แล้วก็ควรมาให้ตรงเวลานะคะ
 นุ่นนึ่ง : ค่ะคุณครู

ก่อนกลับบ้านครุฑตาเดือนนักเรียนเรื่องการไปทัศนศึกษา
ครุฑตา : วันพรุ่งนี้เราจะไปทัศนศึกษากัน ขอให้เด็ก ๆ เตรียมตัว
ให้พร้อมเราจะออกเดินทาง ๗ โมงเช้า ทุกคนควรตรงต่อ
เวลานะคะ

ระหว่างเดินกลับบ้านหมู่หิมพูดกับตนเองว่า "พรุ่งนี้
ออกจากบ้านตอน ๗ โมงเช้าก็ได้ โรงเรียนอยู่แค่นี้เดินแป๊บเดียว
ก็ถึงแล้ว"

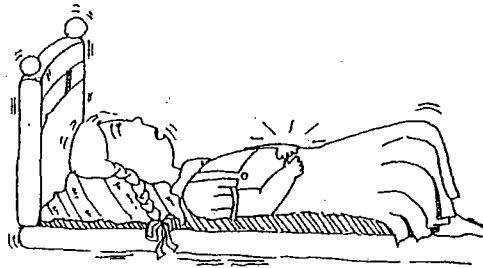
เด็ก ๆ ตื่นเต้นมากที่จะได้ไปทัศนศึกษา และมาก่อนเวลา
ที่ครุฑตานัดหมายเอาไว้ ... มีแต่หมู่หิมที่ยังมาไม่ถึงโรงเรียน

เมื่อถึงเวลา ๗ โมงเช้า รถบัสก็เคลื่อนตัวออกจากโรงเรียน
หมู่หิมรีบวิ่งมาที่หน้าโรงเรียน แต่ไม่ทันเสียแล้ว

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุด ความซื่อสัตย์

ภัยหน้าโรงเรียน

ลำดับที่ ๕
 จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่อง : จิราภรณ์ หงษ์ประชา
 ภาพ : วุฒิชัย ไชยานุพงษ์

ความคิดรวบยอด

การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับจะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองได้
 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่อ่านได้
 ๒. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์และไม่มีความซื่อสัตย์ได้
 ๓. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้
- อรรถลักษณะทางภาษา : เล่าเรื่องจากประสบการณ์
๑. นำเรื่อง : สัมผัสนอนแต่เช้า
 ๒. ลำดับเหตุการณ์ : สัมใส่ชุดนักเรียนใหม่ → กูตรวจเครื่องแต่งกาย → ชุดของสัมดูกระเป๋ยและได้รับคำชมเชย → สัมเดินกลับบ้านและซื้ออาหารหน้าโรงเรียน → สัมเข้าโรงพยาบาลเพราะอาหารเป็นพิษ → สัมรู้ว่าทำไมทำไมโรงเรียนจึงมีกฎไม่ให้ซื้ออาหารหน้าโรงเรียนมารับประทาน
 ๓. เล่าเหตุการณ์ตามลำดับ : สัมได้รับคำชมเชยจากครูว่าแต่งกายดูกระเป๋ย สัมสงสัยว่าทำไมกฎของโรงเรียนจึงไม่ให้ซื้ออาหารหน้าโรงเรียน สัมจึงซื้ออาหารหน้าโรงเรียนมารับประทาน สัมต้องเข้าโรงพยาบาลเพราะอาหารเป็นพิษ
 ๔. สรุป : สัมรู้ว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎจะเกิดผลเสียต่อตนเอง
 ๕. แสดงความรู้สึก : สัมเข้าใจถึงความสำคัญของกฎระเบียบ

คำนำ

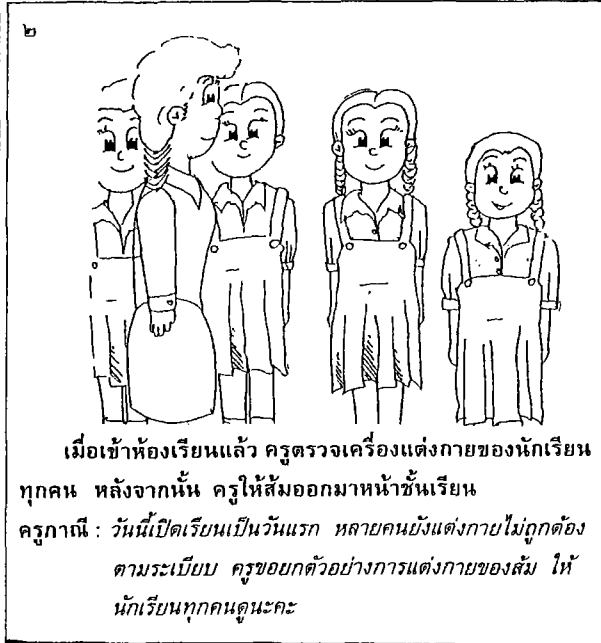
การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ต้องอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี รักในวิชาที่เรียนและสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง ภัยหน้าโรงเรียน ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเรื่องความซื่อสัตย์

ในการจัดทำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชนันหมาก ที่คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษาจนสำเร็จออกมาเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้

จิราภรณ์ หงษ์ประชา

๑ สัมตื่นนอนแต่เช้า รีบอาบน้ำ แล้วหยิบชุดนักเรียนชุดใหม่ที่คุณแม่ซื้อมาให้ใส่มาโรงเรียน

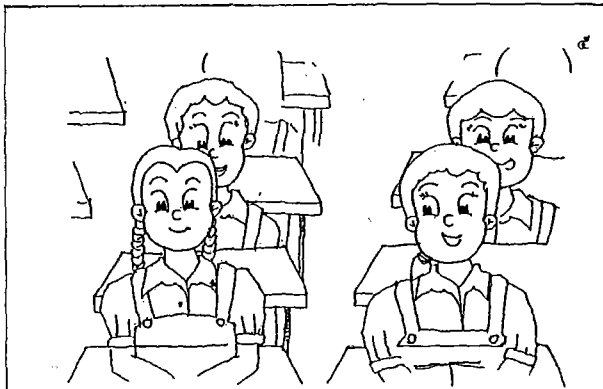
๒ เมื่อเข้าห้องเรียนแล้ว ครูตรวจเครื่องแต่งกายของนักเรียนทุกคน หลังจากนั้น ครูให้สัมออกมาหน้าชั้นเรียน
ครูภาณี : วันนี้เปิดเรียนเป็นวันแรก หลายคนยังแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบ ครูขอยกตัวอย่างการแต่งกายของสัม ให้นักเรียนทุกคนดูนะคะ

๓ ครูภาณี : ไม่ว่าจะเป็กรกระโปรง เสื้อ ทรงผม รองเท้า กระเป๋า ล้วนแต่ถูกกฎระเบียบทั้งหมด นักเรียนควรเอาเป็นตัวอย่างนะคะ

๔ ครูภาณีชมเชยสัมแล้วให้สัมกลับไปนั่งที่ ทำให้สัมรู้สึกภูมิใจมากในการ แต่งกายที่ถูกกฎระเบียบของตน

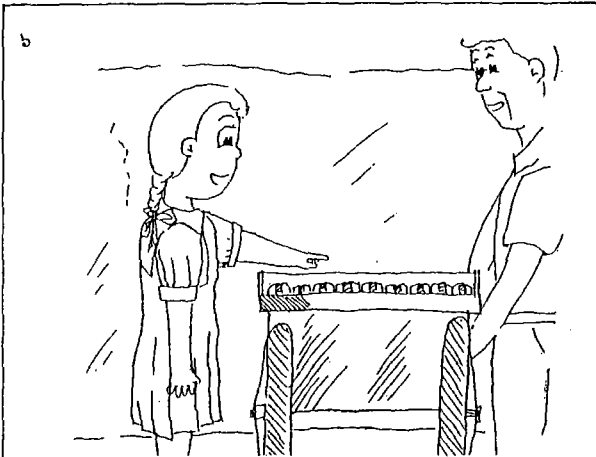

ก่อนกลับบ้านครูทบทวนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน

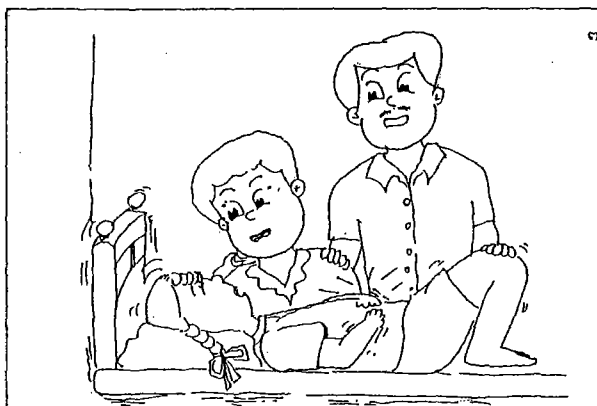
ครูภาณี : กฎระเบียบของโรงเรียนที่เราควรปฏิบัติมีอะไรบ้าง

นักเรียน : การแต่งกาย มารยาทในการพูด การรับประทานอาหาร
แล้วก็ไม่ซื้ออาหารหน้าโรงเรียนด้วยค่ะ

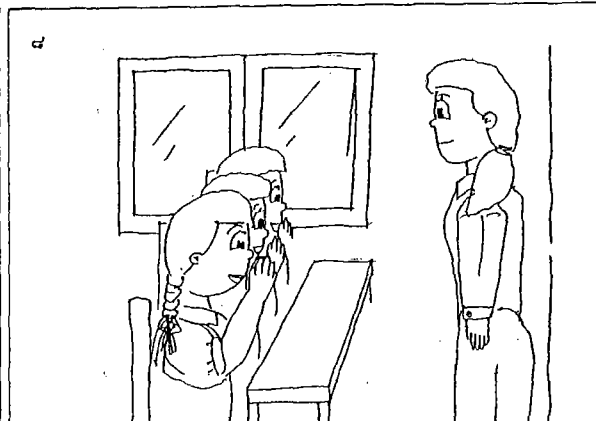
ครูภาณี : ถูกต้องค่ะ เมื่อนักเรียนรู้แล้วว่า ระเบียบของโรงเรียนมี
อะไรบ้าง เราก็ควรปฏิบัติตามด้วยนะคะ

ระหว่างเดินกลับบ้าน สัมยังมีกสงสัยว่าทำไมครูถึงไม่ให้ซื้อ
อาหารหน้าโรงเรียน แต่วันนี้มองไปทางไหนก็มีแต่ของนำกิน
ทั้งนั้น สัมจึงไม่สนใจกฎระเบียบ ตรงเข้าไปซื้อข้าวห่อสาหร่าย
ที่หน้าโรงเรียนกินทันที

เมื่อสัมกลับบ้านไปถึงบ้าน สัมรู้สึกปวดท้องอย่างรุนแรง สักพัก
สัมก็อาเจียน และท้องเสียอย่างหนัก คุณพ่อจึงต้องพาสัมไปส่ง
โรงพยาบาล คุณหมอบอกว่าสัมมีอาการอาหารเป็นพิษเพราะกิน
อาหารที่ไม่สะอาด ร่างกายอ่อนเพลียและสูญเสียน้ำจึงต้องให้
น้ำเกลือจนกว่าจะแข็งแรง

เช้าวันรุ่งขึ้น นักเรียน : สวัสดีค่ะ

ครูภาณี : สวัสดีค่ะนักเรียน วันนี้มาโรงเรียนกันครบหรือเปล่าคะ

นักเรียน : ไม่ครบค่ะ วันนี้สัมไม่มาค่ะ

ครูภาณี : เอ ! มีใครรู้หรือไหมคะว่าทำไมสัมไม่มาโรงเรียน

--- ไม่มีใครตอบ ---

๙

๒ วันต่อมา

นักเรียน : สวัสดีค่ะ

ครูภาณี : สวัสดีค่ะนักเรียน อ้าว! สัมมาโรงเรียนแล้วหรือคะ ไม่สบายหรือเปล่าคะ หนูถึงไม่มาโรงเรียนตั้งหลายวัน

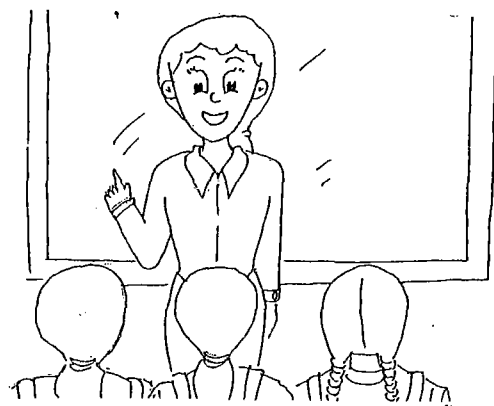

๑๐

สัม : หนูเข้าโรงพยาบาลมาค่ะ คุณหมอบอกว่ามีอาการอาหารเป็นพิษ เพราะหนูกินอาหารที่สกปรกค่ะ

ครูภาณี : หนูไปกินอะไรมาล่ะคะ

สัม : หนูซื้อข้าวทอดจากร้านหน้าโรงเรียนมากินค่ะ

๑๑

สัม : หนูรู้แล้วค่ะ ว่าทำไมโรงเรียนถึงมีกฎไม่ให้นักเรียนซื้ออาหารหน้าโรงเรียนมารับประทาน

ครูภาณี : กฎทุกกฎมีไว้ให้คนปฏิบัติ ถ้าเราทำตามกฎสังคมก็เป็นระเบียบ กฎบางกฎถ้าเราไม่ปฏิบัติก็จะเกิดผลเสียกับตนเองได้ จำไว้นะเด็กๆ

หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชุด ความซื่อสัตย์

สิงโตกับแม่กระต่าย

ลำดับที่ ๖ เรื่อง : จิราภรณ์ หงษ์ประชา
 จำนวน ๑ ชั่วโมง ภาพ : มนตรี มหาแสง

ความคิดรวบยอด

การรักษาความสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมประจำตัวที่ทุกคนต้องยึดมั่น

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

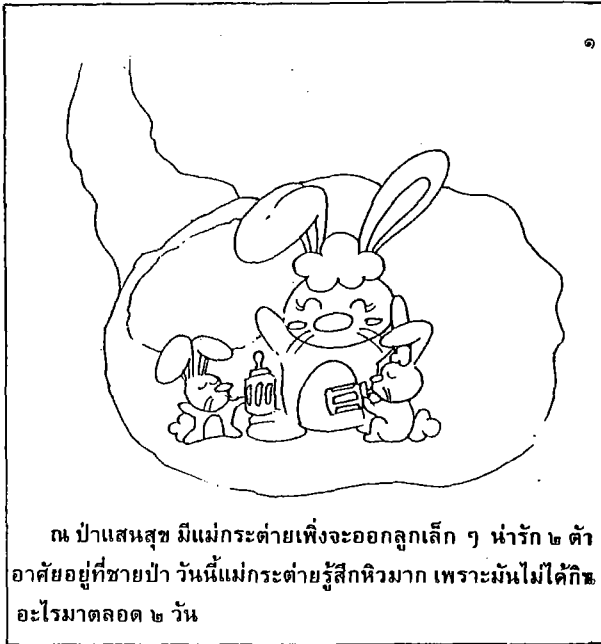
๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการกระทำของผู้ที่มีความซื่อสัตย์จากเรื่องที่อ่านได้
 ๒. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ และไม่มี ความซื่อสัตย์ได้
 ๓. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ได้
- อรรถลักษณะทางภาษา : บรรยายเชิงจินตนาการ
๑. เริ่มเรื่อง : ณ ป่าแสนสุข แม่กระต่ายเพิ่งออกลูกมา ๒ ตัว
 ๒. ชี้นำปัญหา : การรักษาความสัตย์สุจริตจะเป็นเครื่องป้องกันอันตรายได้
 ๓. ชี้เหตุเกิดของปัญหา : สิงโตจะจับกระต่ายกินเป็นอาหาร แต่กระต่ายขอเวลาไปล้างเสียบลูก ๆ และสัญญาว่าจะกลับมาให้กินภายใน ๓ วัน
 ๔. เล่าเรื่องตามกาลเทศะ : แม่กระต่ายออกไปหากินในป่าลึกไปพบสิงโตจะจับแม่กระต่ายกินเป็นอาหาร แต่กระต่ายขอเวลาไปล้างเสียบลูกก่อนและจะกลับมาให้สิงโตกิน เมื่อแม่กระต่ายกลับมาหาสิงโต สิงโตเห็นความซื่อสัตย์ของแม่กระต่ายจึงให้กลับไปอยู่กับลูกอย่างมีความสุข
 ๕. คติเตือนใจ : การรักษาความสัตย์สุจริตจะเป็นเครื่องป้องกันอันตรายได้

คำนำ

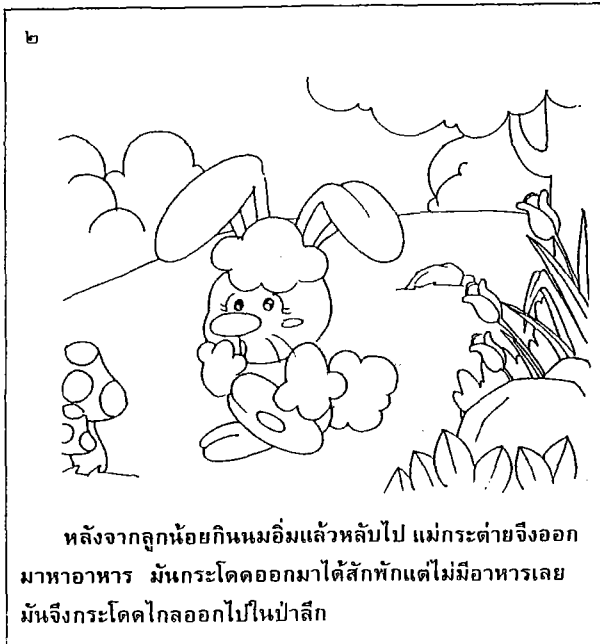
การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมนั้น ต้องอาศัยสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี รักในวิชาที่เรียนและสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง สิงโตกับแม่กระต่าย ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเรื่องความซื่อสัตย์

ในการจัดทำหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ที่คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษา จนสำเร็จออกมาเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มนี้

จิราภรณ์ หงษ์ประชา

๑
ณ ป่าแสนสุข มีแม่กระต่ายเพิ่งจะออกลูกเล็ก ๆ น่ารัก ๒ ตัว อาศัยอยู่ที่ชายป่า วันนี้แม่กระต่ายรู้สึกหิวมาก เพราะมันไม่ได้กินอะไรมาตลอด ๒ วัน

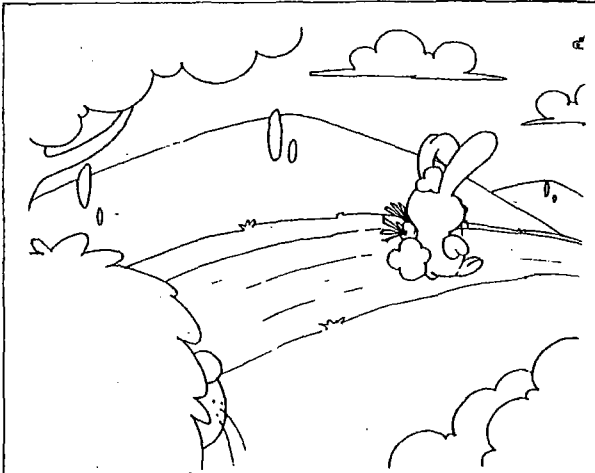
๒
หลังจากลูกน้อยกินนมอิ่มแล้วกลับไป แม่กระต่ายจึงออกมาหาอาหาร มันกระโดดออกมาได้สักพักแต่ไม่มีอาหารเลย มันจึงกระโดดไกลออกไปในป่าลึก

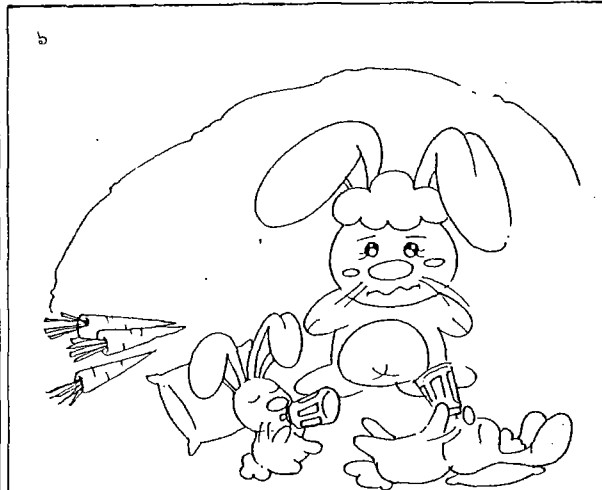
๓
และในที่สุดมันก็พบกับต้นแครอทมากมาย มันดีใจมากรีบกระโดดเข้าไปกินอย่างเอร็ดอร่อย ทันใดนั้นสิงโตตัวใหญ่ก็ปรากฏตัวขึ้นตรงหน้าแม่กระต่าย มันตกใจสุดขีด และไม่สามารถหนีไปไหนได้ทัน

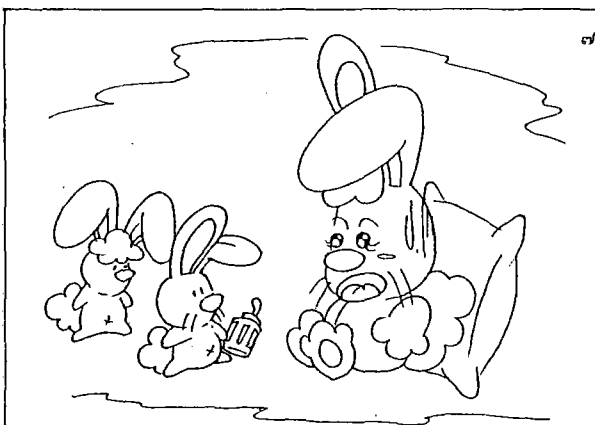
๔
“ข้าแต่เจ้าป่าผู้ยิ่งใหญ่ ข้าเพิ่งมีลูกเล็กๆ ข้าขอความเมตตาจากท่าน ไว้ชีวิตข้าด้วยเถิด” แม่กระต่ายอ่อนวอนสิงโต “ได้อย่างไร ข้าไม่ได้กินอะไรมาหลายวัน ข้าไม่สนอะไรทั้งนี้ แม่กระต่าย “ข้ารู้ว่าท่านหิว ข้าขอเวลากลับไปสั่งเสียบลูกๆ ก่อน อีก ๓ วัน ข้าจะกลับมาให้ท่านกินอย่างแน่นอน ข้าสัญญา”

สิงโตตัดสินใจที่จะปล่อยกระต่ายให้กลับรัง แต่คิดในใจว่า หากกระต่ายไม่กลับมาตามที่ได้สัญญาไว้ จะไปกินกระต่ายทั้งครอบครัว แม่กระต่ายขอบคุณสิงโต แล้วรีบกลับบ้านไปหา ลูกน้อยด้วยความดีใจ

ที่จริง...หลังจากที่แม่กระต่ายให้ลูกกินนมจนอิ่ม “แม่มคงมีเวลาดูแลพวกเจ้าอีกเพียง ๓ วันเท่านั้น” แม่กระต่ายพูด “ทำไมล่ะจ๊ะแม่” ลูกน้อยทั้งสองตัวพูดขึ้นด้วยความสงสัย

แม่กระต่ายเล่าเหตุการณ์ที่ไปเจอกับสิงโตให้ลูก ๆ ฟัง “ก็แม่กลับมาที่รังได้แล้วนี่จ๊ะ ทำไมแม่ต้องทิ้งพวกเราไปให้สิงโตกินด้วยล่ะจ๊ะ อย่างนี้ก็แปลว่าแม่ไม่ได้อีกพวกเรานะสิ” ลูกกระต่ายพูด “ลูกเป็นสิ่งที่แม่รักมากที่สุด แต่เมื่อแม่พูดออกไปแล้วแม่ก็ต้องรักษาสัญญา เพราะเป็นคุณธรรมที่เราต้องรักษาไว้” แม่กระต่ายกล่าว

เมื่อครบกำหนด ๓ วัน แม่กระต่ายพาลูก ๆ ไปฝากกับตาและยายที่บ้าน ทั้งหมดจากกันด้วยความเศร้าโศก แล้วแม่กระต่ายก็เดินทางเข้าป่าไปเพื่อไปพบกับสิงโตตามที่ได้สัญญาไว้

**ข้อเสนอแนะในการใช้
หนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสำหรับครู**

๑. ผู้สอนจะใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้
 - ขั้นที่ ๑ ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง
 - ขั้นที่ ๒ นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
 - ขั้นที่ ๓ ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงบทบาทสมมติ
๒. ใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำและสามารถใช้สื่ออื่น ๆ เข้ามาเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

ประวัติผู้แต่ง

ชื่อ : นางสาวจิราภรณ์ หงษ์ประชา
 วันเกิด : ๑๐ มกราคม ๒๕๒๑
 การศึกษา : ระดับประถมศึกษา
 โรงเรียนสุพิทยานุกูล อ.สามพราน จ.นครปฐม
 : ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อ.สามพราน จ.นครปฐม
 : ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
 : ระดับอุดมศึกษา
 ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 : ระดับบัณฑิตศึกษา
 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ที่ทำงาน : โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	จิราภรณ์ หงษ์ประชา
วัน เดือน ปีเกิด	วันอังคารที่ 10 มกราคม 2521
ที่อยู่ปัจจุบัน	55 หมู่ 4 ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนราชินี ถนนมหาธาตุ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุพิทยานุกูล อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2541	ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ